Borsele

Omgevingsplan Buitengebied Borsele planMER

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

Borsele

Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

planMER

identificatie

projectnummer:

0654.19576.00

projectleider:

ir. C.A. Louws

auteurs:

drs. M. van der Meulen
mw. drs. L.M. de Ruijter

planstatus

datum:

26-09-2017

status:

Definitief

Delftseplein 27b
postbus 150
3000 AD Rotterdam
T: 010-20 18 555
E-mail: info@rho.nl

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

aangesloten bij: LID INGENIEURS BNSP

© Rho Adviseurs bv
Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Rho Adviseurs bv, behoudens voorzover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting **3**

1. Inleiding **7**
1.1. Aanleiding omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 7
1.2. Waarom een planMER? 7
1.3. Doel en procedure planMER 8
1.4. Leeswijzer 9

2. Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 **11**
2.1. Omgevingsplan, een andere manier van sturen 11
2.2. Gemeentelijke visie op het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 11
2.3. Concrete uitgangspunten ontwikkelingsmogelijkheden 15

3. Opzet planMER **17**
3.1. Inleiding 17
3.2. Plangebied en studiegebied 17
3.3. Onderzoekssituaties 18
3.4. Sectorale onderzoeken 22

4. Ecologie **25**
4.1. Beoordelingskader 25
4.2. Referentiesituatie 27
4.3. Effecten Omgevingsplan 33
4.4. Sturing in het omgevingsplan 36
4.5. Samenvattende beoordeling 38

5. Landschap, cultuurhistorie en archeologie **39**
5.1. Beoordelingskader 39
5.2. Referentiesituatie 41
5.3. Effecten omgevingsplan 48
5.4. Sturing in het omgevingsplan 51
5.5. Samenvattende beoordeling 52

6. Woon- en leefklimaat en gezondheid **55**
6.1. Algemeen 55
6.2. Geurhinder 55
6.3. Luchtkwaliteit 60
6.4. Externe veiligheid 66
6.5. Geluidhinder 70
6.6. Gezondheid (overige aspecten) 74
6.7. Sturing in het omgevingsplan 77
6.8. Samenvattende beoordeling 77

7. Bodem en Water **79**
7.1. Beoordelingskader 79
7.2. Referentiesituatie 80
7.3. Effecten omgevingsplan 83
7.4. Sturing in het omgevingsplan 85
7.5. Samenvattende beoordeling 85

8. Verkeer en vervoer 87
8.1. Beoordelingskader 87
8.2. Referentiesituatie 87
8.3. Effecten omgevingsplan 88
8.4. Sturing in het omgevingsplan 89
8.5. Samenvattende beoordeling 89

9. Conclusies en doorvertaling omgevingsplan 91
9.1. Conclusies planMER en passende beoordeling 91
9.2. Sturing in het omgevingsplan 92
9.3. Monitoring en evaluatie 93

Bijlagen:

1 Bronnenlijst
2 Drempels Besluit Milieueffectrapportage
3 Passende beoordeling
4 Inventarisatie veehouderijen
5 Onderzoek geurhinder
6 Onderzoek luchtkwaliteit
7 Beantwoording reacties Nota reikwijdte en detailniveau

Samenvatting

Inleiding
De gemeente Borsele bereidt een actualisatie van het bestemmingsplan Borsels Buiten (2007) voor. Vooruitlopend op het in werking treden van de Omgevingswet heeft de gemeente gekozen om een omgevingsplan op te stellen. Hiermee wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het instrumentarium van de Omgevingswet biedt om ontwikkelingen eenvoudiger mogelijk te maken. Alle beleidsvelden met betrekking tot de fysieke leefomgeving worden geïntegreerd in één instrument. Juridisch gezien is sprake van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de Crisis- en herstelwet.

Het omgevingsplan biedt ontwikkelingsruimte aan agrarische bedrijven. Op grond van het Besluit milieueffectrapportage leiden de bouw- en gebruiksmogelijkheden die het omgevingsplan biedt aan veehouderijen tot een planmer-plicht. Daarnaast is vanwege de mogelijke effecten op Natura 2000 een passende beoordeling noodzakelijk. Ter onderbouwing bij het omgevingsplan is een planMER opgesteld. Het voorliggende planMER (met de daarin opgenomen passende beoordeling) wordt met het ontwerp-omgevingsplan in procedure gebracht en ter toetsing voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r..

Opzet van het planMER
In het planMER is eerst per milieuthema de huidige milieusituatie beschreven en is aangegeven wat er in het studiegebied zal gebeuren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd: de autonome ontwikkelingen. De beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen vormt het referentiekader voor de effectbeschrijving van de ontwikkelingsruimte in het omgevingsplan. De referentiesituatie en de daarbinnen beschikbare milieugebruiksruimte zijn van cruciaal belang voor de afbakening van de kaders waarbinnen het omgevingsplan ontwikkelingsruimte en flexibiliteit kan bieden.

Op basis van de inhoudelijke uitgangspunten die voorafgaand aan het opstellen van het omgevingsplan zijn geformuleerd, zijn in het planMER en de passende beoordeling de (potentiële) milieugevolgen in beeld gebracht. In een planMER is het vereist om bij de toetsing van de mogelijke gevolgen uit te gaan van de maximale benutting van alle geboden ontwikkelingsruimte en flexibiliteit. Het is echter de vraag of deze (vaak theoretische) maximale situatie in alle gevallen leidend moet zijn voor de wijze waarop de uitkomsten uit het planMER worden doorvertaald in het omgevingsplan. Om een meer genuanceerd beeld te geven van de mogelijke milieugevolgen is in het planMER naast een maximaal ontwikkelingsscenario ook een meer realistisch ontwikkelingsscenario onderzocht. Daarbij is rekening gehouden met trends in de agrarische sector en specifieke gebiedskenmerken.

Op basis van de beoordeling van de beide ontwikkelingsscenario's is vervolgens per thema bekeken op welke wijze in het omgevingsplan kan worden gestuurd op de beoogde omgevingskwaliteit.

Resultaten
Maximaal ontwikkelingsscenario
Uit de resultaten van de effectbeoordeling voor het maximale ontwikkelingsscenario blijkt dat uitbreidingsmogelijkheden en omschakelingsmogelijkheden voor veehouderijen kunnen leiden tot significante negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het plangebied.

Cumulatief kan bij maximale groei van de veestapel een grote toename van stikstofdepositie optreden in situaties binnen Natura 2000 waar reeds sprake is van een overbelasting. In het maximale ontwikkelingsscenario is als gevolg van de mogelijkheden voor veehouderijen sprake van beperkte negatieve gevolgen voor de geurbelasting, de concentraties fijn stof en de daarmee samenhangende gezondheidssituatie.

Niet alleen de veehouderijsector is bepalend voor de mogelijke milieugevolgen van het omgevingsplan. Ook bouw- en gebruiksmogelijkheden die samenhangen met neven- en vervolgfuncties kunnen ongewenste effecten met zich meebrengen. Zo kan in het maximale ontwikkelingsscenario sprake zijn van negatieve effecten op beschermde soorten (flora en fauna), water en de verkeerssituatie (en de daarmee samenhangende effecten). Tevens kunnen zonder nadere randvoorwaarden en maatregelen ongewenste landschappelijke gevolgen optreden.

Realistisch ontwikkelingsscenario
Uit de beoordeling van de effecten voor dit realistische ontwikkelingsscenario blijkt dat de milieugevolgen over het algemeen minder negatief worden beoordeeld dan de effecten van het maximale ontwikkelingsscenario.

Kaders in het omgevingsplan
Het omgevingsplan maakt ontwikkelingen met een melding, via afwijking en via delegatie mogelijk. Om ongewenste effecten te voorkomen en te borgen dat ontwikkelingen een bijdrage leveren aan de gewenste omgevingskwaliteit worden voorwaarden verbonden aan nieuwe initiatieven. Uitgangspunt voor het omgevingsplan is het vastleggen van de kaders waarbinnen toekomstige ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. De verschillende omgevingsaspecten spelen een belangrijke rol bij de uitwerking van de voorwaarden, regels en onderzoeksverplichtingen. Toetsing vindt plaats op het moment dat sprake is van een concreet initiatief en gebruik wordt gemaakt van de flexibiliteitsbepalingen.

Algemene voorwaarden
In de regels is een set van 'standaard' voorwaarden opgenomen die (voor zover relevant/van toepassing) gekoppeld zijn aan de verschillende mogelijkheden voor functieveranderingen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om voorwaarden als:
- de activiteiten mogen geen onevenredige overlast op het gebied van geur, stof, geluid, gevaar, verkeer of vergelijkbare gevolgen voor de fysieke leefomgeving veroorzaken; bij het indienen worden de benodigde inhoudelijke gegevens en bescheiden aangeleverd om dit te beoordelen;
- de verkeersveiligheid is in voldoende mate gewaarborgd;
- er vindt geen onevenredige aantasting plaats van aanwezige natuur- en/of landschapswaarden;
- de kwaliteit van de ondergrond is voldoende voor de voorgenomen activiteit;
- er is sprake van een hydrologisch neutrale ontwikkeling;
- er vindt geen onevenredige aantasting plaats van de waterkwaliteit
- er is geen sprak van kwetsbare objecten binnen 10^{-6}-contouren van inrichtingen of leidingen gerealiseerd en voorkomen wordt dat door conversie van beperkt kwetsbare objecten, kwetsbare objecten binnen 10-6-contouren ontstaan;
- er vindt indien nodig een verantwoording plaats van het groepsrisico;
- er is sprake van een goede landschappelijke inpassing.

Meerwaarde
Voldoen aan de voorwaarden alleen is niet voldoende: om medewerking te verkrijgen is het ook noodzakelijk dat er sprake is van een meerwaarde voor het buitengebied. Het staat de initiatiefnemer vrij om te kiezen voor een (combinatie van) financieel-economische, maatschappelijke of ruimtelijke meerwaarde. Van een ruimtelijke meerwaarde is bijvoorbeeld sprake indien natuurwaarden of cultuurhistorische waarden worden versterkt.

Stikstofdepositie Natura 2000
De veehouderijsector levert een belangrijke bijdrage aan de stikstofdepositie binnen Natura 2000. Mede naar aanleiding van de resultaten van de passende beoordeling is besloten in het omgevingsplan geen mogelijkheden te bieden voor omschakeling naar veehouderij of nieuwvestiging van veehouderij. Daarnaast dienen voorwaarden te worden verbonden aan de uitbreiding van bestaande veehouderijen. De gemeente kiest er voor om in de regels vast te leggen dat de emissies op perceelsniveau niet mogen toenemen. Dit betekent niet dat alle veehouderijen 'op slot' worden gezet. Uitbreiding is mogelijk door het treffen van voldoende stikstofreducerende maatregelen (toepassen van emissie-arme stalsystemen). Op deze wijze is in het omgevingsplan geborgd dat geen verdere verslechtering zal optreden en op termijn de depositie zal afnemen. Niet alleen kunnen nieuwe initiatieven leiden tot een daling van de emissies en daarmee tot een afname van de emissie, maar situaties waarin sprake is van bedrijfsbeëindiging kunnen positieve gevolgen hebben voor de stikstofdepositie binnen Natura 2000.

Via binnenplanse afwijking wordt onder voorwaarden een toename van emissie toegestaan. Een toename van emissie is aanvaardbaar mits de daarmee samenhangende gevolgen voor de stikstofdepositie binnen Natura 2000 uitvoerbaar zijn binnen de kaders van het programma aanpak stikstof (PAS). In dat geval is via de PAS-maatregelen geborgd dat geen sprake is van significante negatieve effecten.

Monitoring en evaluatie
Het omgevingsplan biedt op onderdelen meer flexibiliteit en ontwikkelingsmogelijkheden dan een ‘regulier’ bestemmingsplan. Daarnaast is de looptijd van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de crisis- en herstelwet 20 jaar (voor een ‘regulier’ bestemmingsplan 10 jaar). Voor verschillende milieuthema’s en criteria is er sprake van een relatief grote onzekerheidsmarge als het gaat om de optredende effecten. Deze worden ook beïnvloed door allerlei ontwikkelingen buiten de scope van het omgevingsplan, zoals ontwikkelingen in wet- en regelgeving, economische ontwikkelingen en technologische ontwikkelingen. Het is daarom noodzakelijk om tijdens de looptijd van het omgevingsplan vinger aan de pols te houden en te monitoren hoe de milieusituatie binnen het studiegebied zich ontwikkelt en of de optredende milieugevolgen vragen om een bijsturing door aanpassing van de kaders in het omgevingsplan.

Voor de monitoring en evaluatie zijn zowel de gevolgen van agrarische initiatieven als de gevolgen van de niet agrarische functies van belang. In het planMER wordt voorgesteld om iedere 5 jaar een integrale monitoring uit te voeren, waarbij voor de maatgevende thema’s eventuele wijzigingen in de milieusituatie in beeld worden gebracht. Mochten actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven dan kan vanzelfsprekend voor specifieke thema’s tussentijdse monitoring plaatsvinden. In het planMER is uitgewerkt op welke wijze de monitoring en evaluatie kan worden ingevuld.

6 Samenvatting

1. Inleiding

1.1. Aanleiding omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

De gemeente Borsele bereidt een actualisatie van het bestemmingsplan Borsels Buiten (2007) voor. Vooruitlopend op het in werking treden van de Omgevingswet heeft de gemeente gekozen om een omgevingsplan op te stellen. Hiermee wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het instrumentarium van de Omgevingswet biedt om ontwikkelingen eenvoudiger mogelijk te maken. Alle beleidsvelden met betrekking tot de fysieke leefomgeving worden geïntegreerd in één instrument. Juridisch gezien is sprake van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de Crisis- en herstelwet.

1.2. Waarom een planMER?

Besluit milieueffectrapportage
In de Wet milieubeheer en het bijbehorende Besluit milieueffectrapportage (Besluit mer) is wettelijk geregeld voor welke projecten en besluiten een milieueffectrapport dient te worden opgesteld. Een planmer-plicht is aan de orde als het plan:

- kaderstellend is voor een toekomstig besluit over mer-(beoordelings)plichtige activiteiten: bijvoorbeeld bedrijfsactiviteiten die in het kader van de omgevingsvergunning milieu mer-(beoordelings)plichtig zijn;
- mogelijkheden biedt voor activiteiten die een significant negatief effect kunnen veroorzaken op Natura 2000-gebieden (waardoor een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is).

In het voorstel voor de nieuwe Omgevingswet blijft de planmer-plicht voor ruimtelijke plannen op hoofdlijnen ongewijzigd.

Drempelwaarden C- en D-lijst
De nieuwvestiging, uitbreiding of wijziging van veehouderijbedrijven is in het kader van de omgevingsvergunning vanaf een bepaalde omvang mer- of mer-beoordelingsplichtig. Dit betekent dat bij een concreet initiatief in het kader van de vergunningaanvraag een mer-beoordeling of mer-procedure dient te worden doorlopen. Deze mer-(beoordelings)plicht is afhankelijk van het aantal dieren waarop het initiatief betrekking heeft. Zowel voor melkrundveehouderijen als voor intensieve veehouderijen zijn drempelwaarden opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). De drempelwaarden voor een mer-beoordelingsplicht in het kader van de omgevingsvergunning liggen bijvoorbeeld bij 2.000 stuks mestvarkens of 200 stuks melkkoeien. Bijlage 1 geeft een volledig overzicht van de drempelwaarden uit de C- en D-lijst. Wanneer een plan ontwikkelingsruimte biedt voor initiatieven, waarbij mogelijk drempelwaarden worden overschreden, is sprake van een planmer-plicht.

Met het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 worden ontwikkelingsmogelijkheden geboden aan agrarische bedrijven, waaronder veehouderijen. Conform wet- en regelgeving en jurisprudentie dient bij de beoordeling of sprake is van een planmer-plicht ook rekening te worden gehouden met onbenutte

ruimte die wordt overgenomen uit vigerende bestemmingsplannen en afwijkingsmogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden. Door de ontwikkelingsmogelijkheden die het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 biedt, is het mogelijk dat in bepaalde gevallen bij toekomstige uitbreidingen van veehouderijen drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. zullen worden overschreden. Om deze reden is in het kader van het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 sprake van een planmer-plicht.

Effecten op Natura 2000
Binnen het plangebied is een deel van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe gelegen. In de (nabije) omgeving van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden Yerseke & Kapelse Moer, Oosterschelde, Veerse Meer en Manteling van Walcheren. In de passende beoordeling is een beschrijving opgenomen van deze gebieden. In de Natuurbeschermingswet 1998 is vastgelegd dat voor plannen die mogelijk leiden tot significante negatieve effecten op Natura 2000 een zogenaamde ‘passende beoordeling’ noodzakelijk is. Voor wat betreft het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 kan niet op voorhand worden uitgesloten dat sprake is van significante negatieve effecten op Natura 2000. Met name als het gaat om het aspect stikstofdepositie kan op vele kilometers afstand sprake zijn van significante negatieve effecten als gevolg van de bouwmogelijkheden voor veehouderijen in het omgevingsplan. Zeker wanneer rekening wordt gehouden met het cumulatieve effect van de maximale invulling van alle bouwmogelijkheden die het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 biedt. Dit bekent dat een passende beoordeling dient te worden uitgevoerd. Wanneer voor een plan een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is, leidt dit automatisch tot een planmer-plicht.

1.3. Doel en procedure planMER

Milieueffectrapportage (m.e.r.) is wettelijk verankerd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer. Doel van een planMER is het integreren van milieuoverwegingen in de voorbereiding van in dit geval een omgevingsplan. Uitgangspunt is dat het planMER (in ieder geval) inzicht geeft in de maximaal optredende milieugevolgen en maatregelen beschrijft waarmee eventuele negatieve effecten kunnen worden voorkomen of beperkt.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de procedure die moet worden doorlopen voor het betreffende plan of besluit, de zogenoemde ‘moederprocedure'. De planmer-procedure bestaat uit de volgende stappen:

1. openbare kennisgeving opstellen planMER en Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 (toen nog Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2017);
2. raadpleging bestuursorganen en inspraak over reikwijdte en detailniveau van het planMER;
3. opstellen planMER;
4. formele terinzagelegging planMER (met het ontwerp Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018);
5. toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r.

Voorafgaand aan het opstellen van het planMER zijn de overlegpartners en bestuursorganen geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. De Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) heeft ook ter inzage gelegen. In bijlage 6 is een overzicht opgenomen van de reacties op de NRD, waarbij ook is aangegeven op welke wijze in het planMER is omgegaan met deze reacties.

Om in een zo vroeg mogelijk stadium zicht te hebben op deze consequenties, is als bijlage bij het voorontwerp Omgevingsplan een concept-planMER opgenomen waarin de belangrijkste gevolgen zijn uitgewerkt. Conform de eisen uit het Besluit milieueffectrapportage is in het omgevingsplan gemotiveerd op welke wijze in het plan wordt omgegaan met de resultaten en conclusies uit het planMER. Het definitieve planMER wordt samen met het ontwerp Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 formeel in procedure gebracht. Op dat moment vindt ook de toetsing door de Commissie voor de m.e.r. plaats.

1.4. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de (bouw)mogelijkheden waar het omgevingsplan Buitengebied betrekking op heeft. Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak van het planMER (reikwijdte en detailniveau), waarbij wordt ingegaan op de onderzochte alternatieven en onderzoeksmethodiek.

In hoofdstuk 4 t/m 8 komen achtereenvolgens de volgende thema's aan de orde:
- ecologie (met de conclusies van de passende beoordeling);
- landschap, cultuurhistorie en archeologie;
- woon- en leefklimaat;
- bodem en water;
- verkeer en vervoer.

Per milieuthema is een beschrijving gegeven van de referentiesituatie en wordt ingegaan op de mogelijke gevolgen van de ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt. Hoofdstuk 9 geeft een overzicht van de conclusies en de doorvertaling daarvan in het omgevingsplan. Ook wordt ingegaan op wijze waarop monitoring en evaluatie van de gevolgen van het omgevingsplan kan plaatsvinden.

2. Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

2.1. Omgevingsplan, een andere manier van sturen

De Omgevingswet gaat uit van een andere filosofie dan de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro):
- minder regels, deregulering;
- meer loslaten: vertrouwen als uitgangspunt;
- integratie van aspecten rondom de fysieke leefomgeving in één ruimtelijk plan (verbrede reikwijdte);
- meer ruimte voor afwegingen op gemeentelijk niveau;
- meer ruimte en flexibiliteit voor wenselijke ontwikkelingen;
- waarborgen van de gewenste omgevingskwaliteit.

De Omgevingswet biedt in de ogen van het gemeentebestuur in dat licht een aantal kansen:
- maken van (meer) integrale afwegingen, waarbij verschillende afwegingskaders worden afgestemd en geïntegreerd;
- beleid en regelgeving meer richten op beleidsdoelen dan op een normatieve vertaling daarvan;
- het meer faciliteren van ontwikkelingen, zonder onnodige procedures.

Het is de ambitie van de gemeente om nieuwe - passende - ontwikkelingen zo veel mogelijk rechtstreeks of met zo beperkt mogelijke procedures mogelijk te maken. De gemeente zoekt voor haar buitengebied naar instrumenten om te kunnen komen tot een integratie van haar eigen beleid en regelgeving, waarbij flexibiliteit wordt bereikt door het behalen van de achterliggende beleidsdoelen te borgen in plaats van die uit te werken in concrete normen en maatregelen. Een instrument waarmee effectiever en efficiënter ingespeeld kan worden op gewenste ontwikkelingen, waarbij meer maatwerk kan worden geleverd met een gelijkwaardig en mogelijk zelfs beter resultaat.

Bij de inrichting van de set van regels voor een omgevingsplan en de opzet van de verbeelding wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om onderdelen (modules) eenvoudig te kunnen herzien.

2.2. Gemeentelijke visie op het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

2.2.1. Doelstellingen voor het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

Het nieuwe Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 vervangt het vigerende bestemmingsplan Borsels Buiten. Het instrumentarium en de filosofie van de Omgevingswet en het omgevingsplan zijn echter anders dan van de Wro en het bestemmingsplan. Bovendien is de reikwijdte van het omgevingsplan breder dan van het bestemmingsplan: de fysieke leefomgeving omvat meer dan de ruimtelijke ordening, zoals het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid, het beschermen van het milieu, het beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden en het behoud van cultureel erfgoed.

Doel voor het omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 is vierledig:
- de bijzondere kwaliteit van het buitengebied van Borsele behouden en versterken;
- passende economische ontwikkelingen mogelijk maken;

- nieuwe ontwikkelingen zo eenvoudig mogelijk faciliteren, onder de goede voorwaarden;
- integreren van regelgeving rondom de fysieke leefomgeving in het omgevingsplan.

Behoud en versterking van de kenmerkende kwaliteit van het Borselse buitengebied
Uitgangspunt van beleid blijft het behoud en de ontwikkeling van de bijzondere kwaliteit van het buitengebied van Borsele. Het gaat daarbij in het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De kwaliteit van de leefomgeving staat hoog in het gemeentelijk vaandel en dat blijft zo. De ruimtelijke kwaliteit staat daarin centraal; versterkt en ondersteund door andere omgevingskwaliteiten, zoals de rust en de ruimte en de milieukwaliteit.

Door voorwaarden te stellen aan toekomstige ontwikkelingen zal worden geborgd dat deze ontwikkelingen bijdragen aan de versterking en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Daarbij worden de deelgebieden zoals onderscheiden in het vigerende bestemmingsplan Borsels Buiten en bij de Beeldkwaliteitsnota en de Richtlijnen erfbeplanting teruggebracht (samengevoegd) tot 3 deelgebieden:
- kerngebied de Poel met omliggende schil en het heggengebied rond Nisse;
- kleinschalige polders (restgebied de Poel, Kleinschalige nieuwlandpolders en Herverkavelde oudlandpolders);
- grootschalige polders.

Het versterken van de landschappelijke waarden (dijken, wegbeplantingen, schaal van het landschap) en de vergroting van de diversiteit aan natuurwaarden is niet alleen van belang voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, het draagt ook bij aan de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreanten en toeristen en is daarmee van economische betekenis voor de ontwikkeling van aan het buitengebied verbonden recreatie (kleinschalig kamperen, aantrekkelijke dagrecreatieve functies, routes).

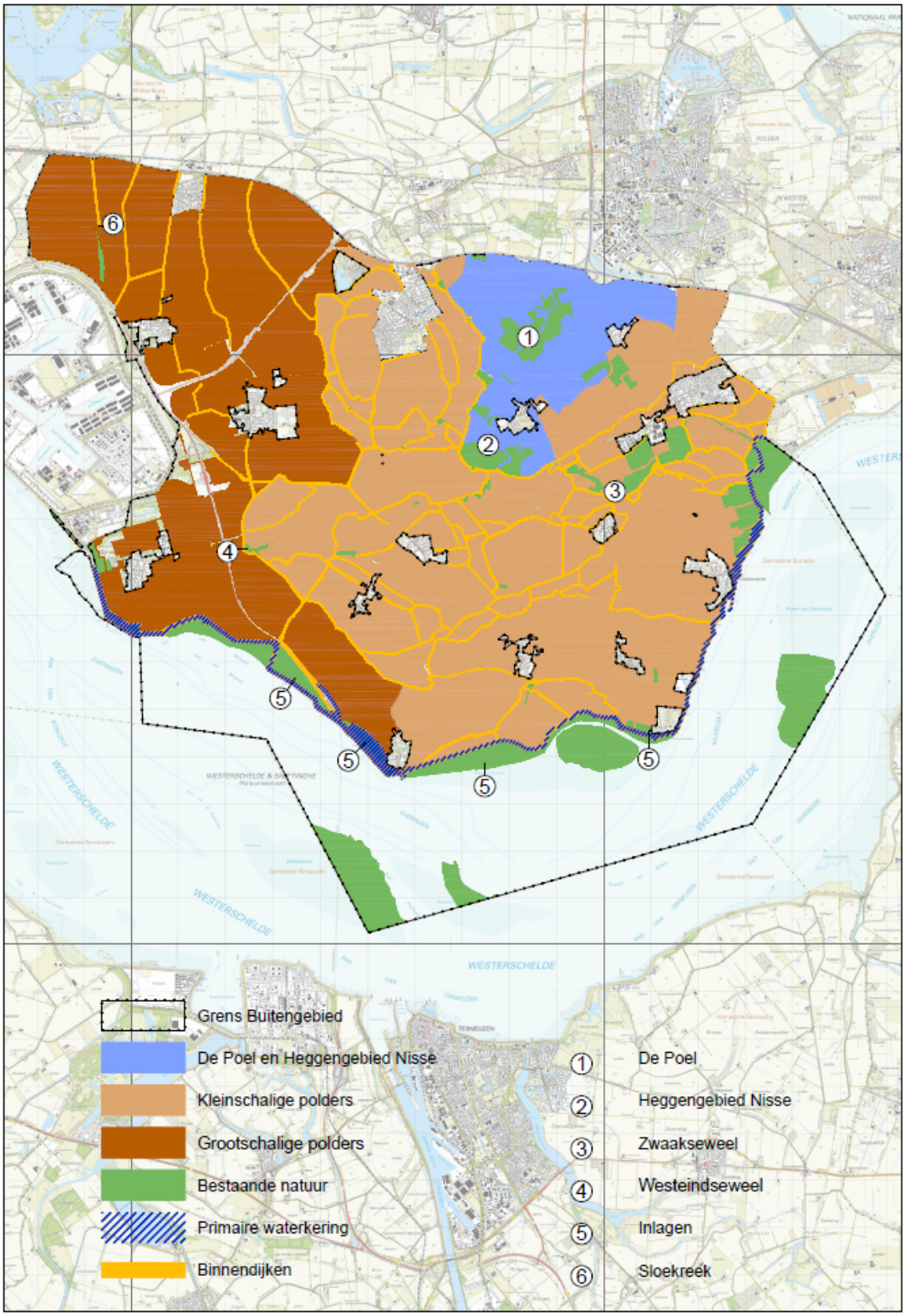

Figuur 2.1 Deelgebieden

Passende (economische) ontwikkelingsmogelijkheden

Het gemeentebestuur wil in het buitengebied passende economische ontwikkelingsmogelijkheden bieden, die de kwaliteit van het buitengebied niet aantasten, maar versterken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën ontwikkelingen. Voor de ontwikkeling van functies in het buitengebied wordt ruim baan geboden aan functies die aan het buitengebied zijn gebonden.

Daarnaast wordt passende ontwikkelruimte geboden voor andere functies. Daarbij wordt gekozen voor een grote mate van flexibiliteit. Dat betekent dat zo veel mogelijk wordt gewerkt met algemene regels, zowel voor wat betreft de uitbreidings- en vestigingsmogelijkheden voor functies als voor wat betreft de koppeling aan de locatie. Functies en ontwikkelingen die op voorhand niet gewenst zijn in het buitengebied worden niet mogelijk gemaakt. Functies en ontwikkelingen die niet in het algemeen hoeven te worden uitgesloten, worden voorzien van randvoorwaarden, die in een specifieke situatie, voor een specifieke locatie getoetst worden. In dat kader wordt ook getoetst aan de specifieke locatiekenmerken. De vraag of uitbreiding of vestiging toelaatbaar is, wordt dus in het specifieke geval beantwoord.

Eenvoudig faciliteren, onder goede voorwaarden
Het gemeentebestuur kiest voor een zo faciliterend mogelijke regeling, waarmee passende ontwikkelingen eenvoudiger mogelijk worden gemaakt. Het omgevingsplan biedt de mogelijkheid om ontwikkelingen rechtstreeks toe te staan mits voldaan wordt aan kwalitatieve voorwaarden.

Het rechtstreeks toestaan van ontwikkelingen kan eventueel gekoppeld worden aan een melding zodat is vastgelegd tussen gemeente en initiatiefnemer op welke wijze aan de kwalitatieve voorwaarden wordt voldaan. Daarnaast kan in het omgevingsplan gewerkt worden met ‘afwijkingen‘ en ‘delegatie’. Met de afwijkingen van het omgevingsplan kunnen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt waarvoor in het huidige bestemmingsplan afwijkings- of wijzigingsbevoegdheden zijn opgenomen. Ten opzichte van de wijzigingsprocedure van het bestemmingsplan ontstaat hier tijdswinst. De gemeenteraad kan verder aan het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid delegeren om het omgevingsplan op afgesproken onderdelen te wijzigen. Ook hier ontstaat tijdwinst ten opzichte van een traditionele partiële bestemmingplanherziening.

De Omgevingswet biedt voorts mogelijkheden om noodzakelijke afwegingen en onderzoeken voor initiatieven vooruit te schuiven naar het moment van aanvraag. In het omgevingsplan wordt opgenomen aan welke (kwalitatieve) voorwaarden moet worden voldaan, de toetsing vindt in een later stadium plaats.

Verbrede reikwijdte: integraal beleid voor de fysieke leefomgeving
Wat betreft het integreren van de gemeentelijke verordeningen en beleidsregels voor de fysieke leefomgeving in het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 kiest het gemeentebestuur voor een selectieve aanpak.

De verordeningen en beleidsregels die aansluiten bij en van belang zijn voor de doelstelling om het bijzondere karakter van het buitengebied te behouden worden in ieder geval meegenomen en zo nodig aangepast (bijvoorbeeld door aanpassing van het gebied waarop de verordening van toepassing is, het op een andere manier raadpleegbaar maken of door een beleidsregel te actualiseren). Het betreft de gemeentelijke geluidverordening, de verordeningen en beleidsregels die van belang zijn voor de landschapsstructuur (erfbeplantingsregels, waardevolle bomen en dergelijke) en voor de beeldkwaliteit (Beeldkwaliteitsnota). Voorts zijn de beleidsregels en verordeningen meegenomen waarvan opname noodzakelijk is (de erfgoednota is opgesteld in afwachting van de vertaling van het archeologiebeleid in een bestemmings- of omgevingsplan) of relatief eenvoudig (zoals het stookbeleid). Het omgevingsplan moet zodanig van opzet zijn dat in de toekomst beleidsregels of verordeningen relatief eenvoudig aan het plan kunnen worden toegevoegd.

2.2.2. Uitwerking in Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018
Zoals hiervoor aangegeven maakt het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 onderscheid in drie deelgebieden. Daar waar nodig verschillen de regels per deelgebied.

In zijn algemeenheid is voor de opzet van het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 gekozen voor een combinatie van:

- een gebiedsgerichte benadering voor zover de toelaatbaarheid van ontwikkelingen of de voorwaarden voor een ontwikkeling, gekoppeld is aan de kernkwaliteiten en beleidsdoelen van een deelgebied;
- een regeling van deelgebied overstijgende aspecten in aparte modules;
- verordeningen en beleidsnota's indien mogelijk in het omgevingsplan opnemen; indien dit niet haalbaar is, wordt verwezen naar de betreffende nota of verordening;
- een locatie specifieke toets bij nieuwe ontwikkelingen;
- digitale raadpleegbaarheid via een adres zodat de begrenzing van functies en gebruik niet aan onnodige beperkingen is gebonden;
- waar mogelijk bij voorkeur ontwikkelingen rechtsreeks of met melding toestaan;
- ruime mogelijkheden voor afwijkingen en delegatiebevoegdheden;
- ontwikkeling van een kwalitatieve toets van relevante aspecten om nieuwe ontwikkelingen te toetsen.

Het planMER gaat voor de onderzoeken uit van een flexibele en ruime regeling. De resultaten van het planMER kunnen vervolgens leiden tot een aanscherping van de regeling in het omgevingsplan. Met name met betrekking tot de mogelijkheden voor grondgebonden veehouderij, neventakken grondgebonden veehouderij en intensieve veehouderij zal het planMER richtinggevend zijn.

2.3. Concrete uitgangspunten ontwikkelingsmogelijkheden

Nieuwe ontwikkelingen worden bij recht, met een melding, met afwijking of met delegatie mogelijk gemaakt. Deze paragraaf geeft een overzicht van de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de effectbeoordeling in het planMER.

Agrarische bedrijven
Uitbreiding
Grondgebonden agrarische ontwikkeling, waarbij op bedrijfsniveau keuzeruimte wordt geboden voor de ontwikkelingsrichting (intensiveren, specialiseren, schaalvergroting) staat voorop. Onder grondgebonden wordt verstaan: plantaardige teelten, grondgebonden veehouderij, paardenhouderij en grondgebonden aquacultuur.

Akkerbouw en fruitteelt zijn kenmerkend en belangrijk voor de kernkwaliteit van het buitengebied. Agrarische bebouwing voor grondgebonden agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen is mogelijk:
- binnen een suggestievlak voor bebouwing (gebaseerd op het vigerende bouwvlak) dan wel;
- binnen een denkbeeldig vlak met zijden van maximaal 175 m en een oppervlakte van 1 ha (bouwblok).

Uitbreiding naar 1,5 ha is mogelijk, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, waaronder landschappelijke inpassing.

De bebouwde oppervlakte in gebruik voor intensieve veehouderij mag alleen worden uitgebreid indien er sprake is van een verduurzaming van het bedrijf. Voor glastuinbouwbedrijven geldt een maximale maat van 3 ha.

Omschakeling
Het omgevingsplan biedt mogelijkheden voor omschakeling tussen verschillende vormen van grondgebonden agrarische bedrijven. Het plan maakt echter geen omschakeling naar glastuinbouw, intensieve veehouderij of aquacultuur (bedoeld is aquacultuur in gebouwen of met behulp van vijvers/bassins) mogelijk.

Nieuwvestiging
Nieuwe bedrijfslocaties voor grondgebonden agrarische bedrijven zijn mogelijk mits voldaan wordt aan kwalitatieve criteria (basisvoorwaarden plus inspanning om meerwaarde te creëren waarbij er in ieder

geval sprake moet zijn van landschappelijke inpassing). In het kerngebied De Poel en het heggengebied bij Nisse zijn nieuwe bedrijfslocaties niet mogelijk. Nieuwe bedrijfslocaties worden met een herziening van het omgevingsplan mogelijk gemaakt waarbij de bevoegdheid om de herziening vast te stellen is gedelegeerd aan het college.

Aquacultuur
Nieuwvestiging van of omschakeling naar niet grondgebonden aquacultuurbedrijven wordt niet voorgestaan. De omschakeling van een intensieve veehouderij of intensief tuinbouwbedrijf naar een zelfstandig grondgebonden aquacultuurbedrijf is wel mogelijk.

Ten behoeve van grondgebonden aquacultuurtakken is het mogelijk om teeltondersteunende foliebassins ten behoeve van de grondgebonden aquacultuur op te richten met een gezamenlijke oppervlakte van maximaal 1 ha. Deze bassins kunnen zowel op als aansluitend aan het suggestievlak dan wel bouwblok worden opgericht.

Voor een zelfstandig niet-grondgebonden aquacultuurbedrijf is het oprichten van foliebassins tot een maximum oppervlakte van 3 hectare onder voorwaarden mogelijk.

Het oprichten van bedrijfsgebouwen ten behoeve van de aquacultuur dient plaats te vinden binnen het suggestievlak dan wel bouwblok. Voor zover aquacultuur is aan te merken als een grondgebonden agrarische bedrijf is dit zondermeer mogelijk.

Teeltondersteunende voorzieningen (TOV)
Tijdelijke lage voorzieningen, zoals afdekmaterialen, tijdelijke voorzieningen en minder in het oog springende grofmazige netten zijn toegestaan. Ingrijpender voor landschap en beeldkwaliteit zijn voorzieningen als plastic boogkassen, regenkappen en fijnmazige hagelnetten. Hiervoor geldt een specifieke regeling. Deze houdt in dat deze soorten voorzieningen toelaatbaar zijn:

- regenkappen en fijnmazige hagelnetten:
  - als er sprake is van een goede landschappelijke inbedding;
  - als de bijzondere karakteristieke openheid van het betreffende landschapstype niet wordt aangetast. Dit betekent dat deze TOV's niet zijn toegestaan in kerngebied De Poel met aangrenzende schil en het heggengebied bij Nisse.
- boogkassen:
  - voor boogkassen geldt een maximum oppervlakte per bedrijf van 2.000 m^2;
  - Als er geen lichtuitstraling plaatsvindt.

Overige functieveranderingen
Het omgevingsplan biedt onder voorwaarden mogelijkheden voor nevenfuncties en vervolgfuncties. Deze mogelijkheden kunnen per deelgebied verschillen. Het betreft onder andere mogelijkheden voor kleinschalige recreatieve functies, horeca en niet-agrarische bedrijvigheid. Voor relatief eenvoudige veranderingen is een melding nodig, voor meer omvangrijke veranderingen is een afwijkingsprocedure of herziening van het omgevingsplan nodig. In dat laatste geval heeft de gemeenteraad deze bevoegdheid gedelegeerd aan burgemeester en wethouders indien voldaan wordt aan de opgenomen voorwaarden.

Kleinschalig kamperen
Bestaande kleinschalige kampeerterreinen zijn toegestaan, mits ze blijven voldoen aan de voorwaarden die hiervoor gelden. Kleinschalig kamperen kan worden uitgebreid (bij nagenoeg alle functies waar wordt gewoond, met meer eenheden (tot maximaal 25) en uitbreiding aantal permanente standplaatsen (20%)) met uitzondering van het kerngebied en de schil rond De Poel en het heggengebied Nisse en mits voldaan wordt aan kwalitatieve randvoorwaarden, zoals landschappelijke inpassing.

Duurzame energie
Er wordt geen ruimte geboden voor nieuwe windturbines, ook geen kleine, solitaire windturbines. In de grootschalige polders wordt wel ruimte voor zonneweides geboden.

3. Opzet planMER

3.1. Inleiding

De keuze voor een omgevingsplan (formeel een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) heeft consequenties voor de reikwijdte en het detailniveau van het planMER:

- uitgangspunten voor het omgevingsplan zijn deregulering, 'loslaten' en het bieden van flexibiliteit. Het omgevingsplan biedt mogelijkheden om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken met eenvoudigere procedures gekoppeld aan kwalitatieve regels. Het biedt een flexibeler kader dan een bestemmingsplan. Meer directe toestemmingen, onder voorwaardelijke bepalingen: Ja, mits…. in plaats van vergunningenstelsels (nee, tenzij). Deze flexibiliteit en ruime ontwikkelingsmogelijkheden hebben gevolgen voor de wijze en het detailniveau waarop de milieugevolgen in beeld kunnen worden gebracht;
- het planMER brengt in beeld op welke wijze met de kaders die in het omgevingsplan worden verbonden aan nieuwe initiatieven negatieve effecten kunnen worden voorkomen en kan worden gestuurd op de beoogde omgevingskwaliteit;
- de looptijd van een omgevingsplan is in principe onbeperkt, maar een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de Crisis- en herstelwet kent een looptijd van 20 jaar (voor een regulier bestemmingsplan is dit 10 jaar). De langere looptijd in combinatie met de geboden flexibiliteit en onzekerheden maken een goede monitoring van de ontwikkelingen en optredende milieugevolgen van groot belang zodat waar nodig tijdig kan worden ingegrepen. Het planMER brengt in beeld op welke wijze deze monitoring kan worden ingevuld (maatgevende thema's en locaties, termijnen, eventuele aanvullende maatregelen).

De voorgenoemde punten worden in dit hoofdstuk verder uitgewerkt, waarbij een beschrijving wordt gegeven van de te onderzoeken alternatieven en de wijze waarop de effectbeoordeling plaatsvindt.

3.2. Plangebied en studiegebied

Het plangebied van het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 beslaat het hele buitengebied van de gemeente Borsele: het agrarische gebied, met alle daarbinnen gelegen natuurgebieden en infrastructuur (inclusief de Westerscheldetunnelweg, verbreding Sloeweg en groenproject 't Sloe).

Alle kernen, bedrijventerreinen en twee verblijfsrecreatiegebieden, waarvoor afzonderlijke bestemmingsplannen gelden, maken geen deel uit van het plangebied van het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018. In figuur 3.1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 3.1. Plangebied Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018

Het studiegebied is het gebied waar milieueffecten, als gevolg van de ontwikkelingsmogelijkheden die het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 biedt, (kunnen) optreden. Het betreft het plangebied en de omgeving ervan. De reikwijdte van milieugevolgen kan aanzienlijk verschillen per milieuaspect. Voor bepaalde milieuaspecten komt het studiegebied vrijwel overeen met het plangebied, voor andere milieuthema's kan het studiegebied zich tot (ver) buiten het plangebied uitstrekken. Een voorbeeld van de laatstgenoemde categorie is het thema stikstofdepositie (met name als gevolg van de ontwikkelingsruimte voor veehouderijen). In het planMER wordt per thema waar relevant ingegaan op de begrenzing van het studiegebied.

3.3. Onderzoekssituaties

3.3.1. Referentiesituatie

In het planMER wordt per milieuthema eerst de huidige milieusituatie beschreven en wordt aangegeven wat er in het studiegebied zal gebeuren als geen gebruik wordt gemaakt van de ontwikkelingsruimte en flexibiliteit die met het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 wordt geboden: de autonome ontwikkelingen. De beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen vormt het referentiekader voor de effectbeschrijving van de ruimte en flexibiliteit die het Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 biedt. Per milieuthema kan de referentiesituatie overigens verschillen als gevolg van wet- en regeling en jurisprudentie. Ten aanzien van het aspect natuur, dient in het kader van de Wet natuurbescherming naar de feitelijke situatie gekeken te worden

(zonder rekening te houden met eventuele autonome ontwikkelingen en/of onbenutte ruimte in de milieuvergunningen). Voor andere milieuthema's wordt in de beschrijving van de referentiesituatie voor zover relevant wel rekening gehouden met eventuele autonome ontwikkelingen.

Veehouderijen
De ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen vormen de directe aanleiding voor het doorlopen van een planmer-procedure. De omvang van de veehouderijsector binnen de gemeente Borsele is relatief beperkt. Naast de grondgebonden veehouderijen is sprake van een aantal intensieve veehouderijen (veelal als neventak). Voor de effectbeoordeling in het planMER is het van belang om de referentiesituatie voor de bedrijven goed in beeld te hebben. Uitgangspunt is dat in de referentiesituatie voor het onderzoek stikstofdepositie (dat wordt uitgevoerd in het kader van de passende beoordeling) onbenutte ruimte in de vergunning buiten beschouwing wordt gelaten. Het 'opvullen' van onbenutte ruimte binnen de vergunningen is daarmee onderdeel van de effectbeoordeling. Op basis van gegevens over de vergunde situatie in combinatie met informatie van het CBS over de omvang van de veehouderijsector binnen de gemeente Borsele (zie tabel 3.1), wordt de huidige, feitelijke situatie uitgewerkt.

Tabel 3.1 Aantal dieren gemeente Borsele (bron: CBS, augustus 2017)

diercategorie	Aantal bedrijven		Aantal stuks vee	
	2000	2016	2000	2016
Rundvee	87	35	5.116	2.670
Schapen	63	30	5.487	3.843
Geiten	7	6	14	62
Paarden en pony's	36	19	157	130
Varkens, totaal	14	4	5.685	6.250
Kippen, totaal	9	0	203.340	0

Overige activiteiten
Naast de veehouderijen is binnen de gemeente Borsele sprake van diverse agrarische bedrijfsvormen. Zo zijn de fruitteelt (in open grond) en akkerbouw (oa aardappels en granen) sterk vertegenwoordigd. Voor de overige agrarische bedrijfsactiviteiten en andere functies zijn als het gaat om het in beeld brengen van de referentiesituatie minder gedetailleerde uitgangspunten nodig dan voor de veehouderijen, omdat deze geen rol van betekenis spelen in de onderzoeken stikstofdepositie, geurhinder en luchtkwaliteit. Wel speelt de situering van de akkerbouwpercelen, teeltondersteunende voorzieningen en kassen bijvoorbeeld een rol in de beschrijving van de referentiesituatie in het hoofdstuk landschap en cultuurhistorie.

3.3.2. Ontwikkelingsscenario's
Het omgevingsplan is gericht op het behouden en versterken van de kwaliteiten van het buitengebied van Borsele. Nieuwe ontwikkelingen dienen zo eenvoudig mogelijk te worden gefaciliteerd. Voorafgaand aan het opstellen van het omgevingsplan zijn per deelgebied de uitgangspunten bepaald voor de gewenste ontwikkelingen. Het betreft over het algemeen relatief kleinschalige ontwikkelingen. Er is geen sprake van keuzes die vragen om de afweging van alternatieven of varianten in het planMER. Wel is het planMER mede bepalend voor de voorwaarden waaronder ontwikkelingen kunnen worden toegestaan. De beschikbare milieugebruiksruimte en de potentiële gevolgen van de geboden ontwikkelingsruimte zijn bepalend voor deze voorwaarden. Om een beeld te krijgen van de bandbreedte aan mogelijke milieugevolgen wordt in het planMER een tweetal ontwikkelingsscenario's onderzocht: een maximaal en een realistisch ontwikkelingsscenario.

Maximaal ontwikkelingsscenario
Deze maximale ontwikkelingsruimte omvat alle mogelijkheden die in het omgevingsplan bij recht en via afwijking met een omgevingsvergunning of delegatiebevoegdheden worden geboden. Per milieuthema kan de maximale invulling verschillen. Voor de passende beoordeling is de maximale invulling van

veehouderijen in verband met de stikstofdepositie worst-case. Ten aanzien van landschap en cultuurhistorie zijn ook andere bouw- en gebruiksmogelijkheden (zoals teeltondersteunende voorzieningen, kassen etc.) van belang.

Veehouderijen
Op basis van de Nota van Uitgangspunten, mede gebaseerd op het provinciale beleid (herziening Omgevingsplan en Verordening Ruimte Provincie Zeeland die maart 2016 zijn vastgesteld), gelden beperkingen ten aanzien van veehouderijen.

Grondgebonden veehouderijen
Voor de grondgebonden veehouderij worden de volgende uitgangspunten gehateerd:
- bestaande grondgebonden bedrijven kunnen op basis van het ruimtelijk beleid doorgroeien tot maximaal 1,5 hectare. Door de flexibele grenzen van het bouwblok, is de effectieve ruimte binnen het bouwblok vrij groot, waardoor verdere verruiming (> 1.5 hectare) niet nodig wordt geacht.
- nieuwvestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf is onder voorwaarden mogelijk:
    - aangetoond wordt dat er géén vrijkomende agrarische bouwblokken beschikbaar zijn;
    - uit een advies van de AAZ blijkt de bedrijfseconomische noodzaak;
    - een bijdrage wordt geleverd in de sanering van agrarische opstallen elders.

Intensieve veehouderijen
Voor de intensieve veehouderij worden de volgende uitgangspunten gehateerd:
- de nieuwvestiging van intensieve veehouderij, de omschakeling van een bestaand bedrijf naar intensieve veehouderij alsmede het toevoegen van een neventak intensieve veehouderij is niet toegelaten;
- uitbreiding van een bestaande intensieve veehouderij tot ten hoogste 5000 m² bedrijfsvloeroppervlak is onder voorwaarden toegelaten;
- uitbreiding met 10 % van bestaande intensieve veehouderijen met een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 5.000 m^2 is onder voorwaarden toegelaten;
- bij de vergroting van de bestaande bedrijfsvloeroppervlakte met meer dan 20 % moet tevens sprake zijn van een aantoonbare kwaliteitsverbetering in het buitengebied van Borsele, waarbij de provinciale 'Handreiking verevening' zoals deze luidt op het moment van inwerkingtreding van het plan, zal worden gehanteerd;
- uitbreiding van een bestaande neventak intensieve veehouderij tot ten hoogste 2.100 m² bedrijfsvloeroppervlak is onder voorwaarden toegelaten.

In dit planMER wordt (in lijn met de huidige jurisprudentielijn en de eisen van de Commissie voor de m.e.r.) uitgegaan van volledige maximale invulling van alle ontwikkelingsruimte en flexibiliteit die het op te stellen Omgevingsplan Buitengebied Borsele 2018 biedt. De flexibele bouwblokken in combinatie met de onder voorwaarden toegestane vergroting tot 1,5 ha vormen het vertrekpunt voor de effectbeoordelingen. Voor het bepalen van de maximale invulling van de bouwblokken wordt gebruik gemaakt van de kentallen zoals benoemd in het rapport 1581 van Alterra (zie figuur 3.2). Deze kentallen geven de representatieve maximale invulling van een bouwblok van 1 tot 1,5 ha weer.

Figuur 3.2 Maximale dieraantallen bouwblok 1 tot 1,5 ha (bron: Alterra, rapport 1581)

Overige agrarische bedrijfsactiviteiten en andere functies
Ook voor de andere vormen van agrarische bedrijfsactiviteiten, waaronder glastuinbouw, aquacultuur en teeltondersteunende voorzieningen, vormt in eerste instantie de maximale invulling het uitgangspunt voor de effectbeschrijving. Datzelfde geldt voor de mogelijkheden voor neven- en vervolgfuncties en eventuele mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Overigens kunnen nevenfuncties worden gerealiseerd bij alle functies waar ook wordt gewoond.

De effecten van deze activiteiten zijn niet voor alle milieuthema's onderscheidend, daar waar relevant (o.a. natuur en landschap en cultuurhistorie) wordt een aparte effectbeschrijving opgenomen.

Realistisch ontwikkelingsscenario
Gezien de trends in de agrarische sector en daarmee samenhangend de afname van het aantal agrarische bedrijven, is het niet reëel dat alle bedrijven binnen het plangebied zullen uitbreiden. Naast de maximale invulling wordt in het planMER daarom ook ingegaan op de gevolgen van een meer reëel ontwikkelingsscenario. Het detailniveau van de effectbeoordeling kan per milieuthema verschillen en is mede afhankelijk van de resultaten van de toetsing van de maximale invulling (wanneer de maximale invulling niet tot knelpunten leidt, is er weinig aanleiding om heel gedetailleerd in te gaan op de gevolgen van het realistische ontwikkelingsscenario). Om uitspraken te kunnen doen over de realistische ontwikkelingen wordt onder andere gebruik gemaakt van beschikbare CBS-gegevens. Ook wordt gekeken naar actuele initiatieven en ontwikkelingen binnen de gemeente.

Veehouderijen
Uit gegevens over de ontwikkeling van de totale veestapel binnen de gemeente Borsele (zie tabel 3.1) blijkt dat voor een aantal diercategorieën over de periode 2000 – 2016 sprake is geweest van een forse afname van de veestapel (in het bijzonder rundvee). Voor een aantal diercategorieën zijn de dieraantallen in deze periode redelijk stabiel gebleven (bijvoorbeeld als het gaat om varkens en paarden). Het aantal bedrijven waar dieren worden gehouden is sterk afgenomen. De verwachting is dat deze trend van schaalvergroting de komende jaren nog verder zal doorzetten. In het realistische ontwikkelingsscenario zal een beperkt aantal bedrijven verder doorgroeien en zal een aantal bedrijven de bedrijfsactiviteiten beëindigen. Er is echter geen aanleiding om te veronderstellen dat er per saldo sprake zal zijn van een grote toename van de veestapel binnen de gemeente. In veel gevallen zal het realistische ontwikkelingsscenario dichter bij de referentiesituatie zijn gelegen dan bij het (theoretische) maximale ontwikkelingsscenario. Het aantal gevallen waarbij sprake is van omschakeling naar veehouderij, dan wel nieuwvestiging van een grondgebonden veehouderij, zal in het realistische ontwikkelingsscenario zeer klein zijn.

Overige agrarische ontwikkelingen
De ontwikkelingen in het recente verleden en de actuele ontwikkelingen binnen het plangebied geven geen aanleiding om te veronderstellen dat er op grote schaal omschakeling zal plaatsvinden tussen verschillende vormen van grondgebonden agrarische bedrijfsactiviteiten. In het realistische ontwikkelingsscenario kan op een beperkt aantal locaties sprake zijn van initiatieven die zijn gericht op grondgebonden aquacultuur. Ook zal in een aantal gevallen gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die het plan biedt voor de realisatie van teeltondersteunende voorzieningen.

Overige ontwikkelingen
In het realistische ontwikkelingsscenario is als uitgangspunt gehanteerd dat het kleinschalige kamperen binnen het plangebied verder toeneemt (met uitzondering van het kerngebied en de schil rond De Poel en het heggengebied Nisse). Daarnaast is niet uitgesloten dat binnen de grootschalige polders sprake zal zijn van initiatieven gericht op de opwekking van duurzame energie (zonneweides). De vraag of, in welke mate en op welke locaties is op voorhand echter lastig te beantwoorden. In het realistische ontwikkelingsscenario wordt uitgegaan van een beperkt aantal initiatieven voor zonneweides binnen de grootschalige polders.

3.3.3. Maatregelen en randvoorwaarden

Op basis van de beschrijving beoordeling van de milieugevolgen van de beide ontwikkelingsscenario's wordt bekeken of ontwikkelingen en zo ja, op welke wijze en onder welke voorwaarden kunnen worden mogelijk gemaakt in het omgevingsplan. De beschikbare milieugebruiksruimte (zoals die volgt uit de beschrijving van de referentiesituatie) is hier mede bepalend voor. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de gemeentelijke visie op het buitengebied en doelstellingen voor het omgevingsplan. Wanneer bepaalde ontwikkelingen kunnen worden toegestaan is het vervolgens de vraag of hier voorwaarden aan dienen te worden verbonden of dat deze zonder meer toelaatbaar zijn. In de sectorale hoofdstukken is per milieuthema ingegaan op de mogelijkheden om binnen het omgevingsplan te sturen op de beoogde omgevingskwaliteit.

3.3.4. Monitoring en evaluatie

Het omgevingsplan (bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) kent een langere doorlooptijd dan een regulier bestemmingsplan. Daarnaast biedt het omgevingsplan op onderdelen ruimere ontwikkelingsmogelijkheden en meer flexibiliteit dan een regulier bestemmingsplan. Ook kan er sprake zijn van ontwikkelingen in wet- en regelgeving, die van invloed kunnen zijn op de omgevingskwaliteit binnen de gemeente Borsele. Om deze reden is het noodzakelijk om tijdens de looptijd van het omgevingsplan regelmatig de milieusituatie te monitoren en zo nodig de ontwikkelingsmogelijkheden en daaraan gekoppelde voorwaarden af te stemmen op de actuele situatie. Het planMER geeft inzicht in de wijze waarop deze monitoring en evaluatie kunnen worden ingevuld. Daarbij gaat het om:

- de maatgevende thema's en criteria, waar relevant gespecificeerd per deelgebied of met locatiespecifieke aandachtspunten;
- de termijnen voor de monitoringsronden;
- een aanzet voor de maatregelen die kunnen worden ingezet op het moment dat de monitoringsronden daar aanleiding voor geven.

3.4. Sectorale onderzoeken

Tabel 3.2 geeft een overzicht van de te onderzoeken milieuaspecten die in het planMER aan de orde komen en de wijze waarop de milieueffecten inzichtelijk zijn gemaakt. De effectbeschrijvingen maken inzichtelijk of de gemaakte planologische keuzes en ontwikkelingsruimte op gebiedsniveau leiden tot belangrijke gevolgen voor het milieu. Daarbij wordt enerzijds gekeken naar de wettelijke normen en grenswaarden die vanuit de verschillende sectorale wet- en regelgeving gelden. Anderzijds wordt in de effectbeschrijvingen waar relevant ook een relatie gelegd met de ambities en knelpunten die in het omgevingsplan zijn geformuleerd voor het buitengebied van de gemeente Borsele (voortkomend uit het beleid op de verschillende overheidsniveaus).

Bij de effectbeoordeling is gebruikgemaakt van een ordinale schaal, zodat de verschillende milieueffecten met elkaar kunnen worden vergeleken. Bij deze schaal worden de volgende klassen gebruikt:

- een zeer negatief effect: --
- een negatief effect: -
- een licht negatief effect: -/0
- een neutraal effect: 0
- een licht positief effect: 0/+
- een positief effect: +
- een zeer positief effect: ++

Tabel 3.2 Overzicht sectorale onderzoeken

Thema	te beschrijven effecten	Werkwijze
Ecologie gebiedsbescherming en soortenbescherming	- areaalverlies en verandering van de waterhuishouding van het Nationaal Natuurnetwerk - verstoring en vermesting/verzuring van Natura 2000-gebieden en het Nationaal Natuurnetwerk - aantasting leefgebied bijzondere en beschermde soorten	- kwalitatief - kwalitatief en kwantitatief onderzoek - kwalitatief
Landschap, cultuurhistorie en archeologie - landschap- en cultuurhistorie - archeologie	- aantasting karakteristieke patronen, elementen en structuren - aantasting historische landschapskenmerken - aantasting archeologische waarden	- kwalitatief, aan de hand van gemeentelijk en provinciaal beleid
Woon- en leefklimaat - geurhinder veehouderijen - luchtkwaliteit - gezondheid - geluidhinder - externe veiligheid	- geurbelasting geurgevoelige objecten - aantal geurgehinderden - luchtkwaliteit rond veehouderijen - GES-scores - geluidbelasting - toename risico's	- kwantitatief, op basis van berekeningen V-stacks - Kwantitatief, op basis van berekeningen, ISL 3a - Kwantitatief /kwalitatief - kwalitatief - kwalitatief, op basis van beschikbare basisgegevens
Bodem en water - bodemkwaliteit - grondwater - oppervlaktewater - klimaat	- invloed op bodemkwaliteit - effect grondwaterstand - effect oppervlaktewaterkwaliteit - waterberging en afkoppelen - overstromingsrisico's	- kwalitatief, op basis van basisgegevens en beschikbare studies
Verkeer en vervoer	- verkeersafwikkeling - verkeersveiligheid	- kwalitatief aan de hand van beschikbare verkeersgegevens

4. Ecologie

4.1. Beoordelingskader

4.1.1. Wet- en regelgeving / beleid

Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

In Nederland hebben diverse natuurgebieden een beschermde status onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) . Daarbij zijn twee soorten beschermingen te onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Bijzondere nationale natuurgebieden.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 richt zich op het behoud en de ontwikkeling van natuurgebieden in heel Europa. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitat-richtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Voor Nederland gaat het om ruim 160 gebieden. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen het Nationaal Natuurnetwerk. Een groot deel van de Natura 2000-gebieden is inmiddels definitief aangewezen. Dat gebeurt in de vorm van een aanwijzingsbesluit. In het aanwijzingsbesluit staat welke doelen Nederland nastreeft voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen. Vervolgens komt er in nauw overleg met betrokken partijen een beheerplan, waarin onder andere staat beschreven welke maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

De Minister van Economische Zaken (EZ) kan buiten de gebieden die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden Natura 2000, ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen wanneer deze zijn opgenomen op een lijst als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de Habitatrichtlijn of onderwerp zijn van een procedure als bedoeld in artikel 5 van de Habitatrichtlijn. De beschermende werking die geldt voor gebieden die behoren tot Natura 2000, geldt in dat geval ook voor het bijzondere nationaal natuurgebied.

Passende beoordeling

Een passende beoordeling is verplicht als een plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden. Voor de in-schatting van de effecten die een plan kan hebben, moet de significantie worden beoordeeld in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, die voor kwalificerende soorten en habitats zijn geformuleerd. Als niet op grond van objectieve gegevens op voorhand significante gevolgen op een Natura 2000-gebied zijn uitgesloten, moet een passende beoordeling worden gemaakt. In de passende beoordeling worden de effecten op Natura 2000-gebieden nader onderzocht. Vervolgens kan een bestemmingsplan slechts worden vastgesteld indien is verzekerd dat ook bij een maximale invulling van het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

Soortenbescherming

In de Wnb wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn;
- soorten die worden beschermd in de Habitatrichtlijn;
- overige soorten.

De Wnb bevat onder andere verbodsbepalingen ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, eieren en rustplaatsen van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Gedeputeerde Staten (hierna: GS) kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen Provinciale Staten (hierna: PS) vrijstelling verlenen van dit verbod. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Vogelrichtlijn. Verder is het verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen of te verstoren. GS kunnen hiervan ontheffing verlenen en bij verordening kunnen PS vrijstelling verlenen van dit verbod. De gronden voor verlening van ontheffing of vrijstelling zijn opgenomen in de Wnb en vloeien direct voort uit de Habitatrichtlijn. In de provincie Zeeland wordt vrijstelling verleend ten aanzien van de soorten genoemd in bijlage IV bij de verordening uitvoering Wet natuurbescherming. Het betreft aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Ten slotte is in de Wet natuurbescherming een verbodsbepaling opgenomen voor overige soorten. Deze soorten zijn opgenomen in de bijlage onder de onderdelen A en B bij de Wnb. De provincie kan ontheffing verlenen van deze verboden. Verder kan bij provinciale verordening vrijstelling worden verleend van de verboden. De noodzaak tot ontheffing of vrijstelling kan hierbij ook verband houden met handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Programma Aanpak Stikstof
Sinds 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht. Met het PAS is gezocht naar ontwikkelingsruimte voor projecten en handelingen door depositieruimte voor stikstof te creëren. Tegenover deze ontwikkelingsruimte voor projecten en handelingen staan maatregelen die zijn opgenomen in de Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden. Het PAS geldt uitsluitend voor projecten en andere handelingen en niet voor (bestemmings)plannen. Concreet betekent dit dat in beginsel voor plannen niet mag worden uitgegaan van de zogenoemde ontwikkelingsruimte binnen het PAS, omdat deze is bedoeld voor concrete projecten. Dat is een juridische keuze van de wetgever: de ontwikkelingen in een bestemmingsplan zijn in dat licht te onzeker, er is geen 'garantie' dat ze worden uitgevoerd.

In juni 2015 heeft het Ministerie van EZ de 'Handreiking passende beoordeling stikstofaspecten bestemmingsplannen' uitgebracht. Hierin heeft zij aangegeven dat in de passende beoordeling voor een bestemmingsplan in gevallen waarin sprake is van een beperkte toename van stikstofdepositie aansluiting kan worden gezocht bij de PAS. In het bestemmingsplan kan worden gemotiveerd dat de (individuele) projecten, die in het plan worden mogelijk gemaakt, uitvoerbaar zijn onder het PAS en dat door de maatregelen die in het kader van het PAS worden getroffen in geen geval sprake zal zijn van significant negatieve effecten. Ten behoeve van het PAS is immers op landelijk niveau een passende beoordeling opgesteld, waaruit blijkt dat de ontwikkelingsruimte, die in het PAS wordt geboden, niet zorgt voor significant negatieve effecten.

Het PAS houdt het volgende in:
- voor projecten die een stikstofdepositiebijdrage hebben van minder dan 0,05 mol/ha/jr. geldt een vrijstelling van de Wnb vergunningplicht;
- voor projecten die niet meer dan 1 mol/ha/jr. extra stikstofdepositie veroorzaken op overbelaste habitats binnen Natura 2000 geldt uitsluitend een meldingsplicht, er is geen Wnb-vergunning nodig. Dit geldt uitsluitend voor zover binnen het PAS voor de betreffende gebieden waar depositie wordt veroorzaakt nog zogenoemde depositieruimte aanwezig is. Alleen projecten die vallen binnen de categorieën landbouw, industrie, infrastructuur of het gebruik van gemotoriseerde

voertuigen voor wedstrijden moeten ook daadwerkelijk een melding doen. Dit geldt formeel niet voor woningen, recreatie etc.;
- voor projecten met een grotere stikstoftoename dan 1 mol/ha/jr. (tot 3 mol per project) op overbelaste habitats is ontwikkelingsruimte in het PAS gereserveerd. Voor die projecten moet echter worden aangetoond dat de toename niet leidt tot significant negatieve effecten (voor deze onderbouwing kan worden verwezen naar de maatregelen die in het kader van het PAS worden getroffen) en moet een Wnb -vergunning worden aangevraagd.

Omgevingsplan Zeeland 2012-2018
De begrenzing van Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) is in Zeeland door Gedeputeerde Staten vastgesteld in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 . In het Omgevingsplan staan ook de spelregels hoe om te gaan met het NNZ (voorheen de EHS). De wijzigingen van de begrenzing van het NNZ worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld in het Natuurbeheerplan Zeeland. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.

De provincie beschermt alle bestaande natuurgebieden en de agrarische gebieden van ecologische betekenis planologisch. Rond natuurgebieden geldt een zone van 100 meter waar bij nieuwe ontwikkelingen wordt beoordeeld of er gevolgen zijn voor de natuur. De gemeenten dienen de bestaande natuurgebieden en de agrarische gebieden van ecologische betekenis via een passende bestemming te beschermen. Als aantasting van natuurwaarden per saldo onvermijdelijk is (groot openbaar belang, geen alternatief) is het verplicht om negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken (mitigatie) en verlies te compenseren. De provincie volgt de compensatieregeling zoals die door het Rijk wordt opgenomen in de AmvB Ruimte.

Gemeentelijke structuurvisie
Het gemeentelijke beleid is gericht op behoud en versterking van de natuurwaarden. Naast de ontwikkeling en versterking van het Natuurnetwerk zet de gemeente zich in om natuurgebieden nog beter toegankelijk te maken zodat de natuurbeleving wordt vergroot. Ook het toevoegen van nieuwe natuurelementen is onderdeel van het beleid, bijvoorbeeld door het terugbrengen van kreken. Agrarisch en particulier natuurbeheer maken integraal onderdeel uit van het ingezette beleid.

4.1.2. Onderzoeksmethodiek
Ten behoeve van het omgevingsplan is een passende beoordeling uitgevoerd. In dat kader is een onderzoek stikstofdepositie uitgevoerd. Met depositieberekeningen zijn de effecten op Natura 2000 in beeld gebracht en getoetst aan de geldende kaders. In de passende beoordeling is ook ingegaan op de nadere potentiële gevolgen van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden, bijvoorbeeld door verstoring. De passende beoordeling en het onderzoek zijn opgenomen in bijlage 3.

Het planMER beschrijft ook de andere gebieden in en rond het plangebied met een beschermde status en de beschermde soorten die in het plangebied aanwezig zijn. Op hoofdlijnen wordt ingegaan op de mogelijke effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden op de aanwezige waarden en de wijze waarop deze waarden kunnen worden versterkt. Het betreft een bureaustudie op basis van beschikbare basisgegevens en bronnen. Op het moment dat in de toekomst sprake is van een concreet initiatief zal zo nodig ecologisch veldonderzoek worden uitgevoerd.

4.2. Referentiesituatie

4.2.1. Natura 2000
Binnen en in de (wijde) omgeving van het plangebied is een aantal Natura 2000-gebieden gelegen, zoals op figuur 4.1 is te zien. Het betreft binnen het plangebied het gebied Westerschelde & Saeftinghe en daarbuiten de gebieden Yerseke & Kapelse Moer, Oosterschelde, Veerse Meer en Manteling van Walcheren. Er bevinden zich buiten de Natura 2000-gebieden geen beschermde natuurmonumenten. De gebieden Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer, Oosterschelde en Manteling van

Walcheren zijn gevoelig voor stikstofdepositie. De Westerschelde & Saeftinghe, Yerseke & Kapelse Moer, Oosterschelde en Veerse Meer zijn ook gevoelig voor verstoring. Van areaalverlies, versnippering, en verandering van waterhuishouding is door de grote afstand van het plangebied tot de Natura 2000-gebieden en de buitendijkse ligging van de Westerschelde & Saeftinghe geen sprake.

Een uitgebreide beschrijving van de Natura 2000-gebieden is opgenomen in de passende beoordeling in bijlage 3.

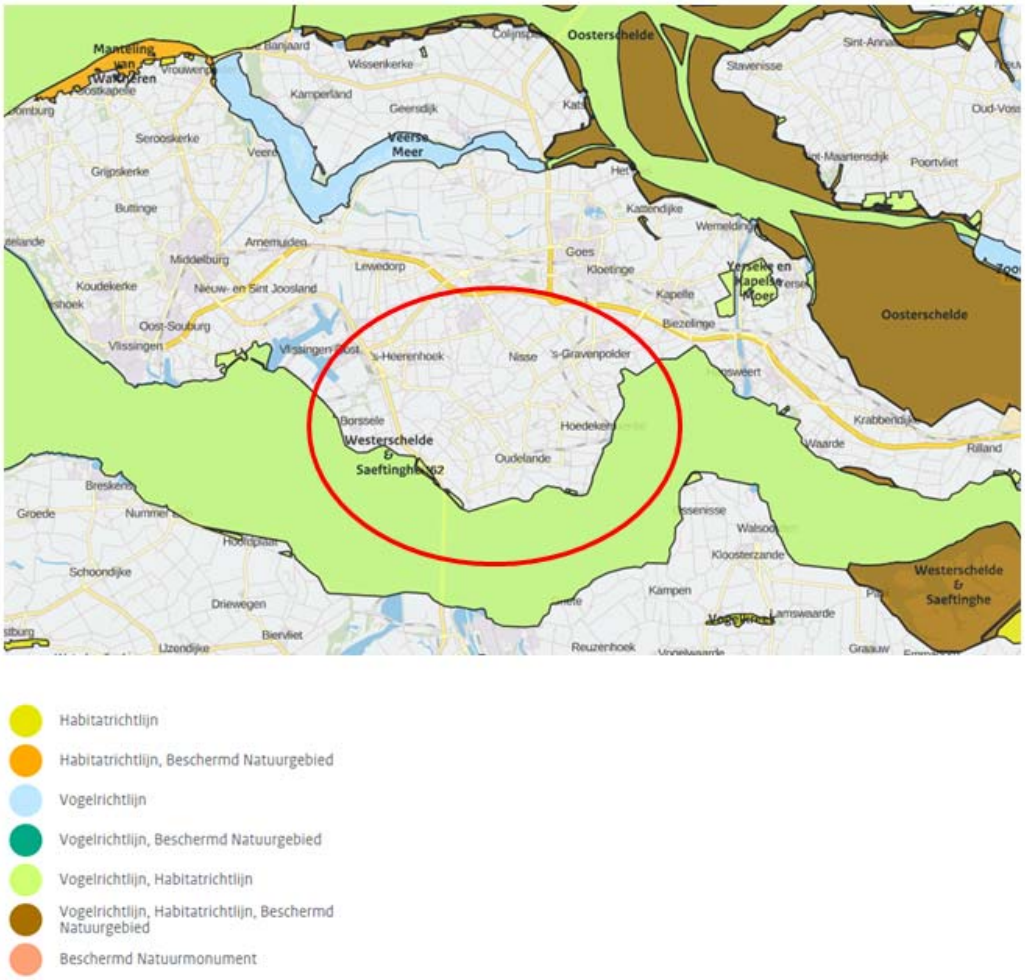

Figuur 4.1. Ligging plangebied (rode cirkel is globaal) t.o.v. Natura 2000-gebieden (bron: AERIUS Calculator)

4.2.2. Natuurnetwerk Zeeland

Zoals figuur 4.2 laat zien, maken in het plangebied veel dijkbeplantingen deel uit van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ). Ook de delen van het plangebied die deel uitmaken van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe zijn onderdeel van het NNZ. Daarnaast maken enkele verspreid liggende gebieden ook deel uit van het NNZ, zoals het Ganzenreservaat Sinoutskerke, de Zwaaksche weel, Heggengebied Nisse en het Poelbos.

De Kaloot is ook aangewezen als WAV-gebied (Wet Ammoniak en Veehouderij), zoals in figuur 4.3 is te zien.

In het plangebied zijn in de Verordening Ruimte ook enkele gebieden aangewezen als agrarisch gebied van ecologische betekenis (zie figuur 4.4), deze gebieden maken deel uit van het Natuurnetwerk Zeeland.

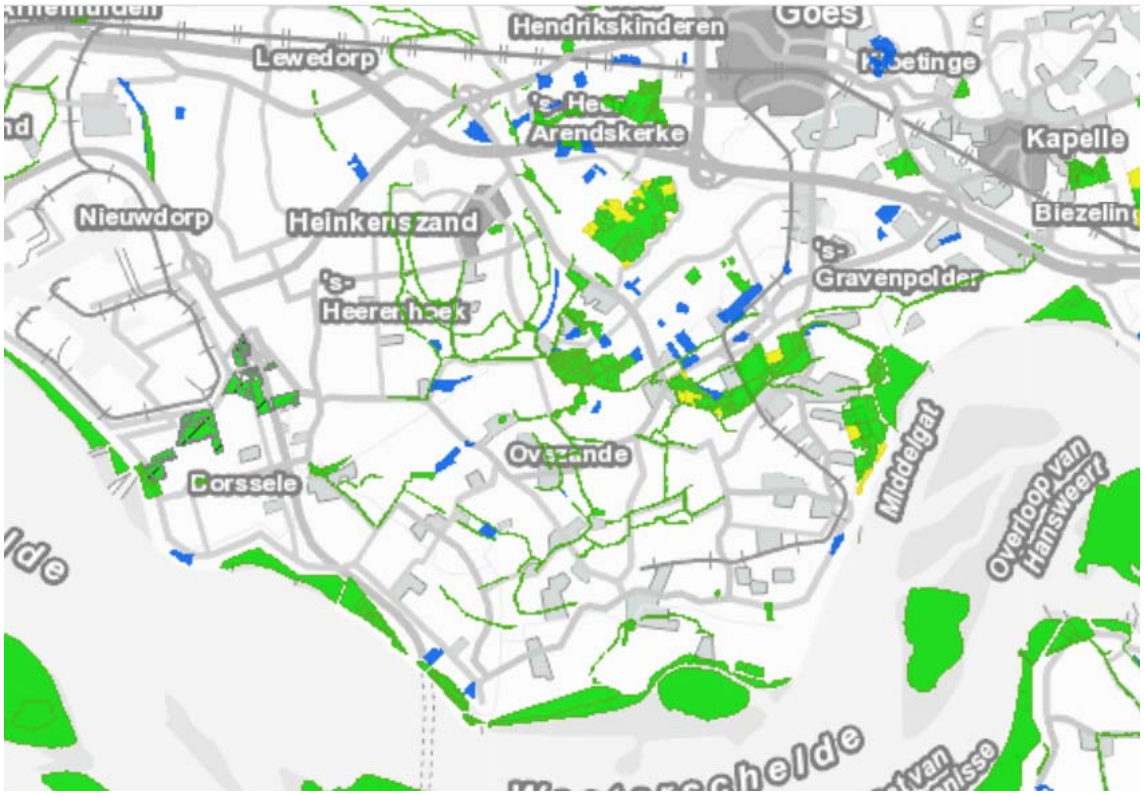

Figuur 4.2 Natuurnetwerk Zeeland (bron: geoloket provincie Zeeland, geraadpleegd december 2015)

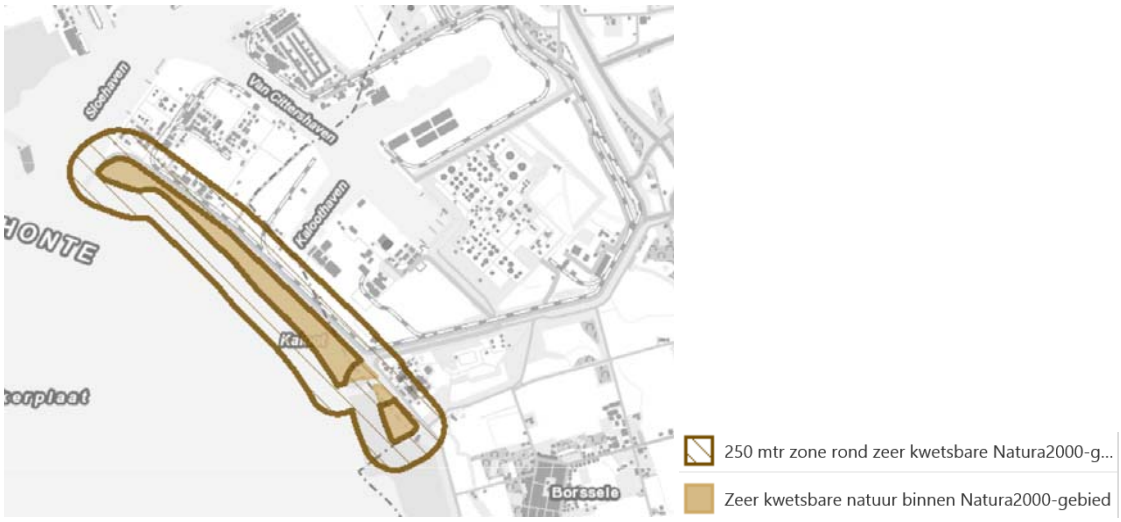

Figuur 4.3 Wet Ammoniak en Veehouderij (bron: geoloket provincie Zeeland, geraadpleegd december 2015)

Figuur 4.4 Agrarisch gebied van ecologische betekenis (bron: Verordening Ruimte provincie Zeeland)

Een deel van de natuurgebieden is gevoelig voor veranderingen in het grondwater. In het Omgevingsplan Zeeland is aangegeven dat ten opzichte van natuurgebieden rekening moet worden gehouden met een afwegings(buffer)zone van 100 meter. Als aangetoond wordt dat geen schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid of de natuur zullen optreden, kan een kleinere afstand toelaatbaar zijn. Op figuur 4.5 zijn de kwetsbare gebieden weergegeven. De aangegeven bufferzones zijn overigens groter dan 100 m.

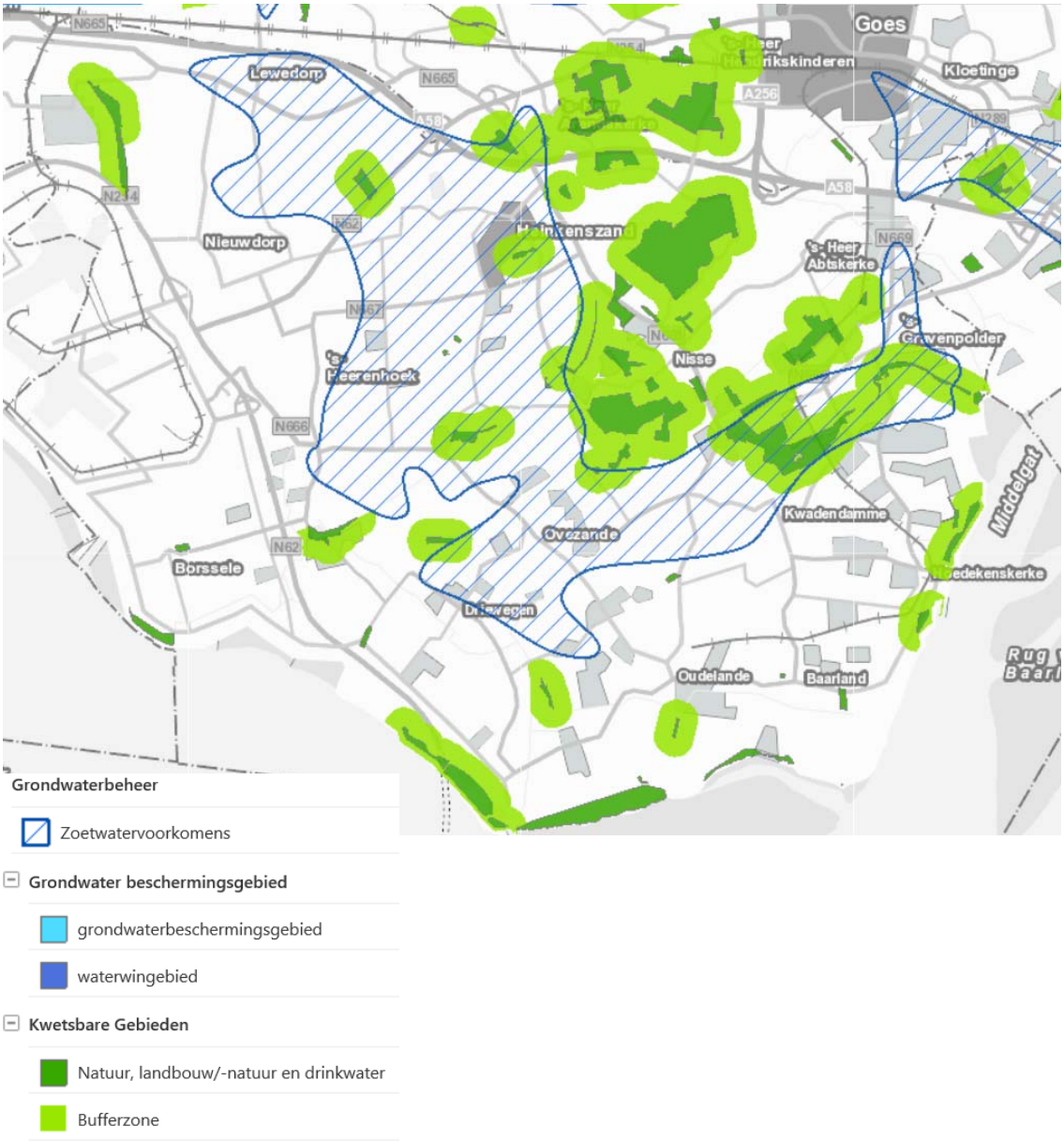

Figuur 4.5 Uitsnede Grondwaterbeheersplan (bron: geoloket provincie Zeeland, geraadpleegd mei 2016)

4.2.3. Bijzondere en beschermde soorten

De meest bijzondere landschapselementen bezitten naast een landschappelijke en cultuurhistorische waarde ook meestal een natuurwetenschappelijke waarde. De belangrijkste natuurwaarde bezitten de milieus waar overgangen van zoet naar zout aanwezig zijn, eventueel gecombineerd met getijdebeweging. In deze milieus groeien (van zout naar zoet) slijkgrasvegetaties, rietbiezen en lisdodde vegetaties en zoutmijdende moerasvegetaties. In het plangebied komen deze vegetaties voor in de getijdegebieden en op drassige plaatsen, zoals inlagen en karrevelden, langs kreken en welen, langs slootkanten, drassige weilanden en drinkputten. De brakke en zoute vegetaties zijn nationaal en internationaal zeldzame levensgemeenschappen. De natuurwaarden worden vooral ontleend aan de grote diversiteit in de vegetaties, het voorkomen van zeldzame plantensoorten en de ornithologische betekenis voor riet- en moerasvogels, ganzen, steltlopers en de bruine kiekendief.

Naast de drassige, laaggelegen gebieden zijn er de reliëfrijke graslanden, onder te verdelen in twee soorten. De eerste is ontstaan door de moernering van het veen onder het kleipakket in de poelgrond (hollebollige weilanden). Het resultaat is wederom een overgang van zout (laaggelegen delen) naar zoet

(hoger gelegen delen). Deze reliëfrijke graslanden vormen een steeds zeldzamer wordend milieutype met een groot aantal zeldzame plantensoorten. De tweede vorm van reliëfrijke graslanden wordt gevormd door de dijken. Door hun ligging zijn ze relatief droog en is de temperatuur aan de zuidzijde hoger dan op de omliggende gronden. Dit levert een voor Nederland bijzondere vegetatie op van warmteminnende planten die bovendien weinig droogtegevoelig zijn. Op het moment dat er één of meerdere planten groeien die op de zogenaamde "rode lijst" voorkomen spreekt men van een bloemdijk. De natuurwaarden van de dijken worden bedreigd door de toenemende verzuring van het milieu. In de relatief droge dijken is veel zuurstof in de bodem aanwezig. Ammoniak wordt onder invloed van zuurstof omgezet in nitraat en zuur.

Ook op erven van agrarische bedrijven komen natuurwaarden voor. De natuurwaarden worden met name aangetroffen in de bebouwing, meidoornstruwelen, drinkputten, knotbomen en hoogstamfruitbomen. Deze elementen zijn van belang voor vogels, vleermuizen, kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

In tabel 4.1 zijn de beschermde soorten die (naar verwachting) voorkomen in het plangebied opgenomen.

Tabel 4.1 Naar verwachting aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime (niet limitatief)

Wet natuurbescherming			**Nader onderzoek nodig bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen**
Europees beschermde soorten	**Vogelrichtlijn**	Alle inheemse broedvogelsoorten Vogels met jaarrond beschermde nesten: buizerd, sperwer, ransuil, gierzwaluw en huismus	Nee Ja
	Habitatrichtlijn	Alle vleermuizen, rugstreeppad	Ja
Nationaal beschermde soorten	**Soorten waarvoor <u>geen</u> vrijstelling geldt**		
	Soorten waarvoor in provincie Zeeland een vrijstelling geldt	egel, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, rosse woelmuis, bunzing, haas en konijn bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de bastaardkikker	Nee, vrijstelling

4.3. Effecten Omgevingsplan

4.3.1. Maximaal ontwikkelingsscenario

Natura 2000

Uitbreiding agrarische bedrijven

Vermesting/verzuring door stikstofdepositie

Uit de berekeningsresultaten (zie tabel 4.2) blijkt dat het effect van de onbenutte ruimte binnen de vergunning relatief beperkt is. Alleen op korte afstand binnen het in het plangebied gelegen Westerschelde & Saeftinghe leidt het benutten van deze ruimte (in vergelijking met de huidige, feitelijke situatie) tot een aanzienlijke toename van stikstofdepositie. Naarmate de afstand toeneemt, neemt de depositie snel af. Binnen het gebied Westerschelde & Saeftinghe is alleen in de Schor van Bath sprake van overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW). Dit deelgebied ligt op meer dan 16 km afstand van het plangebied.

Tabel 4.2 Resultaten stikstofdepositieberekeningen AERIUS Calculator

Natura 2000-gebieden	Toename depositie (in mol N/ha/jaar)			
	Huidige, feitelijke situatie	Vergunde situatie*	Bestaande veehouderijen 1,5 ha *	Omschakeling agr. bedrijven naar veehouderij*
Westerschelde & Saeftinghe	105,80	+61,63	+766,20	+372,30
Oosterschelde	3,49	+3,12	+22,72	+89,60
Manteling van Walcheren	1,36	+1,32	+7,75	+21,10

* t.o.v. huidige situatie

Uitgaande van de theoretische maximale invulling van alle ontwikkelingsruimte (binnen het bouwblok van maximaal 1,5 ha voor grondgebonden veehouderij, de maximale uitbreidingsruimte voor intensieve veehouderij overeenkomstig de provinciale verordening en inclusief de mogelijkheden van omschakeling naar grondgebonden veehouderij) kan sprake zijn van een zeer grote toename van stikstofdepositie. Deze toename varieert van honderden mollen N/ha/jr. op zeer korte afstand tot enkele tienallen mollen N/ha/jr op grotere afstand. In deze Natura 2000-gebieden is voor bepaalde habitattypen sprake van een reeds overbelaste situatie.

Een toename van stikstofdepositie leidt tot een grotere en snellere verruiging en verandering van de waterkwaliteit. Dit leidt tot een afname van de stikstofgevoelige habitattypen en –soorten in oppervlak, kwaliteit en aantal. Ook het geschikt leefgebied voor vogels neemt af, waardoor de aantallen afnemen. De behoud- en verbeterdoelstellingen die voor de gebieden zijn opgenomen in de aanwijzingsbesluiten, worden hierdoor niet behaald. In een overbelaste situatie kan ook bij een kleine toename echter in bepaalde gevallen sprake zijn van significante negatieve effecten. Significant negatieve effecten kunnen dan ook niet worden uitgesloten. Dat geldt voor alle onderzochte situaties (uitgangspunt voor de beoordeling vormt de maximale invulling van alle ontwikkelingsruimte die met de partiële herziening wordt geboden). In paragraaf 5.2 van de passende beoordeling is ingegaan op de maatregelen die kunnen worden getroffen om een toename van stikstofdepositie te voorkomen / de potentiële toename te beperken.

Verstoring

Uitbreiding van agrarische bedrijven vindt binnendijks en bij bestaande bedrijven plaats. Dat betekent dat extra waarneembare verstoring van het buitendijks gelegen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe niet optreedt. De overige Natura 2000-gebieden liggen op dermate grote afstand dat verstoring vanuit het plangebied niet aan de orde is.

Neven- en vervolgfuncties
Vermesting/verzuring
Nevenfuncties zijn over het algemeen relatief kleinschalig. Tevens is aan deze ontwikkelingen de voorwaarde verbonden dat slechts sprake mag zijn van een beperkte verkeersaantrekkende werking. Vanwege de ligging van overbelaste stikstofgevoelige habitattypen op (relatief) grote afstand, zullen deze ontwikkelingen niet leiden tot een relevante toename van de stikstofdepositie. Het effect is neutraal (0).

Ook voor vervolgfuncties geldt dat geen sprake zal zijn van een relevante toename van de stikstofdepositie aangezien deze ter plaatse van agrarische bedrijven (met stikstofemissies) worden gerealiseerd. Mogelijk treedt zelfs een positief effect op door het verdwijnen van de agrarische functie. Het effect is neutraal (0).

Verstoring
Als het gaat om eventuele extra verstoring als gevolg van neven- en vervolgfuncties zijn met name de mogelijke extra recreanten van belang. Gezien de schaal en omvang van de functies die het plan mogelijk maakt zal de toename aan recreanten binnen Natura 2000 beperkt zijn. Deze extra recreanten zullen zich voegen tussen de bestaande recreanten op de bestaande (vaar)wegen en paden. Extra verstoring als gevolg van de geboden ontwikkelingsruimte in het omgevingsplan wordt daarom uitgesloten (0).

Natuurnetwerk Zeeland
Uitbreiding agrarische bedrijven
Aan het grootste deel van het NNZ (in eigendom natuurbeheerders) wordt de functie natuur toegekend. Voor overige delen van het NNZ (zoals bloemrijke dijken) wordt binnen de overige functies een beschermende regeling opgenomen Van directe aantasting van het NNZ is dan ook geen sprake. Het is echter wel mogelijk dat binnen 100 m van het NNZ ontwikkelingen plaatvinden, er ligt echter maar een zeer beperkt aantal bedrijven binnen deze afstand. Omdat het in alle gevallen gaat om ontwikkelingen bij bestaande bedrijven is er nagenoeg geen sprake van een toename van de verstoring. Het effect is neutraal (0).

Als gevolg van de toename van de stikstofdepositie zijn, net als bij de Natura 2000-gebieden, negatieve effecten op het NNZ niet uit te sluiten (-).

Nevenfuncties
Ook voor de nevenfuncties geldt dat geen sprake is van directe aantasting. Vanwege het beperkt aantal functies (wonen, agrarische bedrijven) in de buurt van de natuurgebieden leiden eventuele nevenfuncties en dan in het bijzonder recreatieve nevenfuncties (kleinschalig kamperen), mogelijk slechts tot een beperkte verstoring (0/-). In het kerngebied De Poel en het omliggende Heggengebied Nisse is kleinschalig kamperen overigens niet toegestaan.

Teeltondersteunende voorzieningen
Bepaalde teeltondersteunende voorzieningen zoals kassen en containervelden kunnen leiden tot een verandering van de waterhuishouding aangezien verminderde infiltratie optreedt. Op grond van het provinciale Omgevingsplan geldt binnen 100 m van de kwetsbare natuurgebieden een nee, tenzij beleid. Het aantal agrarische bedrijven binnen 100 m van kwetsbare natuur is beperkt. Met de voorwaarden zoals vastgelegd in het omgevingsplan kunnen negatieve effecten op de waterhuishouding worden uitgesloten (0).

Wet Ammoniak en Veehouderij
Binnen 250 m afstand van het WAV-gebied zijn geen agrarische bedrijven aanwezig. Omschakeling naar veehouderij of nieuwvestiging van een veehouderij binnen 250 m van De Kaloot is niet mogelijk. Er treden geen effecten op (0).

Bijzondere en beschermde soorten

Uitbreiding agrarische bedrijven

Het plangebied biedt leefgebied aan verschillende beschermde soorten (zie tabel 4.1). Het betreft voornamelijk algemeen voorkomende soorten en daarnaast enkele matig en zwaar beschermde soorten. In het gebied komen ook niet-beschermde, bijzondere soorten voor, zoals de verschillende plantengemeenschappen.

De ontwikkelingen die het omgevingsplan mogelijk maakt, vinden hoofdzakelijk plaats binnen de bouwblokken of grenzend aan de bouwblokken. Plaatselijk kan dit leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, zoals aantasting van vaste nestplaatsen van broedvogels door de kap van bomen of aantasting van standplaatsen van beschermde planten door het dempen van watergangen.

Rondom de bouwblokken komen relatief weinig watergangen voor, waardoor het goed mogelijk is om het bouwblokken uit te breiden zonder dat dit leidt tot aantasting van sloten en daarmee tot aantasting van leefgebied van licht beschermde amfibieën. Omdat maar zeer beperkt aantasting van leefgebied van amfibieën plaatsvindt, is het effect beperkt negatief (-/0). Voor deze soorten zijn ook relatief gemakkelijk maatregelen te treffen, waarmee overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen.

De rugstreeppad houdt zich in de huidige situatie niet op rond de agrarische bouwblokken. Aantasting van het leefgebied van de rugstreeppad wordt niet verwacht. Het effect is neutraal (0).

Op veel agrarische bouwblokken is erfbeplanting aanwezig. De kans op de aanwezigheid van beschermde soorten, in het bijzonder vleermuizen en vogels, is aanzienlijk. Als gevolg van de uitbreidingsmogelijkheden zal op de meeste bouwkavels vaak (een deel van) de erfbeplanting gekapt moeten worden. Dit kan leiden tot een negatief effect (-) op beschermde soorten.

De aantasting van individuen is gezien bovenstaande niet uit te sluiten, maar effecten op populatieniveau worden uitgesloten, omdat over het algemeen goede mitigerende maatregelen zijn te treffen. De kans dat de Flora- en faunawet een belemmering zal vormen voor toekomstige initiatieven binnen de kaders van het omgevingsplan is zeer gering.

Nevenfuncties

De uitbreidingsmogelijkheden voor nevenfuncties kunnen plaatselijk leiden tot aantasting van bijzondere en/of beschermde soorten, zoals nesten van vogels in bomen. Dit effect wordt als licht negatief (0/-) beoordeeld.

De aantasting van individuen is gezien bovenstaande niet uit te sluiten, maar effecten op populatieniveau worden uitgesloten, omdat over het algemeen goede mitigerende maatregelen zijn te treffen. De kans dat de Flora- en faunawet een belemmering zal vormen voor toekomstige initiatieven binnen de kaders van het omgevingsplan is zeer gering.

4.3.2. Realistisch ontwikkelingsscenario

Natura 2000

Uitbreiding agrarische bedrijven

<u>Vermesting/verzuring door stikstofdepositie</u>

Gezien de trends in de agrarische sector en daarmee samenhangend de afname van het aantal agrarische bedrijven, is het niet reëel dat alle bedrijven binnen het plangebied zullen uitbreiden. Uit gegevens over de ontwikkeling van de totale veestapel binnen de gemeente Borsele blijkt dat het afgelopen decennium sprake is geweest van een afname van de veestapel. Het aantal bedrijven is afgenomen, de gemiddelde bedrijfsomvang is toegenomen. De verwachting is dat deze trend van schaalvergroting de komende jaren nog verder zal doorzetten. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat er per saldo sprake zal zijn van een grote toename van de veestapel binnen de gemeente (aantal stoppers = aantal groeiers). Daarmee wordt ook een toename van de stikstofdepositie

uitgesloten. Wellicht dat als gevolg van stoppers en de toepassing van emissie-arme technieken binnen de groeiers, per saldo zelfs sprake is van een afname van emissie. De exacte effecten in het realistische scenario zijn met name afhankelijk van de locaties van stoppers en groeiers. Het effect van het realistische scenario wordt als neutraal beoordeeld (0). Omdat nieuwe initiatieven op bedrijfsniveau niet mogen leiden tot significante negatieve effecten, is het wel van belang om in het omgevingsplan nadere voorwaarden vast te leggen die een toename van stikstofdepositie en daarmee samenhangende effecten moeten voorkomen.

Verstoring
Uitbreiding van agrarische bedrijven vindt binnendijks en bij bestaande bedrijven plaats. Dat betekent dat extra waarneembare verstoring van het buitendijks gelegen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe niet optreedt. De overige Natura 2000-gebieden liggen op dermate grote afstand dat verstoring vanuit het plangebied niet aan de orde is.

Neven- en vervolgfuncties
Vermesting/verzuring door stikstofdepositie
Nevenfuncties zijn over het algemeen relatief kleinschalig. Tevens is aan deze ontwikkelingen de voorwaarde verbonden dat slechts sprake mag zijn van een beperkte verkeersaantrekkende werking. Vanwege de ligging van overbelaste stikstofgevoelige habitattypen op (relatief) grote afstand, zullen deze ontwikkelingen niet leiden tot een relevante toename van de stikstofdepositie. Het effect is neutraal (0).

Ook voor vervolgfuncties geldt dat geen sprake zal zijn van een relevante toename van de stikstofdepositie aangezien deze ter plaatse van agrarische bedrijven (met hoge stikstofemissies) worden gerealiseerd. Mogelijk treedt zelfs een positief effect op door het verdwijnen van de agrarische functie. Het effect is neutraal (0).

Verstoring
De zeer beperkte extra recreanten in de Natura 2000-gebieden zullen zich voegen tussen de bestaande recreanten op de bestaande (vaar)wegen en paden. Extra verstoring als gevolg van de geboden ontwikkelingsruimte in het omgevingsplan wordt daarom uitgesloten.

Natuurnetwerk Zeeland
Evenals in het maximale ontwikkelingsscenario zijn areaalverlies en/of verstoring (0) niet aan de orde. In het realistische ontwikkelingsscenario wordt geen toename van het aantal dieren verwacht, zodat een toename van de stikstofdepositie wordt uitgesloten en er geen vermesting/verzuring van het NNZ optreedt (0).

Bijzondere en beschermde soorten
De beoordeling van het realistische ontwikkelingsscenario is niet wezenlijk anders dan de beoordeling van het maximale ontwikkelingsscenario. Ook in het realistische ontwikkelingsscenario kan sprake zijn van negatieve effecten op beschermde soorten. Voor deze soorten zijn ook relatief gemakkelijk maatregelen te treffen, waarmee overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen. Omdat in dit scenario wordt uitgegaan van minder ontwikkelingen, is het effect als licht negatief (-/0) beoordeeld.

4.4. Sturing in het omgevingsplan

Stikstofdepositie Natura 2000
Uit de passende beoordeling blijkt dat de ontwikkelingsruimte binnen het omgevingsplan grote gevolgen kan hebben voor de stikstofdepositie binnen Natura 2000 en leidt tot significante negatieve effecten. Ook voor natuurwaarden buiten de Natura 2000-gebieden kan een toename van

stikstofdepositie negatieve gevolgen hebben. In de passende beoordeling zijn verschillende mogelijke maatregelen beschreven.

Uit de berekeningsresultaten van het onderzoek stikstofdepositie blijkt dat met het schrappen van de mogelijkheden voor omschakeling de (potentiële) toename van stikstofdepositie aanzienlijk kan worden gereduceerd (zie tabel 4.1). Ook de uitbreiding van bestaande veehouderijen binnen het huidige suggestievlak of bouwblok tot maximaal 1,5 ha, kan echter een grote toename van stikstofdepositie met zich meebrengen. Het uitsluiten van significante negatieve effecten binnen het omgevingsplan is alleen mogelijk wanneer in de regels voorwaarden worden verbonden aan toekomstige veehouderij initiatieven.

Emissie-stand-still
In het omgevingsplan wordt vastgelegd dat bij veehouderij initiatieven de ammoniakemissie op bedrijfsniveau in principe niet mag toenemen. Dit betekent niet dat alle veehouderijen 'op slot' worden gezet. Uitbreiding is mogelijk door het treffen van voldoende stikstofreducerende maatregelen (toepassen van emissiearme stalsystemen). In het onderzoek stikstofdepositie is bekeken in hoeverre de veehouderijen binnen het plangebied de uitbreidingsruimte binnen de bouwblokken (tot maximaal 1,5 ha) kunnen benutten zonder dat de ammoniakemissie toeneemt.

Onder voorwaarden toename emissie toestaan
Uit de passende beoordeling blijkt dat er binnen de verschillende Natura 2000-gebieden in de omgeving depositieruimte beschikbaar is voor nieuwe agrarische initiatieven. Weliswaar niet voldoende depositieruimte voor de volledige (theoretische) maximale toename, maar voldoende om te komen tot uitvoerbare initiatieven in het buitengebied van de gemeente Borsele. Vanwege de afstand tot de overbelaste stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000 is de bijdrage van individuele bedrijven binnen de gemeente in veel gevallen relatief laag. Op basis van de huidige inzichten zijn er daarom mogelijkheden om in het omgevingsplan onder voorwaarden een toename van emissie toe te staan (en daarmee mogelijk een toename van depositie binnen Natura 2000). Op het moment dat sprake is van een concreet initiatief dient te worden aangetoond dat de depositietoename past binnen de op dat moment beschikbare ontwikkelingsruimte. Met de regeling zoals opgenomen in het omgevingsplan is geborgd dat geen significante negatieve effecten optreden door een toename van stikstofdepositie (0).

Soortenbescherming
Uit de effectbeschrijving blijkt dat het omgevingsplan zonder het treffen van maatregelen gevolgen kan hebben voor beschermde soorten. De aantasting van individuen is niet uit te sluiten, maar effecten op populatieniveau kunnen echter wel worden uitgesloten. Over het algemeen zijn goede mitigerende maatregelen te treffen. Afhankelijk van de betreffende soorten kan het bijvoorbeeld gaan om het tijdig creëren van voldoende nieuwe verblijfplaatsen of foerageergebied of het werken buiten kwetsbare perioden. De kans dat de Wet natuurbescherming een belemmering zal vormen voor de uitvoering van het omgevingsplan is daardoor relatief gering. Wanneer in het omgevingsplan in de verschillende flexibiliteitsbepalingen een toets van de effecten op natuurwaarden wordt opgenomen, kunnen negatieve effecten worden uitgesloten (0).

Vergroten natuurwaarden
Voor de ontwikkelingen die worden toegestaan via delegatie is van belang dat sprake dient te zijn van een kwaliteitsverbetering passend bij de gebiedsbeschrijving waarin per zone de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten zijn vastgelegd. Deze kwaliteitsverbetering kan onder andere worden gerealiseerd door het versterken van natuurwaarden.

Afhankelijk van de aard en omvang van de ontwikkeling zijn er verschillende mogelijkheden om natuurwaarden te vergroten. Op gebouwniveau kunnen bijvoorbeeld maatregelen worden getroffen om het gebouw beschikt te maken als verblijfplaats voor vogels of vleermuizen. Dit kan door kleine ingrepen aan het gebouw, zoals speciale zwaluwdakpannen, of het deels toegankelijk maken van spouwmuren. Daarnaast kunnen speciale nestkasten aan het gebouw worden aangebracht. Voor vleermuizen geldt in

het algemeen; hoe groter de kast, hoe meer verschillende microklimaten en dus hoe geschikter voor vleermuizen. De vleermuiskasten dienen op donkere plaatsen aangebracht te worden, dus uit de buurt van kunstlicht.

Daarnaast biedt de keuze voor bepaalde vormen van erfbeplanting biedt mogelijkheden om bij nieuwe initiatieven gekoppeld aan de landschappelijke inpassing een ecologische meerwaarde te realiseren. Mede bepalend daarvoor is de omvang van de vereiste beplantingen en de samenstelling. In de bijlage bij de regels van het omgevingsplan zijn eisen opgenomen voor de erfbeplanting.

Ook op en langs de agrarische gronden kunnen maatregelen worden getroffen om de natuurwaarden te vergroten. Bijvoorbeeld door het creëren van bloemrijke perceelranden langs watergangen. Daarmee wordt niet allen de biodiversiteit vergroot, maar ook de belasting van watergangen met mest en bestrijdingsmiddelen verlaagd.

Werken en werkzaamheden
Verder is van belang dat voor delen van het plangebied een zone is opgenomen waarmee de natuur- en landschapswaarden zijn vastgelegd. Hier gelden extra beperkende voorwaarden voor werken en werkzaamheden ten behoeve van de bescherming van de aanwezige waarden.

4.5. Samenvattende beoordeling

De voorgaande effectbeschrijving voor het thema natuur leidt tot de samenvattende beoordeling zoals opgenomen in tabel 4.3. In het maximale ontwikkelingsscenario ontstaan zowel binnen de omliggende Natura 2000-gebieden als binnen het Natuurnetwerk Zeeland belangrijke negatieve effecten ten gevolge van een toename van stikstofdepositie. Ook kan sprake zijn van effecten op beschermde soorten. In de het realistische ontwikkelingsscenario zijn de effecten veel beperkter.

Met de kaders zoals opgenomen in het omgevingsplan wordt voorkomen dat relevante negatieve effecten zullen optreden (0). Daarnaast is geborgd dat nieuwe ontwikkelingen leiden tot kwaliteitsverbetering. Een van de mogelijkheden voor deze kwaliteitsverbetering is het vergoten van natuurwaarden. Plaatselijk kunnen daarom positieve effecten optreden (0/+).

Tabel 4.3 Effectbeoordeling Natuur

Aspect	Beschrijving van het effect (t.o.v. de referentiesituatie)	Beoordeling van het effect		
		maximaal	realistisch	maatregelen
Natura 2000-gebieden	- areaalverlies, versnippering, verontreiniging, verstoring of verandering van waterhuishouding binnen Natura 2000. - Verzuring, vermesting	0 --	0 0	0 0
Andere beschermde gebieden	- Natuurnetwerk Zeeland - Wav-gebieden	- 0	-/0 0	0 0
Soorten	- (beschermde) soorten	-	-/0	0 (0/+)

5. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

5.1. Beoordelingskader

5.1.1. Wet- en regelgeving / beleid

Monumentenwet

De wet- en regelgeving op rijksniveau rondom cultureel erfgoed is vastgelegd in de Monumentenwet 1988. Het is het belangrijkste sectorale instrument voor de bescherming van cultureel erfgoed. In de Monumentenwet 1988 is geregeld hoe monumenten aangewezen kunnen worden als beschermd monument. De wet heeft betrekking op gebouwen en objecten, stads- en dorpsgezichten, archeologische waarden en op het uitvoeren van archeologisch onderzoek.

De Monumentenwet 1988 regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen.

Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient door de initiatiefnemer voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken. Het belangrijkste doel is de bescherming van het archeologisch erfgoed in de bodem (in situ) omdat de bodem doorgaans de beste garantie biedt voor een goede conservering. Er wordt uitgegaan van het basisprincipe de 'verstoorder' betaalt voor het opgraven en het documenteren van de aangetroffen waarden als behoud in de bodem niet tot de mogelijkheden behoort.

Omgevingsplan Zeeland 2012-2018

De Provincie beoogt de identiteit, diversiteit en belevingswaarde van het Zeeuwse landschap en de aanwezige cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. Herkenbaarheid, identiteit en regionale diversiteit zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. De Provincie zet daarom in op behoud, versterken en benutten van de meest kenmerkende kwaliteiten en waarden in Zeeland. De Provincie draagt verantwoordelijkheid voor het behoud van de kwaliteiten met een provinciaal belang. In het plangebied gaat het met name om de poelgebieden, welen en dijken.

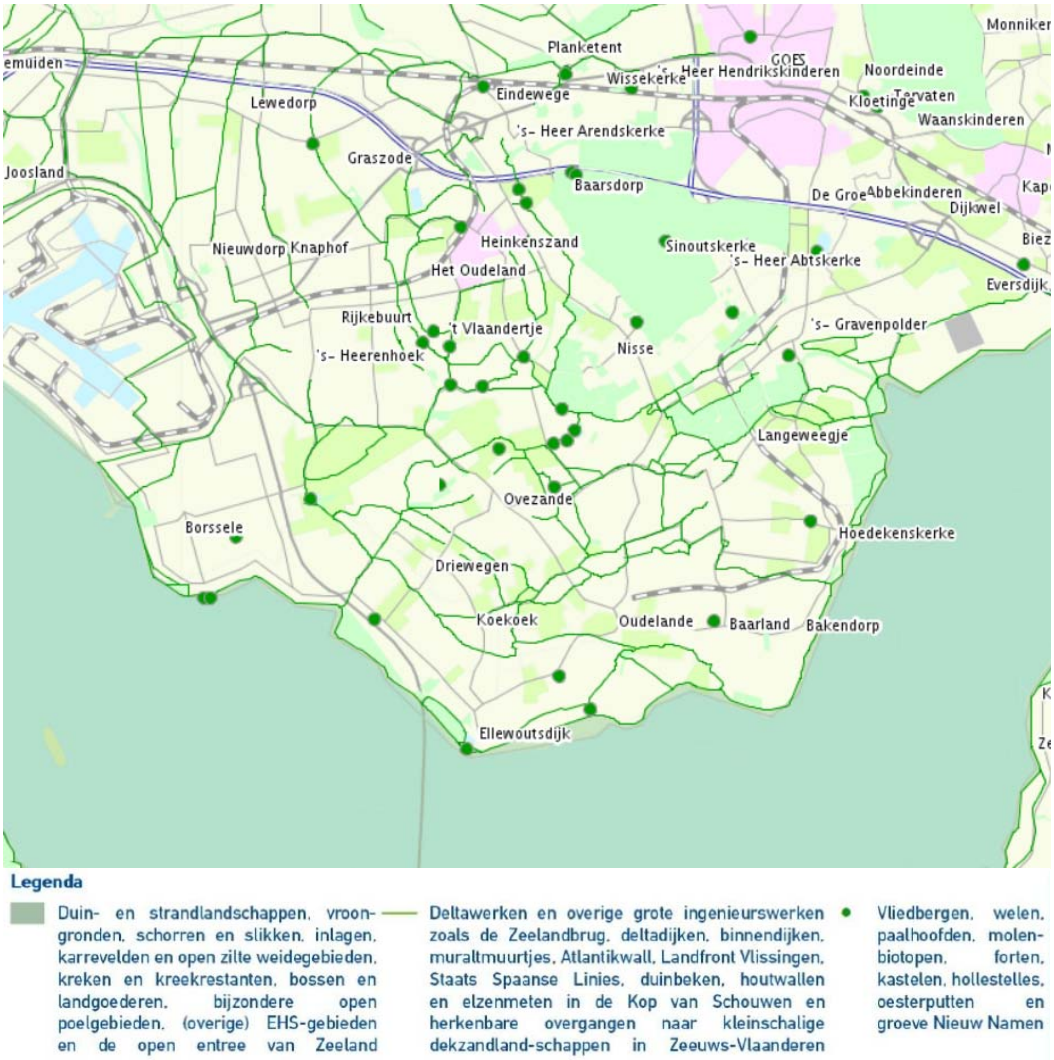

Figuur 5.1 Landschap en erfgoed, Omgevingsplan Zeeland 2012-2018

Gemeentelijk beleid

Landschap en cultuurhistorie

Het gemeentelijk beleid is gericht op behoud en versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Deze waarden zijn beschreven in paragraaf 5.2 (referentiesituatie).

Archeologie

Door burgemeester en wethouders van de gemeente Borsele is archeologiebeleid vastgesteld (d.d. 11 oktober 2011), waarmee invulling wordt gegeven aan de beleidsruimte die de Monumentenwet aan gemeenten biedt. Het archeologiebeleid is opgesteld met de intentie een verantwoorde balans te bieden tussen het belang van archeologie en andere belangen die spelen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het beleid, dat gebaseerd is op een analyse van de plaatselijke situatie, geeft aan wanneer archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Het rapport “Archeologiebeleid gemeente Borsele” bestaat uit een “Deel A: Beleidsnota archeologie” en een “Deel B: Toelichting beleidskaart”. Deel B is een (ruimtelijke) uitwerking van het archeologiebeleid (deel A). Op basis van de beleidskaart, die bestaat uit een samenhangend pakket van kaarten en een toelichting, kan worden bepaald of voor een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling op een specifieke locatie al dan niet archeologisch onderzoek moet plaatsvinden. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in 8 categorieën, waarvan enkele categorieën bekende archeologische waardevolle gebieden omvatten en andere een bepaalde verwachtingswaarde op archeologische vondsten weergeven. Aan elke categorie, uitgezonderd categorie 1, is een, aan oppervlakte van grondverstoring gebonden, vrijstelling voor

archeologisch onderzoek gekoppeld. Bij alle categorieën, wederom uitgezonderd categorie 1, geldt in ieder geval dat geen onderzoek hoeft plaats te vinden indien de bodem niet dieper dan 40 cm wordt verstoord. De gehanteerde categorieën zijn:

- categorie 1: archeologisch rijksmonument; hiervoor is altijd een monumentenvergunning nodig;
- categorie 2: terrein van archeologische waarde; geen onderzoeksplicht indien minder dan 50 m^2 wordt verstoord;
- categorie 3: stads- en dorpskernen van een specifieke archeologische verwachting; geen onderzoeksplicht indien minder dan 50 m^2 wordt verstoord;
- categorie 4: hoge verwachtingswaarde op archeologische vondsten; geen onderzoeksplicht indien minder dan 250 m^2 wordt verstoord;
- categorie 5: matige verwachtingswaarde op archeologische vondsten; geen onderzoeksplicht indien minder dan 500 m^2 wordt verstoord;
- categorie 6: lage verwachtingswaarde op archeologische vondsten; geen onderzoeksplicht indien minder dan 2500 m^2 wordt verstoord;
- categorie 7: waterbodem met verwachting van maritieme vondsten; hiervoor is altijd overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed nodig;
- categorie 8: archeologische vondsten worden niet verwacht; geen onderzoeksplicht.

5.1.2. Onderzoeksmethodiek

Delen van het plangebied hebben grote landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ook is sprake van archeologische verwachtingswaarden. Het planMER beschrijft de aanwezige waarden.

Vervolgens wordt ingegaan op de mogelijke gevolgen van de bouw- en gebruiksmogelijkheden die het omgevingsplan biedt voor deze waarden. Ook wordt beschreven op welke wijze ongewenste landschappelijke effecten kunnen worden voorkomen en nieuwe initiatieven een positieve bijdrage kunnen leveren aan de landschappelijke kwaliteiten.

5.2. Referentiesituatie

5.2.1. Landschap en cultuurhistorie

Ontstaansgeschiedenis

Het karakter van het buitengebied van Borsele is in belangrijke mate bepaald door de bedijkingsgeschiedenis van het gebied. Het Borsels buitengebied is een aaneenschakeling van poldergebieden die in de loop van de eeuwen op de zee zijn veroverd. Daarmee is de landschapsopbouw bepaald door het krachtenspel van mens en zee; de wisselwerking van het winnen van land op de zee en periodieke dijkdoorbraken.

De polderstructuur is in schillen opgebouwd rond de zogenaamde oudlandkernen. Tussen Goes en Nisse ligt het oudste gebied namelijk het kerngebied de Poel. Verder is sprake van oudland rond Hoedekenskerke, Baarland, Oudelande en Ellewoutsdijk. In het begin van de 12e eeuw werden de oudlandkernen bedijkt. In eerste instantie om het doordringen van kreken in het achterland tegen te gaan. In het hedendaagse landschap zijn daarvan nog relicten te vinden, zoals de dijken bij Baarland, Hoedekenskerke en Oudelande en de later aangelegde ringdijken. De oudlandkernen werden van elkaar gescheiden door een stelsel van getijdegeulen (kreken). De belangrijkste geul was het Zwake die overging in het Sloe en de Schenge. In het geulenstelsel lagen zandplaten, de zogenaamde opwassen. Deze droogvallende delen werden na de periode van defensieve bedijking in het kader van landaanwinning bedijkt (offensieve bedijking). Het gaat om Heinkenszand, Ovezande en de polder daar direct omheen. Tegelijkertijd met de opwassen werden de toen nog buitendijks gelegen schorren bedijkt. Deze bedijkte gebieden worden aanwassen genoemd. Tot omstreeks 1500 werd op kleine schaal ingepolderd, hetgeen nu nog te zien is aan de kleine polders en het intensieve dijkenpatroon. Daarna maakte de technologische vooruitgang het mogelijk om grotere stukken in één keer in te polderen. Maar ook de langzame zeespiegelstijging in die tijd bevorderde de grootschalige inpoldering. De

inpolderingsgeschiedenis van de grote polders loopt vanaf 1561, toen de Oude Kraaijertpolder werd bedijkt, tot aan de inpoldering van de Sloepolders in de 19e en 20e eeuw. Deze polders worden gekenmerkt door de grotere schaal en de langere, rechte wegen. Bijzonder is de renaissancepolder Borssele die gekenmerkt wordt door een open karakter en de rationele, rechthoekige verkaveling met het daarbij horende patroon van dijken en polderwegen. Ook de kern Borssele is volgens dat rechthoekig verkavelingspatroon ingericht, waarbij de gedraaide oriëntatie ten opzichte van de omliggende polder opvallend is.

De bedijkingsgeschiedenis is daarmee sterk bepalend voor het huidige landschap. De kenmerkende structuur van dijken en wegen is met een aantal oude kreeklopen en de welen de belangrijkste structuurdrager van het landschap. Figuur 5.2 geeft de belangrijkste structuurdragers weer.

De bedijking was gericht op het uitbreiden van het agrarische areaal. De landbouw is nog steeds verreweg de belangrijkste gebruiksfunctie van het polderlandschap. De natuur- en landschapswaarden zijn in belangrijke mate verbonden met het agrarische gebruik. Denk daarbij aan het oude heggenlandschap bij Nisse of de weidereservaten in De Poel. Ook het huidige agrarische gebruik draagt bij aan de landschapswaarden van het buitengebied, bijvoorbeeld in de openheid en de fruitteelt. Natuurgebieden zijn op verschillende plaatsen ontstaan door dijkdoorbraken en langs kreekrestanten.

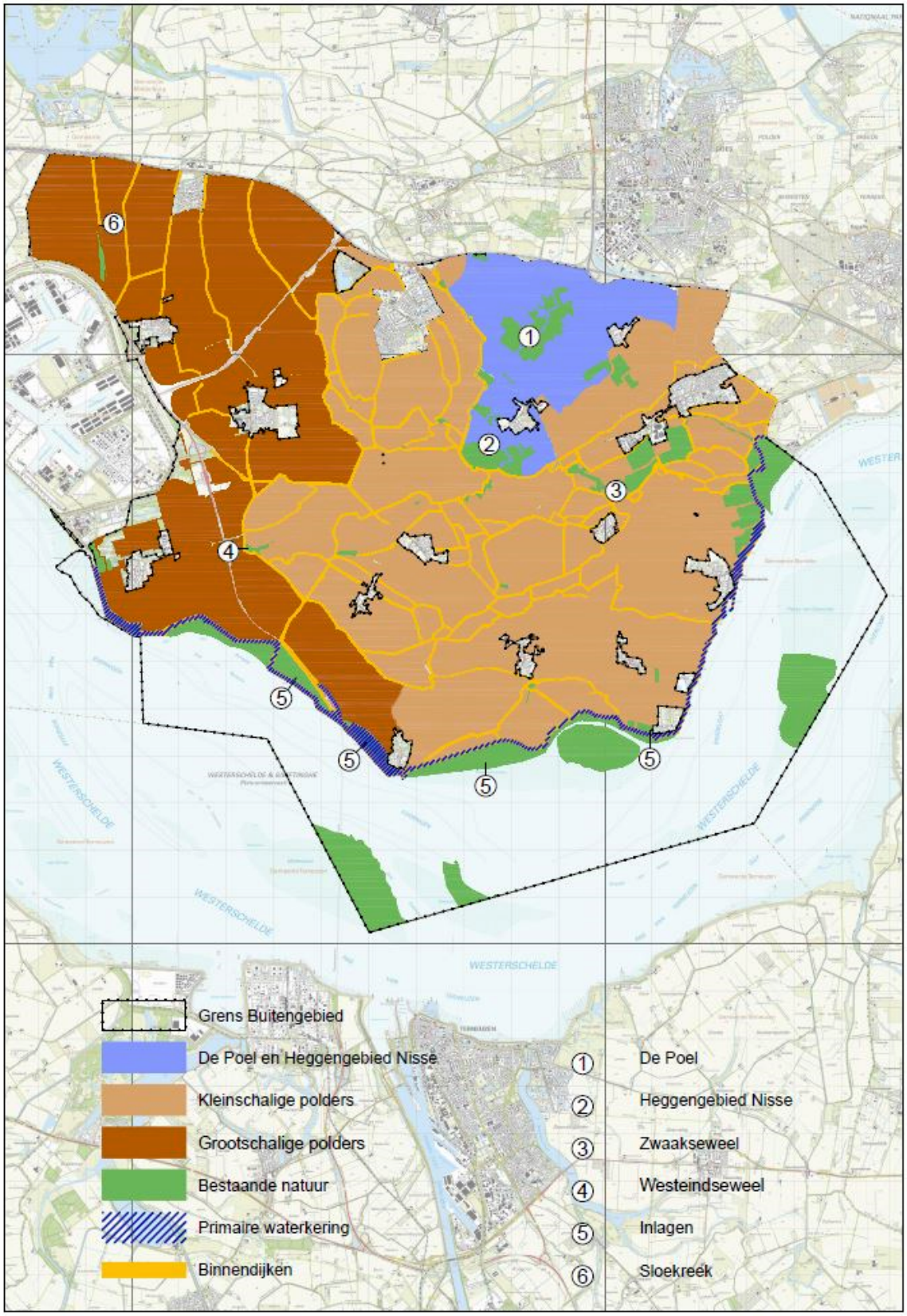

Figuur 5.2 Structuurdragers

Voormalig Nationaal Landschap Zak van Zuid-Beveland

Kernkwaliteiten

Ten zuiden van Goes en autosnelweg A58 ligt de Zak van Zuid–Beveland. De Zak van Zuid-Beveland is een deel van het voormalige Nationale Landschap Zuidwest Zeeland. De constante wisselwerking tussen afslag, opslibben en indijken van land is hier goed herkenbaar aan de patronen van dijken en verkaveling. Vooral bij Nisse is het contrast tussen het oude land en de jongere polders goed te zien. De indicatoren voor kernkwaliteiten die mede sturend zijn voor de gebiedsontwikkeling in de Zak van Zuid-Beveland zijn:

- Historische landschapselementen van kreken, vliedbergen, dijken en kavelpatronen;
- Kleinschalig en groen karakter.

Historische landschapselementen

Het Oude Land van de Zak van Zuid-Beveland is grotendeels ingrijpend herverkaveld. Bij Nisse en Sinoutskerke liggen reservaten waar de middeleeuwse onregelmatige blokverkaveling goed bewaard is gebleven. Andere kenmerkende elementen zijn het onregelmatige microreliëf, dat ontstaan is door winning van zout uit het veen (moernering), de vele drinkpoelen en de meidoornhagen (alleen bij Nisse). Bovendien komen er nog enkele vliedbergen voor. Dit zijn vijf tot twaalf meter hoge bergjes, die in de Middeleeuwen door de mens zijn opgeworpen. Waarschijnlijk zijn het restanten van oude houten burchten (mottekasteel), maar mogelijk zijn deze vliedbergen ook als vluchtplaats voor overstromingen opgeworpen. Het middelste deel van de Zak van Zuid-Beveland is vanaf de 12^{e} eeuw ontstaan door het gefaseerd indijken van kwelders die door kreken werden doorsneden. Een deel van deze kreken is nog steeds goed terug te vinden, bijvoorbeeld de Zwaakse Weel. De dijken van de verschillende polders kennen een markante dubbele boombeplanting. De polder Borssele is een aandijking uit 1616. Kenmerkend is de strakke geometrische opzet van het wegenpatroon (vierkanten zoals in de Beemster) en het dorp Borssele.

Kleinschalig en groen karakter

De Zak van Zuid-Beveland heeft door de aanwezigheid van veel boomdijken en fruitkwekerijen een kleinschalig en groen karakter. Het oude land van Nisse kent bovendien een dicht patroon van meidoornhagen. De polder Borssele en het noordelijk deel van het oude land van Nisse zijn veel opener omdat opgaande begroeiing hier vrijwel ontbreekt.

Landschappelijke deelgebieden

Op basis van de landschappelijke opbouw zijn binnen de gemeente Borsele globaal vijf landschapstypen te onderscheiden:

De Poel

De Poel is een gebied met een open en grootschalig karakter. Grondgebonden landbouw is de dominante functie. Aan de randen op de overgang naar het kleinschalige polderlandschap (zie Kleinschalige nieuwlandpolders) is plaatselijk een ruimtelijke verdichting aanwezig in de vorm van restanten van een vroeger landschap. Het gaat hierbij om de Heggengebieden.

Binnen De Poel komen smalle kreekruggen voor. Het vroeger kenmerkende onderscheid in het grondgebruik tussen de kreekruggen (akkerbouw) en de poelgronden (grasland) is vrijwel volledig verdwenen. Net als bij het Heggenlandschap is van het graslandgebied nog slechts een relict in de vorm van het Ganzengebied aanwezig. Hoewel veel van het oorspronkelijke landschap is verdwenen, is het contrast tussen de openheid van het poellandschap en de verdichte kreekruggen bewaard gebleven.

Figuur 5.3 Landschappelijke deelgebieden

Kleinschalige nieuwlandpolders
De ruimtelijke kwaliteit van de Kleinschalige nieuwlandpolders hangt samen met het dijkenpatroon, de kreekresten, de welen (= wielen) en de erfbeplantingen. Bij de kreekrestanten, de welen en de erven gaat het om verspreid voorkomende landschapselementen. Bij de dijken gaat het om een stelsel dat in het gehele gebied aanwezig is. Dankzij het bewaard gebleven dijkenstelsel kan door een integraal beheer van de dijken, de ontstaanswijze van het gebied uit het landschap worden afgelezen.

Herverkavelde oudlandpolders
De hoofdstructuur van het landschap in deze gebieden wordt bepaald door de wegbeplantingen. Bij Baarland en Hoedekenskerke gaat het om een fijnmazig landschap dat gestructureerd wordt door dijken. Richting Oudelande en Ellewoutsdijk krijgt het landschap een meer open karakter. Het gebied ten westen van Ellewoutsdijk behoort in principe ook tot de herverkavelde oudlandgebieden; de ruimtelijke karakteristiek van dit gebied sluit echter meer aan op de polders aan de westkant van de gemeente. Daarom is dit gebied ingedeeld bij gebied Grootschalige polders. De gebieden rond Hoedekenskerke en Baarland zijn wat betreft maat en schaal eerder vergelijkbaar met de kleinschalige poldergebieden. Ruimtelijk vormen de erfbeplantingen een belangrijke aanvulling op de structuur van de wegbeplantingen.

Grootschalige polders
In vergelijking met de andere delen van de gemeente hebben de Grootschalige polders een minder luisterrijke uitstraling. Het gebied is open en efficiënt ingedeeld. De polders zijn grootschalig en de dijken over het algemeen onbeplant, evenals de bermen van de meeste polderwegen. De erfbeplantingen zijn over het algemeen beperkt van opzet en eenzijdig. De nabijheid van het Sloegebied versterkt het industriële karakter van het gebied. Rondom de kernen Borssele, 's-Heerenhoek en

Nieuwdorp wordt met bossen en het in aanleg zijnde Groenproject ’t Sloe de industrie van het Sloegebied aan het oog onttrokken.

Westerschelde
Bepalend voor het landschapsbeeld van de Westerschelde is de afwisseling van waterpartijen, schorren, slikken, platen en dijken. Het landschap wordt gekarakteriseerd door weidsheid, vergezichten en natuurlijkheid.

Cultuurhistorisch waardevolle elementen
Naast elementen met een landschappelijke waarde, die een cultuurhistorische betekenis hebben, komt ook een aantal elementen voor met een specifieke cultuurhistorische betekenis zoals het tracé van de stoomtrein Goes-Borsele.

Aardkundige waarden
De Provincie beschermt alle gebieden die op provinciaal, nationaal of internationaal niveau van bijzondere aardkundige waarde zijn (figuur 5.4 en figuur 5.5). Aanvullend is ook een kaart gemaakt met overige gebieden in Zeeland met aardkundige waarden (figuur 5.6). Voor die overige gebieden voert de Provincie een stimuleringsbeleid om deze bij gebiedsontwikkeling op verantwoorde en sprekende wijze in te passen.

In het plangebied zijn twee aardkundig waardevolle gebieden gelegen:
- De Poel (groene vlakken op figuur 5.4),
- Cluster van welen Zuid-Beveland (paarse vlakken op figuur 5.5).

Het fenomeen van ‘De Poel’ bestaat uit inversie kreekruggen, oeverwallen en poelgronden. Het betreft een landelijk waardevol gebied en is representatief en kenmerkend voor Zeeland.
Het fenomeen van het ‘Cluster van welen Zuid-Beveland’ bestaat uit doorbraakkolken. Op korte afstand zijn diverse welen bij elkaar gelegen.

Figuur 5.4 Aardkundig waardevol gebied: De Poel (groen)
(bron: Geoloket Cultuur Historie, Provincie Zeeland)

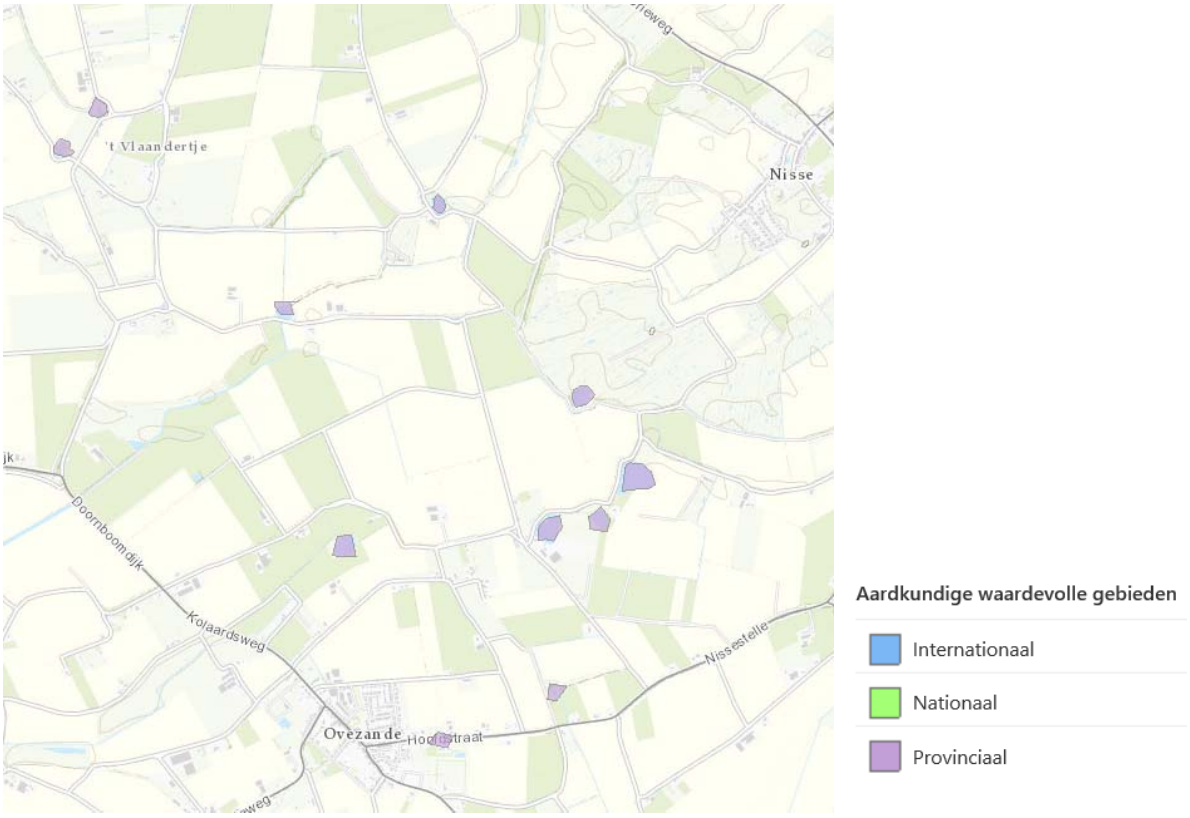

Figuur 5.5 Aardkundig waardevol gebied: Cluster van welen Zuid-Beveland (paars)
(bron: Geoloket Cultuur Historie, Provincie Zeeland)

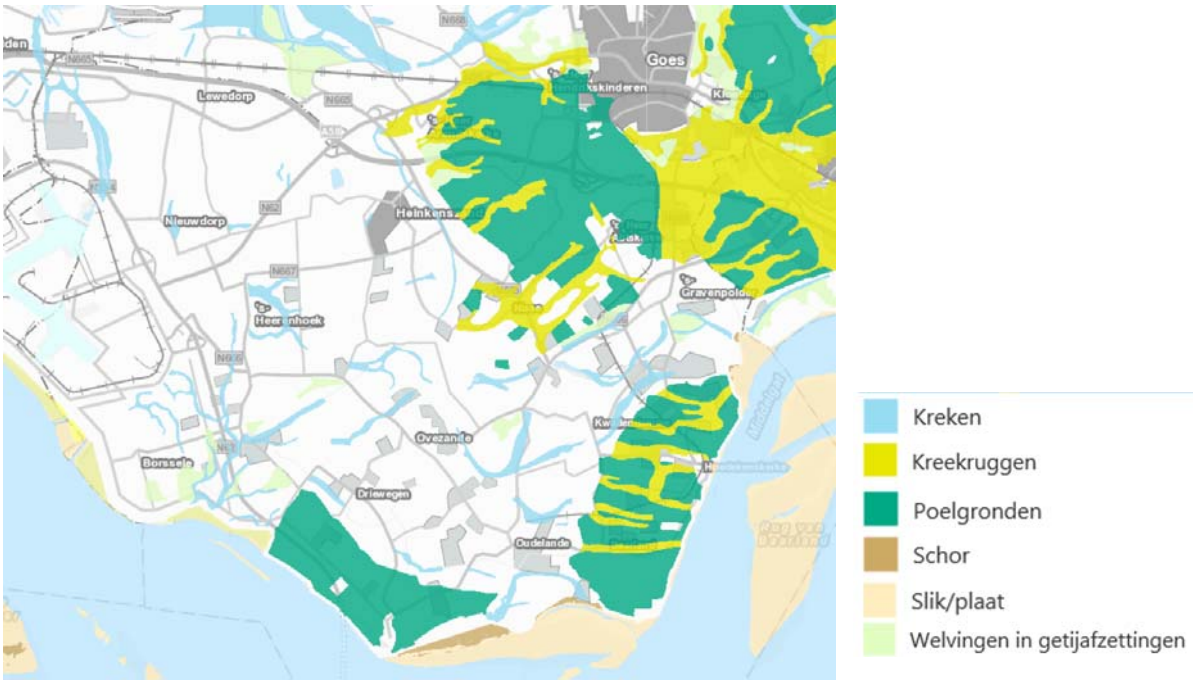

Figuur 5.6 Signaleringskaart Aardkundige waarden (bron: Geoloket Cultuur Historie, Provincie Zeeland)

5.2.2. Archeologie

De nieuwe waarden- en verwachtingenkaart voor de gemeente Borsele bestaat in feite uit vier op elkaar te projecteren kaartbeelden die corresponderen met elkaar in tijd opvolgende landschappen waaraan archeologische betekenis kan worden gehecht.

Uit de kaarten blijkt dat de hogere archeologische waarden en verwachtingswaarden zich met name langs de buitenrand van het plangebied bevinden. Het centrale deel van het plangebied heeft een overwegend lage of gematigde verwachtingswaarde.

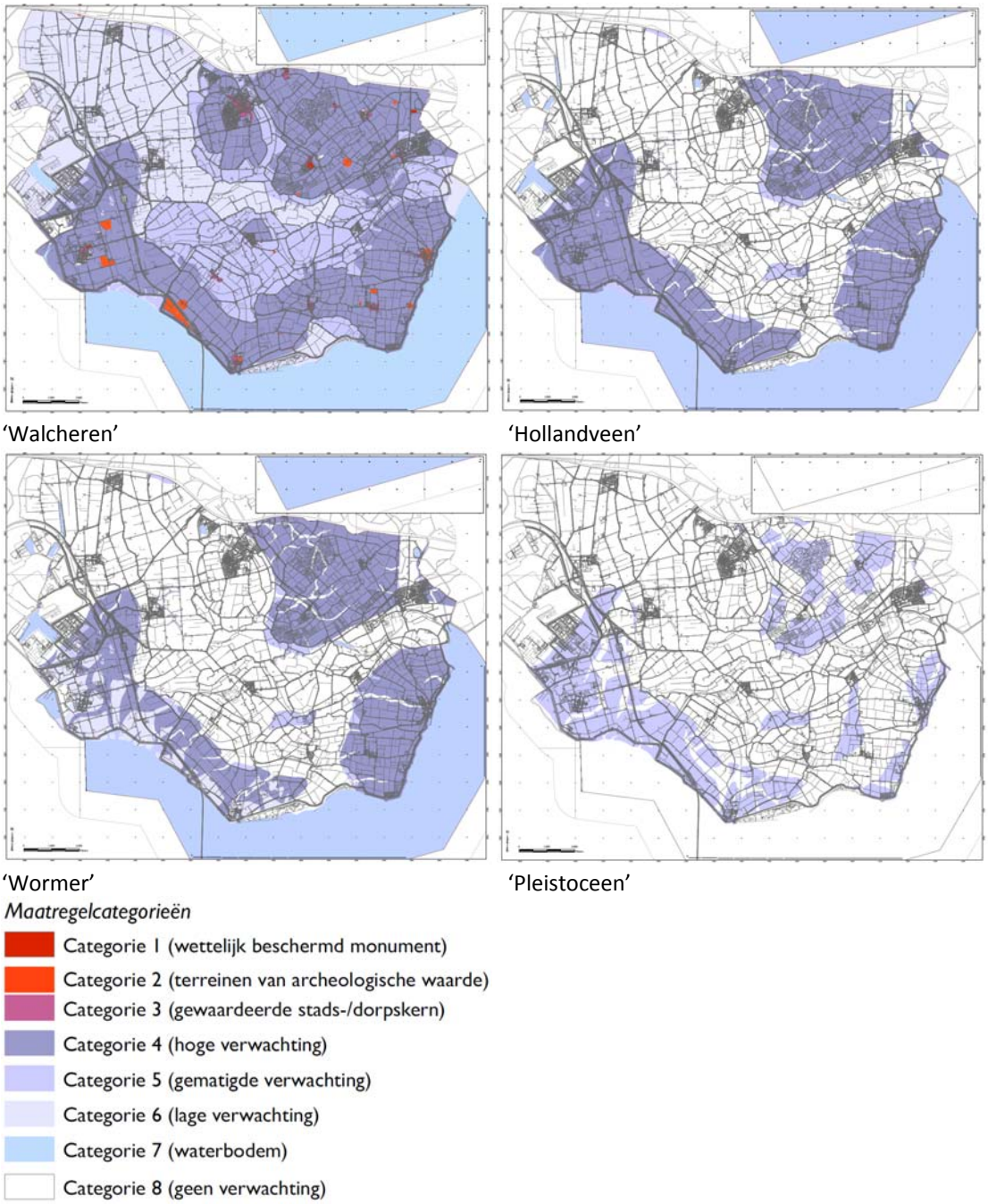

Figuur 5.7 Archeologische maatregelenkaart-in-lagen

5.3. Effecten omgevingsplan

5.3.1. Maximaal ontwikkelingsscenario

Landschap en cultuurhistorie

Landschappelijke deelgebieden

De Poel

De Poel is een gebied met een open en grootschalig karakter waarbij het contrast tussen de openheid van het poellandschap en de verdichte kreekruggen bewaard is gebleven.
Bij een maximale invulling van de ontwikkelingsmogelijkheden zal sprake zijn van verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken. In kerngebied De Poel en het heggengebied bij Nisse is nieuwvestiging niet toegestaan.
In dit landschappelijke deelgebied zijn ook voorwaarden ten aanzien van landschap en cultuurhistorie opgenomen, zoals voor regenkappen en fijnmazige hagelnetten. Ondanks landschappelijke inpassing vindt wel verdichting plaats. Teeltondersteunende voorzieningen zijn niet toegestaan binnen kerngebied De Poel en het heggengebied bij Nisse. Het is vanwege de hier ontbrekende zoute kwel niet waarschijnlijk dat zich hier aquacultuurbedrijven vestigen.
Bij het maximale ontwikkelingsscenario neemt het contrast tussen de openheid van het poellandschap en de verdichte kreekruggen af. Het effect is negatief (-).

Kleinschalige nieuwlandpolders
De ruimtelijke kwaliteit van de Kleinschalige nieuwlandpolders hangt samen met het dijkenpatroon, de kreekresten, de welen (= wielen) en de erfbeplantingen. Het ruimtelijk beeld bestaat uit afwisselend grote en kleine ruimten. Wanneer alle ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, volledig worden benut, zal sprake zijn van verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken en treedt verdere verdichting op door de realisatie van nieuwe bouwblokken. Hierbij is aantasting van erfbeplantingen niet uitgesloten. Het afwisselende beeld tussen grote en kleine ruimten neemt af; de grote ruimten groeien dicht. Het effect is negatief (-). Aantasting van het dijkenpatroon, de kreekresten en welen is door de specifieke bestemmingen van deze elementen niet mogelijk. Het is vanwege de hier ontbrekende zoute kwel niet waarschijnlijk dat zich hier aquacultuurbedrijven vestigen.

Herverkavelde oudlandpolders
De hoofdstructuur van het landschap in deze gebieden wordt bepaald door de wegbeplantingen. Ruimtelijk vormen de erfbeplantingen een belangrijke aanvulling op de structuur van de wegbeplantingen. Bij Baarland en Hoedekenskerke gaat het om een fijnmazig landschap dat gestructureerd wordt door dijken. Richting Oudelande en Ellewoutsdijk krijgt het landschap een meer open karakter. De gebieden rond Hoedekenskerke en Baarland zijn wat betreft maat en schaal eerder vergelijkbaar met de kleinschalige poldergebieden.

Wanneer alle ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, volledig worden benut, zal sprake zijn van verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken en treedt verdere verdichting op door de realisatie van nieuwe bouwblokken. Vanwege de zoute kwel is aquacultuur hier ook mogelijk. Hierdoor neemt het areaal grasland en akkerland af en verstedelijkt het beeld. Aantasting van erfbeplantingen is bij al deze ontwikkelingen niet uitgesloten. De openheid zal afnemen, dit is als negatief (-) beoordeeld.

Grootschalige polders
De polders zijn grootschalig en de dijken over het algemeen onbeplant, evenals de bermen van de meeste polderwegen. De erfbeplantingen zijn over het algemeen beperkt van opzet en eenzijdig.

Wanneer alle ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, volledig worden benut, zal sprake zijn van verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken en treedt verdere verdichting op door de realisatie van nieuwe bouwblokken. Hierbij is aantasting van erfbeplantingen niet uitgesloten. Vanwege de verspreide ligging van de bouwblokken wordt het open karakter in beperkte mate aangetast. Vanwege de zoute kwel is aquacultuur hier in de omgeving van de Westerschelde mogelijk. In de grootschalige polders kunnen ook zonneweides worden gerealiseerd. Hierdoor neemt het areaal grasland en akkerland af en verstedelijkt het beeld verder. De maximale invulling van de ontwikkelingsmogelijkheden heeft een negatief (-) effect op de kenmerken van de grootschalige polders.

Westerschelde
De Westerschelde is buitendijks gelegen. Hier worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het effect is neutraal (0).

Landschappelijke, cultuurhistorische, erfgoedwaarden
De waardevolle elementen in het plangebied hebben een specifieke aanduiding, zoals water, natuur en dijken met waarde. Uitbreiding van de agrarische bouwblokken is hier niet mogelijk. In de omgeving van de bouwblokken is ook voldoende ruimte aanwezig om zonder aantasting van de waardevolle elementen uit te breiden. Nieuwe bouwblokken kunnen hier niet worden gerealiseerd. Het effect is neutraal (0).

Aardkundige waarden
In het plangebied zijn twee aardkundig waardevolle gebieden gelegen:
- De Poel (groene vlakken op figuur 5.4),
- Cluster van welen Zuid-Beveland (paarse vlakken op figuur 5.5).

In het kerngebied De Poel is uitbreiding buiten de bouwblokken niet mogelijk. Van aantasting is geen sprake. In de omgeving van de welen zijn nauwelijks agrarische bouwblokken aanwezig. Daar waar agrarische bouwblokken zijn gelegen, is uitbreiding mogelijk zonder aantasting van de welen. Nieuwe bouwblokken kunnen hier niet worden gerealiseerd. Aardkundige waarden worden niet aangetast (0).

Archeologie
In een groot deel van het buitengebied van Borsele komen hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarden voor. De uitbreiding en nieuwvestiging van agrarische bedrijven kan in bepaalde gevallen leiden tot aantasting van de archeologische waarden. Maar ook bij neven- en vervolgfuncties, aquacultuur en teeltondersteunende voorzieningen kan sprake zijn van bodemingrepen en daarmee aantasting van archeologische waarden (-).

5.3.2. Realistisch ontwikkelingsscenario

Landschap en cultuurhistorie
Landschappelijke deelgebieden
De Poel
De Poel is een gebied met een open en grootschalig karakter waarbij het contrast tussen de openheid van het poellandschap en de verdichte kreekruggen bewaard is gebleven. Bij een realistische ontwikkeling zal sprake zijn van enige verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken.

In dit landschappelijke deelgebied zijn ook voorwaarden ten aanzien van landschap en cultuurhistorie opgenomen, zoals voor plastic boogkassen, regenkappen en fijnmazige hagelnetten. Enige verdichting is niet uitgesloten. Het effect is licht negatief (-/0).

Kleinschalige nieuwlandpolders
De ruimtelijke kwaliteit van de Kleinschalige nieuwlandpolders hangt samen met het dijkenpatroon, de kreekresten, de welen (= wielen) en de erfbeplantingen. Het ruimtelijk beeld bestaat uit afwisselend grote en kleine ruimten. Bij een realistische ontwikkeling zal sprake zijn van enige verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken. Hierbij is aantasting van erfbeplantingen niet uitgesloten. Mogelijk dat zich hier een enkel nieuw bedrijf vestigt. De agrarische bouwkavels zijn verspreid aanwezig in het gebied, daardoor blijft het afwisselende beeld tussen grote en kleine ruimten behouden; de grote ruimten groeien niet dicht. Aantasting van het dijkenpatroon, de kreekresten en welen is door de specifieke bestemmingen van deze elementen niet mogelijk. Het effect wordt neutraal beoordeeld (0).

Herverkavelde oudlandpolders
De hoofdstructuur van het landschap in deze gebieden wordt bepaald door de wegbeplantingen. Ruimtelijk vormen de erfbeplantingen een belangrijke aanvulling op de structuur van de wegbeplantingen. Bij Baarland en Hoedekenskerke gaat het om een fijnmazig landschap dat

gestructureerd wordt door dijken. Richting Oudelande en Ellewoutsdijk krijgt het landschap een meer open karakter. De gebieden rond Hoedekenskerke en Baarland zijn wat betreft maat en schaal eerder vergelijkbaar met de kleinschalige poldergebieden.

Bij een realistische ontwikkeling zal sprake zijn van enige verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken. Hierbij is aantasting van erfbeplantingen niet uitgesloten. Mogelijk dat zich hier een enkel nieuw bedrijf vestigt. Vanwege de verspreide ligging van de bouwblokken wordt het open karakter echter niet aangetast. Vanwege de zoute kwel is aquacultuur hier ook mogelijk. Hierdoor neemt het grasland en akkerland af en verstedelijkt het beeld. Het effect is als licht negatief (-/0) beoordeeld.

Grootschalige polders
De polders zijn grootschalig en de dijken over het algemeen onbeplant, evenals de bermen van de meeste polderwegen. De erfbeplantingen zijn over het algemeen beperkt van opzet en eenzijdig.

Bij een realistische ontwikkeling zal sprake zijn van enige verdichting op en rondom de agrarische bouwblokken. Hierbij is aantasting van erfbeplantingen niet uitgesloten. Mogelijk dat zich hier een enkel nieuw bedrijf vestigt. Vanwege de verspreide ligging van de bouwblokken wordt het open karakter echter niet aangetast. Vanwege de zoute kwel is aquacultuur hier in de omgeving van de Westerschelde mogelijk. In een deel van de grootschalige polders kunnen ook zonneweides worden gerealiseerd. Dit zal op beperkte schaal plaatsvinden. Hierdoor neemt het grasland en akkerland af en verstedelijkt het beeld verder. Het effect is als licht negatief beoordeeld (-/0).

Westerschelde
De Westerschelde is buitendijks gelegen. Hier worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Het effect is neutraal (0).

Landschappelijke, cultuurhistorische, erfgoedwaarden
Evenals bij het maximale scenario is het effect neutraal (0).

Aardkundige waarden
Evenals bij het maximale scenario is het effect neutraal (0).

Archeologie
Evenals bij het maximale scenario kunnen effecten niet geheel worden uitgesloten. Het effect is licht negatief (-/0).

5.4. Sturing in het omgevingsplan

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden
Bij de effectbeschrijving in de voorgaande paragrafen is geen rekening gehouden met de voorwaarden die in de regels van het omgevingsplan worden gesteld aan de diverse ontwikkelingen. In veel gevallen dient de ruimtelijke kwaliteit te worden meegewogen bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van een ontwikkeling. In de voorwaarden zoals vastgelegd in het omgevingsplan wordt enerzijds de huidige ruimtelijk kwaliteit betrokken in de afweging omtrent de toelaatbaarheid en anderzijds wordt een landschappelijke inpassing geëist.

In hoofdstuk 8 van de regels van het omgevingsplan zijn per landschappelijk deelgebied algemene regels voor een goede landschappelijke inpassing en deelgebiedspecifieke regels vastgelegd. De algemene regels hebben onder andere betrekking op de inhoud van het vereiste erfbeplantingsplan. In de specifieke regels worden eisen gesteld aan de toegepaste erfbeplanting (met verwijzing naar het in de regels opgenomen overzicht met streekeigen erfbeplanting). Tevens zijn aanvullende voorwaarden opgenomen voor de landschappelijke inpassing van kleinschalige kampeerterreinen.

Voor de ontwikkelingen die worden toegestaan via delegatie is van belang dat sprake dient te zijn van een kwaliteitsverbetering passend bij de gebiedsbeschrijving waarin per zone de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten zijn vastgelegd. Deze kwaliteitsverbetering kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door sanering van detonerende bebouwing of het versterken van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Verder is van belang dat voor delen van het plangebied een zone is opgenomen waarmee de natuur- en landschapswaarden zijn vastgelegd. Hier gelden extra beperkende voorwaarden voor werken en werkzaamheden ten behoeve van de bescherming van de aanwezige waarden.

Archeologie
In het bestemmingsplan is een regeling opgenomen ter bescherming van de aanwezige waarden. Door te garanderen dat archeologisch onderzoek plaatsvindt voordat bodemingrepen worden uitgevoerd, wordt voorkomen dat archeologische sporen verloren gaan. Dit heeft twee gevolgen. Enerzijds kunnen bodemingrepen wel een aantasting vormen van archeologische waarden. Door archeologische sporen uit de bodem te halen gaat immers de context verloren. Daarnaast zijn archeologische sporen boven de grond minder houdbaar. Dit is de reden waarom het behoud *in situ* de voorkeur geniet. Anderzijds heeft het opgraven en documenteren van archeologische sporen als gevolg dat de geschiedenis van de streek beter inzichtelijk wordt. Dit wordt beschouwd als een positief gevolg. De beide gevolgen tegen elkaar afwegend worden de effecten op het gebied van archeologie als licht negatief (-/0) beoordeeld.

5.5. Samenvattende beoordeling

De voorgaande effectbeschrijving leidt tot de beoordeling voor de thema's landschap, cultuurhistorie en archeologie zoals opgenomen in tabel 5.2. In het maximale ontwikkelingsscenario kunnen binnen delen van het plangebied negatieve effecten optreden. In het realistisch ontwikkelingsscenario zijn deze negatieve effecten beperkter.

Met de kaders zoals opgenomen in het bestemmingsplan wordt voor vrijwel alle criteria voorkomen dat relevante negatieve effecten zullen optreden (0). Daarnaast is in het omgevingsplan geborgd dat nieuwe ontwikkelingen leiden tot kwaliteitsverbetering. Het is echter lastig om te voorspellen en te specificeren in welke mate en op welke criteria daadwerkelijk sprake zal van een kwaliteitsverbetering binnen de verschillende landschappelijke deelgebieden. Dit is sterk afhankelijk van de locaties, aard en omvang van toekomstige initiatieven. Plaatselijk zal als gevolg van de eisen die in het omgevingsplan worden gesteld aan de landschappelijk inpassing een verbetering van de landschappelijk kwaliteit optreden (0/+).

Tabel 5.2 Effectbeoordeling Landschap, cultuurhistorie en archeologie

		Uitbreidings-mogelijkheden agrarische bedrijven		Neven- en vervolgfuncties		Aqua-cultuur		Teeltonder-steunende voorzieningen		Maatre-gelen
		Maximaal	Realistisch	Maximaal	Realistisch	Maximaal	Realistisch	Maximaal	Realistisch	
Landschap en cultuur-historie	De Poel	-	-/0	-	-/0	Nvt	Nvt	-	-/0	0 (0/+)
	Kleinschalige nieuwlandpolders	-	0	-	0	Nvt	Nvt	-	-/0	0 (0/+)
	Grootschalige nieuwlandpolders	-	-/0	-	-/0	-	-/0	-	-/0	0 (0/+)
	Grootschalige polders	-	-/0	-	-/0	-	-/0	-	-/0	0 (0/+)
	Westerschelde	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (0/+)
	Landschappelijke, cultuurhistorische erfgoedwaarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (0/+)
Aardkundi-ge waarden		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Archeolo-gische waarden		-	-/0	-	-/0	-	-/0	-	-/0	-/0

6. Woon- en leefklimaat en gezondheid

6.1. Algemeen

In dit hoofdstuk komen verschillende thema's aan de orde die betrekking hebben op het woon- en leefklimaat (geur, luchtkwaliteit, externe veiligheid en geluid). Per thema wordt ingegaan op de geldende kaders, de referentiesituatie in het buitengebied van de gemeente Borsele (en omgeving) en de gevolgen van het omgevingsplan. Voor de genoemde thema's wordt ook ingegaan op de gezondheidseffecten. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de GES-scores uit het Handboek GES (gezondheid en milieu in ruimtelijke planvorming) van de GGD Nederland (versie 2012). In het Handboek wordt aan de verschillende GES-scores een milieugezondheidkwaliteit gekoppeld. De milieugezondheidkwaliteit varieert van 'zeer goed' (GES-score 0) tot 'zeer onvoldoende' (GES-score 8). Er is naar gestreefd om de gezondheids- en hindereffecten van de verschillende typen van blootstelling per GES-score vergelijkbaar te maken om de verschillende milieufactoren met elkaar te vergelijken. Er wordt beoogd dat een GES-score 4 voor geur dezelfde gezondheidskundige betekenis heeft als een GES-score 4 voor luchtverontreiniging door fijn stof.

Tabel 6.1 GES-scores en milieugezondheidkwaliteit

GES-score	Milieugezondheidkwaliteit		
0	Zeer goed	Lichtgroen	Groen
1	Goed	Groen	
2	Redelijk	Lichtgeel	Geel
3	Vrij matig	Geel	
4	Matig	Lichtoranje	Oranje
5	Zeer matig	Oranje	
6	Onvoldoende	Rood	Rood
7	Ruim onvoldoende	Neonrood	
8	Zeer onvoldoende	Paars	

Naast de gezondheidsbeoordeling voor de thema's geur, luchtkwaliteit, externe veiligheid en geluid, komen in paragraaf 6.6 verschillende andere gezondheidgerelateerde onderwerpen aan de orde.

Vervolgens wordt in paragraaf 6.7 ingegaan op de wijze waarop in het omgevingsplan wordt geborgd dat geen ongewenste gevolgen voor het woon- en leefklimaat en gezondheid optreden.

6.2. Geurhinder

6.2.1. Beoordelingskader

Wet- en regelgeving / beleid

Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) bevat het beoordelingskader voor geurhinder van veehouderijen die vergunningplichtig zijn op basis van de Wet milieubeheer (Wm). Het beoordelingskader is als volgt:

- voor diercategorieën waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv))[1] geldt een maximale geurbelasting[2] op een geurgevoelig object;
- voor andere diercategorieën geldt een minimale afstand van de dierenverblijven ten opzichte van geurgevoelige objecten.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden (conform Reconstructiewet) en niet-concentratiegebieden en tussen situaties binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom. De wet beschrijft in artikel 3 de maximale norm voor geurbelasting van een veehouderij ten opzichte van een gevoelig object in vier situaties, deze zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 6.1 Overzicht geurnormen Wgv

		concentratiegebied	niet-concentratiegebied (Borsele)
binnen bebouwde kom	diercategorieën Rgv	max. 3 ouE/m³	max. 2 ouE/m³
	andere diercategorieën	min. 100 m t.o.v. geurgevoelig object	min. 100 m t.o.v. geurgevoelig object
buiten bebouwde kom	diercategorieën Rgv	max. 14 ouE/m³	max. 8 ouE/m³
	andere diercategorieën	min. 50 m t.o.v. geurgevoelig object	min. 50 m t.o.v. geurgevoelig object

Voor geurgevoelige objecten die onderdeel uitmaken van een andere veehouderij gelden niet de maximale geurbelastingen, maar de minimale afstanden van 100 m binnen de bebouwde kom en 50 m buiten de bebouwde kom.

Activiteitenbesluit
Per 1 januari 2013 zijn agrarische activiteiten onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit gebracht. In het Activiteitenbesluit zijn voor alle agrarische activiteiten, waaronder veehouderijen, eisen opgenomen. Voor de veehouderijen is aangesloten bij de systematiek uit de Wgv, dat wil zeggen dat in bepaalde gevallen een maximaal toegestane geurbelasting geldt (diercategorieën waarvoor een geuremissiefactor is vastgesteld, bijvoorbeeld varkens en pluimvee) en in andere gevallen vaste afstandseisen gelden (diercategorieën waarvoor geen geuremissiefactor is vastgesteld, waaronder melkrundvee).

Onderzoeksmethodiek
Om de mogelijke gevolgen van het omgevingsplan voor de optredende geurbelastingen in beeld te brengen zijn berekeningen uitgevoerd met het rekenmodel V-stacksgebied. De berekeningen zijn uitgevoerd voor de referentiesituatie en de (theoretische) maximale invulling van de ontwikkelingsruimte die het omgevingsplan biedt. In bijlage 5 is nader ingegaan op de gehanteerde uitgangspunten.

De diercategorieën waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld, zoals melkrundvee en paarden, zijn geen onderdeel van de geurberekeningen. In de effectbeoordeling is op hoofdlijnen ingegaan op de gevolgen van de ontwikkelingsruimte en flexibiliteit die met het omgevingsplan wordt geboden.

6.2.2. Referentiesituatie

Intensieve veehouderijen
Om inzicht te krijgen in de geurbelasting in de referentiesituatie zijn berekeningen uitgevoerd met het rekenmodel V-stacks gebied. De berekeningen zijn uitgevoerd voor de diercategorieën waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld, zoals varkens en pluimvee. Figuur 6.1 geeft een overzicht van de berekende geurcontouren in de referentiesituatie.

1) Onder meer vleeskalveren en jong vleesvee, schapen, geiten, biggen en vleesvarkens, legkippen, vleeskuikens, eenden, parelhoenders.
2) De maximale geurbelasting wordt uitgedrukt in odourunits per kubieke meter lucht (ouE/m³).

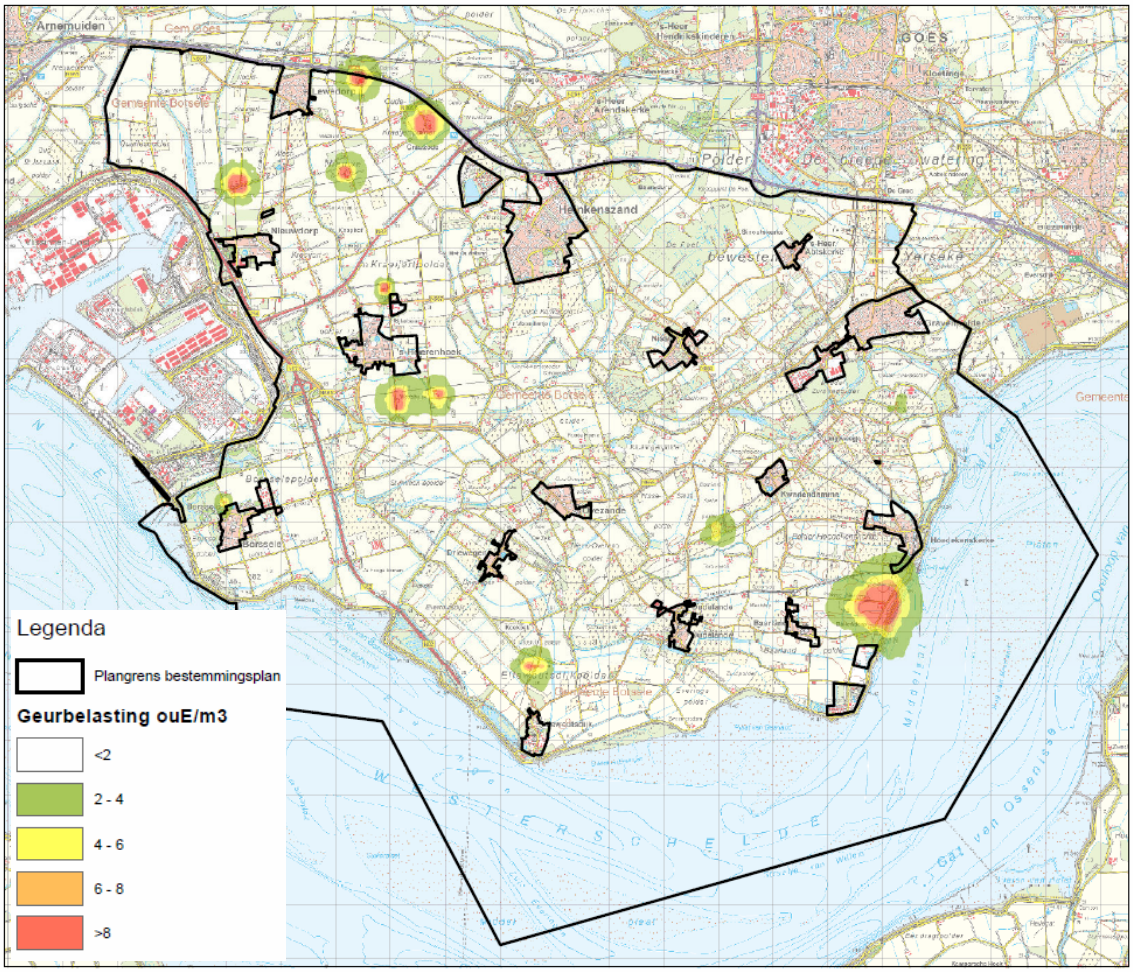

Figuur 6.1 Geurbelasting referentiesituatie

Uit figuur 6.1 blijkt dat de geurbelasting binnen de gemeente Borsele in de referentiesituatie zeer beperkt is. Alleen op korte afstand van een aantal intensieve veehouderijen is sprake van een verhoogde geurbelasting. Gezien de spreiding van de veehouderijen over het buitengebied is nauwelijks sprake van cumulatie van geurbelastingen.

Voor nertsen zijn geen geuremissiefactoren vastgesteld. De nertsenhouderijen (2 bedrijven) binnen het plangebied zijn dan ook geen onderdeel van de geurberekeningen. Voor deze bedrijven gelden op grond van de Wgv minimale afstandseisen.

Grondgebonden veehouderijen

Binnen het plangebied zijn niet alleen intensieve veehouderijen gevestigd, maar ook grondgebonden veehouderijen. Voor de meeste diercategorieën die aanwezig zijn op de grondgebonden bedrijven kunnen geen geurberekeningen worden uitgevoerd, omdat er geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld voor de betreffende diercategorieën. Daarbij gaat het onder andere om de melkrundveehouderijen. Om geurhinder te voorkomen dient een minimale afstand te worden aangehouden tussen de veehouderijen en omliggende geurgevoelige objecten (zoals woningen). Deze afstand wordt gemeten vanaf het meest nabijgelegen emissiepunt tot de gevel van het geurgevoelige object. Voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom geldt een afstandseis van 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom een afstandseis van 50 meter. De grondgebonden veehouderijen binnen de gemeente Borsele liggen verspreid over het plangebied.

6.2.3. Effecten omgevingsplan

Maximaal ontwikkelingsscenario

Intensieve veehouderijen

Figuur 6.2 geeft een overzicht van de geurbelasting bij de maximale invulling van de bouwmogelijkheden die het omgevingsplan biedt. Daarbij is uitgegaan van een invulling met uitsluitend varkens. Dit is vanuit het oogpunt van geurhinder 'worstcase'.

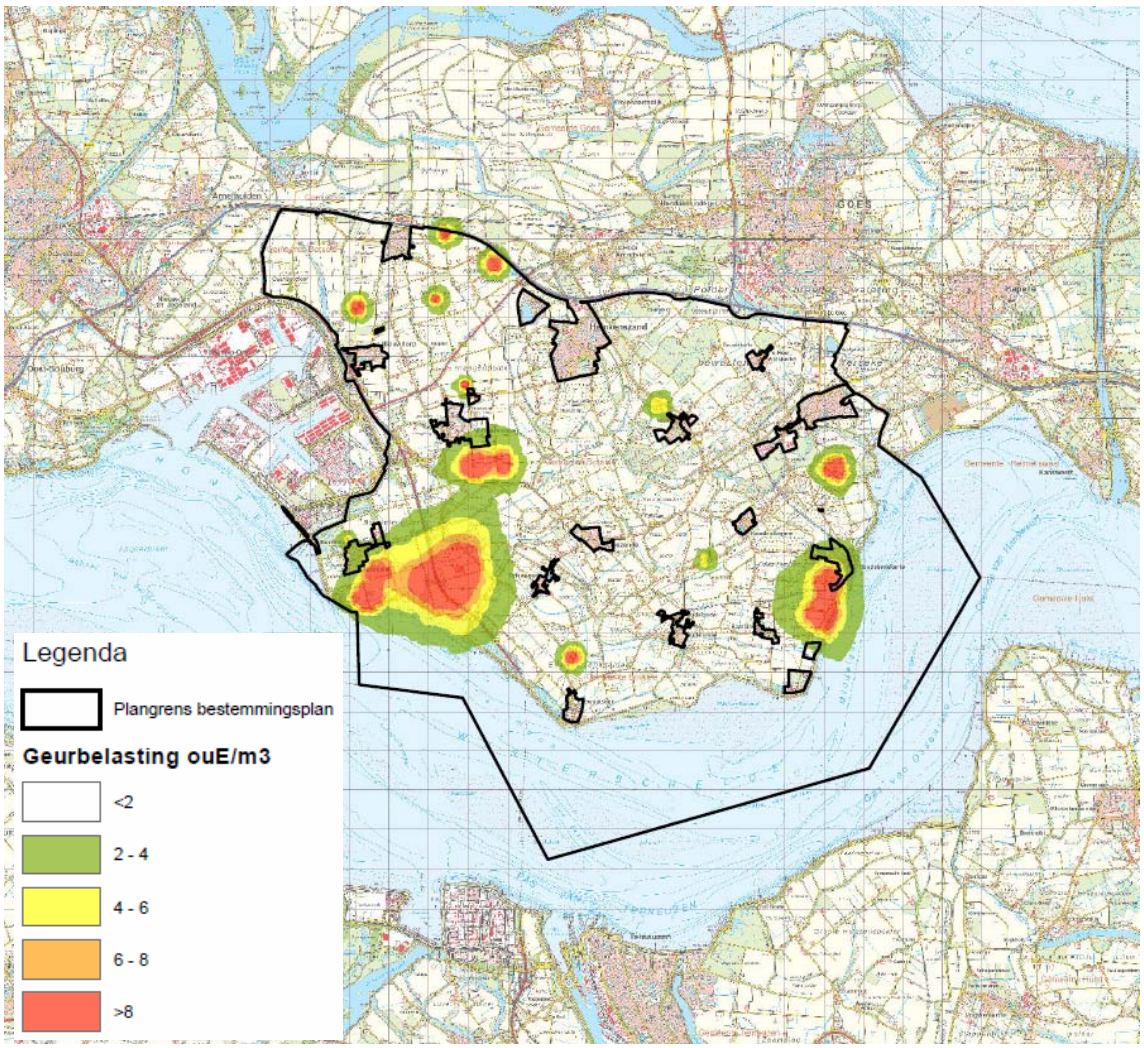

Figuur 6.2 Maximale geurbelasting veehouderijen

Wanneer figuur 6.2 wordt vergeleken met de figuur voor de referentiesituatie (figuur 6.1) blijkt dat in het maximale ontwikkelingsscenario binnen delen van de gemeente sprake kan zijn van een forse toename van de geurbelasting. Binnen de kernen blijft de geurbelasting over het algemeen beperkt. Alleen binnen de bebouwde kom van Hoedekenskerke is sprake van een relevante toename van de geurbelsting. De hoogste geurbelastingen binnen het studiegebied treden op locaties in het buitengebied op met relatief lage personendichtheden (het maximale effect wordt beoordeeld als beperkt negatief, -/0).

Grondgebonden veehouderijen

De uitbreiding van de grondgebonden veehouderijen in het plangebied kan leiden tot een verslechtering van de geursituatie in het plangebied en de omgeving. In de praktijk zullen (gezien de spreiding van de veehouderijen over het plangebied, de onderlinge afstanden tussen de veehouderijen en het beperkte aantal geurgevoelige objecten) geen onaanvaardbare situaties ontstaan. Het omgevingsplan biedt

voldoende flexibiliteit om bij toekomstige initiatieven eventuele nieuwe dierverblijven zo te situeren, dat wordt voldaan aan de geldende afstandseisen. Toekomstige ontwikkelingen van grondgebonden veehouderijen dienen in alle gevallen te voldoen aan de normen uit het Activiteitenbesluit en de Wet geurhinder en veehouderij.

Neven- en vervolgfuncties
Door middel van het omgevingsplan worden nevenactiviteiten en vervolgfuncties mogelijk gemaakt voor agrarische bedrijven. Een aantal van nevenactiviteiten en vervolgfuncties dient te worden aangemerkt als geurgevoelig object. Uitgaande van de worstcase situatie is niet uitgesloten dat een toename van (potentieel) geurgehinderden ontstaat door initiatieven op korte afstand van veehouderijen. Gezien de aard en omvang van de functies die worden mogelijk gemaakt blijft deze toename echter relatief beperkt (-/0).

Realistisch ontwikkelingsscenario
Veehouderijen
Gezien de ontwikkelingen in de veehouderijsector is het niet aannemelijk dat de ontwikkelingsruimte die het omgevingsplan biedt aan veehouderijen maximaal wordt benut. Uit gegevens over de ontwikkeling van de veehouderijsector blijkt dat er het afgelopen decennium geen sprake is van een relevante toename van het aantal dieren. Dat geldt zowel voor de intensieve veehouderijen als voor de grondgebonden veehouderijen. Er is ook geen aanleiding om te veronderstellen dat de komende jaren de veestapel op grote schaal zal toenemen. Een aantal kleinere bedrijven zal naar verwachting de bedrijfsactiviteiten beëindigen en een aantal bedrijven zal verder doorgroeien. Per saldo zal geen sprake zijn van grote gevolgen voor de geurbelasting binnen het studiegebied (effect 0).

Neven- en vervolgfuncties
In het realistische ontwikkelingsscenario zullen de neven- en vervolgfuncties niet leiden tot een relevante toename van het aantal geurgehinderden (effect 0). In de regels zijn verschillende voorwaarden en uitgangspunten vastgelegd. In combinatie met de relatief lage achtergrondconcentratie is er geen onaanvaardbare hinder te verwachten.

6.2.4. Gezondheid
Een onaangename geur leidt tot (ernstige) hinder en daarnaast tot stressgerelateerde lichamelijke gezondheidseffecten (zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid). De GES-methode koppelt hinderpercentages en een daarmee samenhangende beoordeling van de milieugezondheidkwaliteit aan de optredende geurbelasting.

Tabel 6.2 GES-scores geur (bron: Handboek GES, 2012)

Geur concentratie (P98 ge/m^3) LTFD	Geur concentratie (P98 ou$_E$/m^3) NNM of V-Stacks	Hinder (%)	Ernstige hinder (%)	Pelsdieren afstanden (m)	GES-score
0	0	0	0		0
0 – 1	0 – 1	0 – 5	0		1
1 – 7	1 – 5	5 – 20	0 – 3		3
7 – 10	5 – 6	20 – 25	3 – 5	Afstand II – Afstand I	4
10 – 22	6 – 14	25 – 39	5 – 8	≤ Afstand II	6
≥ 22	≥ 14	≥ 39	≥ 8		7

<u>Borsele</u>
Uit de berekeningsresultaten zoals gepresenteerd in paragraaf 6.2.2 blijkt dat de geurbelasting binnen de gemeente Borsele in de huidige situatie zeer beperkt is. Dat geldt zeker voor de kernen, waar de geurbelasting ter plaatse van vrijwel alle geurgevoelige objecten 0 (GES-score 0) of hooguit 1 ouE/m³ (GES-score 1) bedraagt. Alleen op korte afstand van een aantal veehouderijen is sprake van een verhoogde concentraties, maar het aantal gevoelige objecten ter plaatse is verwaarloosbaar.

Bij de maximale benutting van de ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt voor intensieve veehouderij is sprake van een toename van de achtergrondbelasting. De consequenties voor de geurbelastingen binnen de kernen zijn beperkt. In het buitengebied kan in de omgeving van veehouderijen wel sprake zijn van een verslechtering. Als gevolg daarvan kunnen woningen opschuiven naar een minder gunstige klasse. Het maximale effect op de gezondheidssituatie wordt beoordeeld als beperkt negatief (-/0). In het realistische ontwikkelingsscenario zal geen sprake zijn van relevante effecten (0).

6.3. Luchtkwaliteit

6.3.1. Beoordelingskader

Wet- en regelgeving / beleid

Wet milieubeheer luchtkwaliteitseisen

Het toetsingskader voor luchtkwaliteit wordt gevormd door de Wet milieubeheer luchtkwaliteitseisen 2007 (ook wel Wet luchtkwaliteit, Wlk). De Wlk bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. De grenswaarden van de laatstgenoemde stoffen zijn in tabel 6.3 weergegeven. De grenswaarden gelden voor de buitenlucht, met uitzondering van een werkplek in de zin van de Arbeidsomstandighedenwet.

Tabel 6.3 Grenswaarden maatgevende stoffen Wlk

Stof	toetsing van	grenswaarde
stikstofdioxide (NO_2)	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³
fijn stof (PM_{10})[1)]	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³
	24-uurgemiddelde concentratie	max. 35 keer p.j. meer dan 50 µg/m³
fijn stof ($PM_{2.5}$)	jaargemiddelde concentratie	25 µg/m³

1) Bij de beoordeling hiervan blijven de aanwezige concentraties van zeezout buiten beschouwing (volgens de bij de Wlk behorende Regeling beoordeling Luchtkwaliteit 2007).

Op grond van artikel 5.16 van de Wlk kunnen bestuursorganen bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit uitoefenen indien:

- de bevoegdheden/ontwikkelingen niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarden (lid 1 onder a);
- de concentratie in de buitenlucht van de desbetreffende stof als gevolg van de uitoefening van die bevoegdheden per saldo verbetert of ten minste gelijk blijft (lid 1 onder b1);
- bij een beperkte toename van de concentratie van de desbetreffende stof, door een met de uitoefening van de betreffende bevoegdheid samenhangende maatregel of een door die uitoefening optredend effect, de luchtkwaliteit per saldo verbetert (lid 1 onder b2);
- de bevoegdheden/ontwikkelingen niet in betekenende mate bijdragen aan de concentratie in de buitenlucht (lid 1 onder c);
- het voorgenomen besluit is genoemd of past binnen het omschreven Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) of een vergelijkbaar programma dat gericht is op het bereiken van de grenswaarden (lid 1 onder d).

Besluit niet in betekenende mate (nibm)

In dit Besluit is exact bepaald in welke gevallen een project vanwege de gevolgen voor de luchtkwaliteit niet aan de grenswaarden hoeft te worden getoetst. Hierbij worden twee situaties onderscheiden:

- een project heeft een effect van minder dan 3% van de jaargemiddelde grenswaarde NO_2 en PM_{10};

- een project valt in een categorie die is vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden; deze categorieën betreffen onder andere woningbouw met niet meer dan 1.500 woningen bij één ontsluitingsweg.

Onderzoeksmethodiek
Voor de (intensieve) veehouderijen binnen het plangebied zijn berekeningen uitgevoerd met het rekenmodel ISL3a. Voor de andere bronnen wordt volstaan met een analyse op basis van beschikbare basisinformatie en kentallen.

6.3.2. Referentiesituatie

Veehouderijen
In directe omgeving van veehouderijen kan sprake zijn van verhoogde concentraties luchtverontreinigende stoffen. In relatie tot de wettelijke normen zijn de concentraties fijn stof daarbij maatgevend. De concentraties luchtverontreinigende stoffen spelen uitsluitend een rol van betekenis bij de intensieve veehouderijen, en dan in het bijzonder pluimveehouderijen. Rond melkrundveehouderijen zijn de concentraties fijn stof beperkt (hierop wordt nader ingegaan in paragraaf 6.3.3). Om inzicht te krijgen in de concentraties luchtverontreinigende stoffen in de referentiesituatie zijn berekeningen uitgevoerd met het rekenmodel ISL3a. De berekeningen zijn uitgevoerd voor het jaar 2016. Hierbij is sprake van een worstcasebenadering, omdat in de toekomst de concentraties luchtverontreinigende stoffen afnemen (vanwege de verwachtende daling in de achtergrondconcentraties).

Figuur 6.3 Concentraties fijn stof: referentiesituatie

Uit de berekeningen blijkt dat binnen de gemeente Borsele ruimschoots wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarde (40 µg /m³). Door het relatief beperkte aantal intensieve veehouderijen en het ontbreken van grootschalige pluimveehouderijen in en rond het plangebied zijn de bijdragen van de veehouderijen aan de concentraties fijn stof beperkt.

In paragraaf 6.3.4 wordt nader ingegaan op de (gezondheids)gevolgen van de optredende concentraties fijn stof.

Wegverkeer

Niet alleen de veehouderijen leveren een bijdrage aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen, maar ook het wegverkeer. De monitoringstool die onderdeel is van het NSL geeft inzicht in de concentraties luchtverontreinigende stoffen (stikstofdioxide en fijn stof) langs de belangrijkste wegen in de gemeente Borsele. Figuur 6.4 geeft een overzicht van de concentraties stikstofdioxide en figuur 6.5 van fijn stof langs het hoofdwegennet in en rond het buitengebied. In de gemeente Borsele zijn de concentraties luchtverontreinigende stoffen het hoogst op korte afstand van de A58. Uit de onderstaande figuren blijkt dat de concentraties stikstofdioxide en fijn stof in alle gevallen onder de 35 µg/m³ zijn gelegen. Hiermee wordt voldaan aan de geldende grenswaarde voor stikstof en fijn stof (beide 40 µg/m³). De Westerscheldetunnelweg is overigens niet opgenomen in de nsl-monitoringstool. De concentraties ter plaatse zullen vergelijkbaar zijn met de provinciale wegen binnen de gemeente, waarbij ter hoogte van de tunnelmond sprake kan zijn van verhoogde concentraties.

Op grotere afstand van het hoofdwegennet zijn de concentraties vrijwel gelijk aan de achtergrondconcentraties. Deze concentraties zijn dermate laag (zowel voor fijn stof als voor stikstofdioxide minder dan 20 µg / m³ in 2015) dat er relatief veel milieugebruiksruimte is voor de ontwikkelingen die met het omgevingsplan buitengebied worden mogelijk gemaakt.

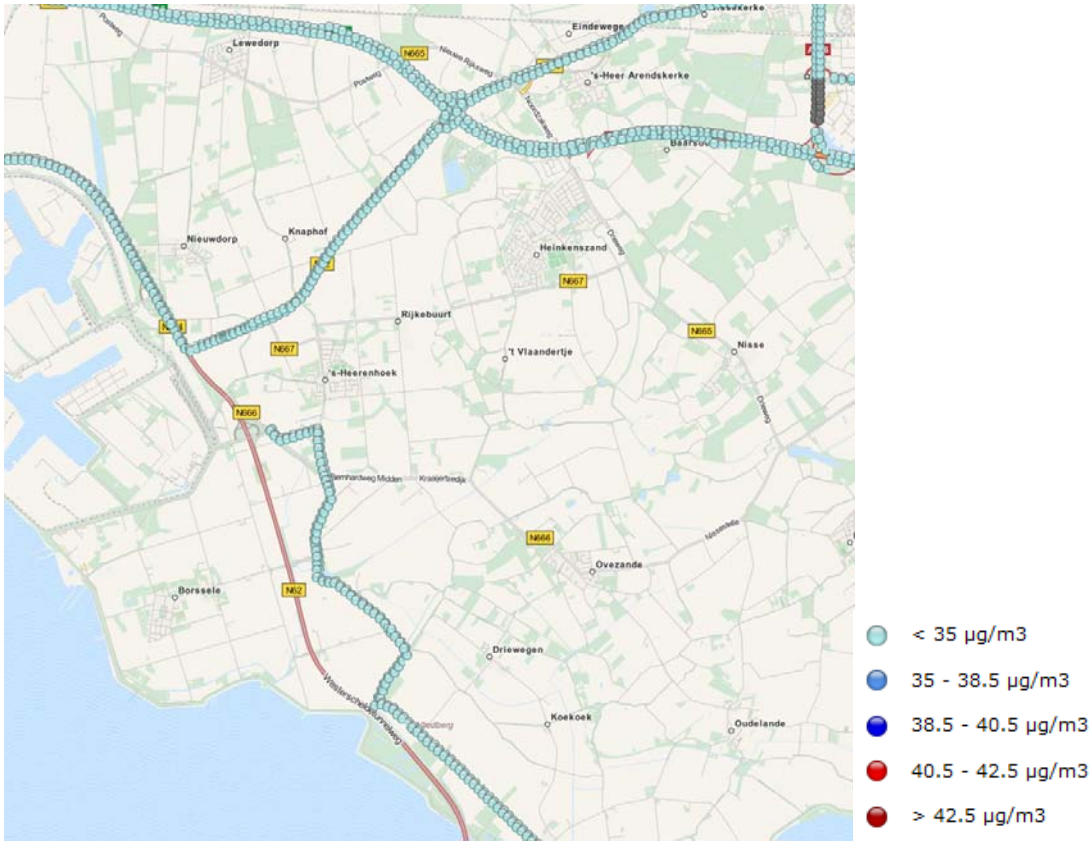

Figuur 6.4 Concentraties stikstofdioxide (2015) bron: monitoringstool NSL

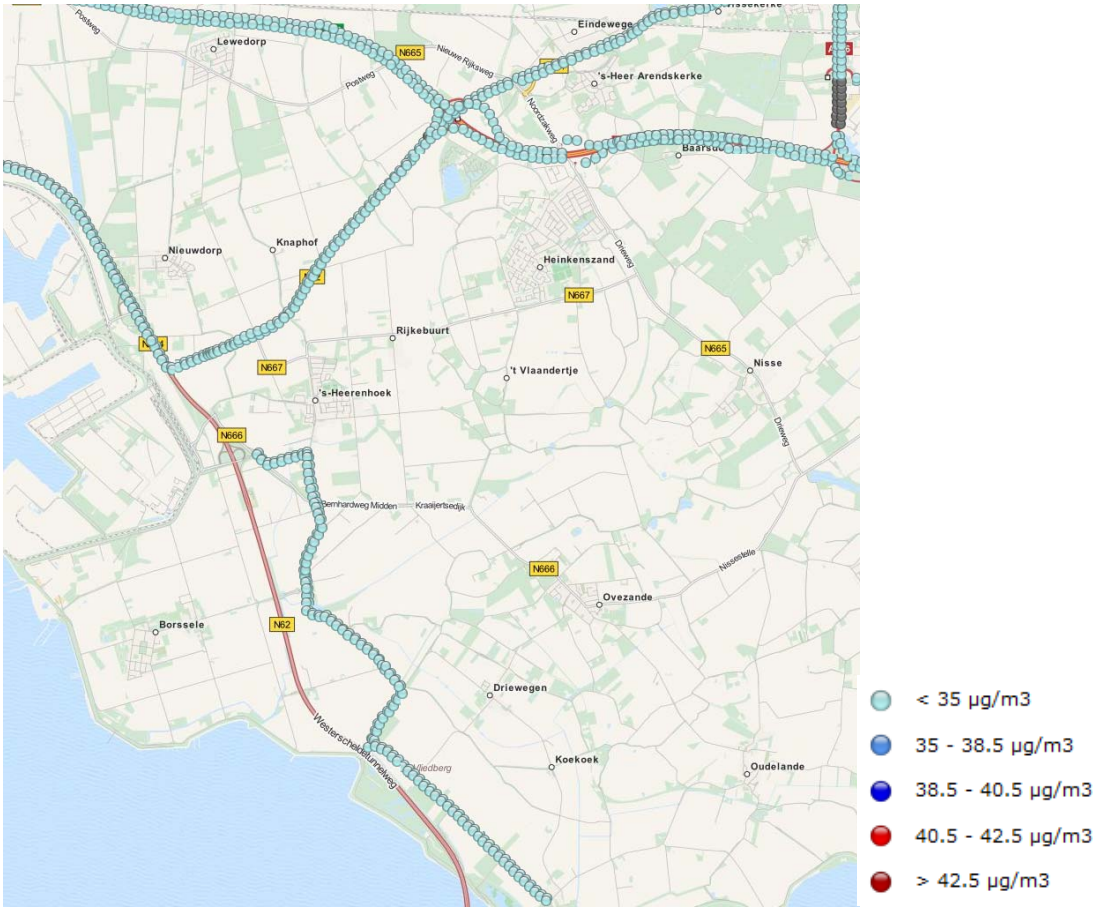

Figuur 6.5 Concentraties fijn stof (2015) bron: monitoringstool NSL

6.3.3. Effecten omgevingsplan

Maximaal ontwikkelingsscenario

Veehouderijen

Om inzicht te geven in de mogelijke gevolgen bij maximale benutting van de bouwmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, is een berekening uitgevoerd waarin alle bestaande intensieve veehouderijen (inclusief neventakken) maximaal uitbreiden. Daarbij is uitgegaan van een invulling met uitsluitend pluimvee. Dit is vanuit het oogpunt van luchtkwaliteit 'worstcase'.

Figuur 6.6 Concentraties fijn stof veehouderijen: maximaal ontwikkelingsscenario

De effecten van het omgevingsplan op de concentraties fijn stof als gevolg van veehouderijen zijn verwaarloosbaar klein. Op korte afstand van stallen kan bij de maximale invulling van ontwikkelingsruimte sprake zijn van een toename van concentraties, maar op gebiedsniveau zijn deze effecten zeer beperkt (-/0). Overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden zijn niet aan de orde. Dit is gevolg van het relatief beperkte aantal intensieve veehouderijen.

In paragraaf 6.3.4 wordt nader ingegaan op de (gezondheids)gevolgen van de berekende concentraties fijn stof.

Wegverkeer

De ontwikkelingsruimte binnen het omgevingsplan kan leiden tot een toename van verkeer en daarmee tot een toename van de concentraties luchtverontreinigende stoffen langs de ontsluitende wegen. Daarbij gaat het niet alleen om de uitbreiding van bedrijfsactiviteiten, maar ook eventuele neven- en vervolgfuncties. Per functie kan sprake zijn van sterk uiteenlopende verkeersgeneraties. Uit CROW-cijfers (Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie, publicatie 317) blijkt bijvoorbeeld dat voor kampeerterreinen rekening dient te worden gehouden met een verkeersgeneratie van 1.1 – 1.3 mvt/etm per standplaats. B&B-voorzieningen kennen een vergelijkbare verkeersgeneratie. Voor niet-agrarische bedrijven (arbeidsextensief) is sprake van een verkeersgeneratie van 3.9 – 5.7 mvt/etmaal per 100 m2 bvo. Gezien de lage concentraties luchtverontreinigende stoffen in de referentiesituatie en de te verwachten verkeersgeneratie zullen geen knelpunten ontstaan in relatie tot de wettelijke grenswaarden. Wel kan sprake zijn van een toename van de concentraties luchtverontreinigende stoffen en daarmee van een verslechtering (-).

Realistisch ontwikkelingsscenario

Veehouderijen

Uitgaande van de trends in de veehouderijsector binnen de gemeente Borsele en de vergaande voorwaarden die worden verbonden aan nieuwe initiatieven (mede naar aanleiding van de uitkomsten van de passende beoordeling), zal in het realistische ontwikkelingsscenario geen sprake zijn van een verslechtering van de luchtkwaliteit als gevolg van de veehouderijen binnen het plangebied (0).

Wegverkeer

In het realistische ontwikkelingsscenario is naar verwachting sprake van een toename van het verkeer, onder andere als gevolg van de ontwikkeling van nevenfuncties en schaalvergroting. In de praktijk zullen de toenames en daarmee ook de gevolgen voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen beperkt blijven (-/0).

6.3.4. Gezondheid

Stikstofdioxide (NO_2) kan bij hoge concentraties irritatie veroorzaken aan ogen, neus en keel. Bij welke concentraties dit optreedt, is nog niet precies vastgesteld. Piekconcentraties blijken in ieder geval belangrijk voor het optreden van effecten. Uit studies blijkt echter dat bij zowel kortdurende als ook bij langdurige blootstelling aan lage concentraties stikstofdioxide, tot zelfs minder dan 40 (µg/m^3), een vermindering van de longfunctie en een toename van luchtwegklachten en astma-aanvallen worden waargenomen. Dit ondanks dat er bij lage concentraties geen kwantitatieve dosis-effectrelatie bekend is voor NO_2 (bron: Handboek Gezondheidseffectscreening - gezondheid en milieu in ruimtelijke planvorming, 2012).

Uit onderzoeken blijkt dat fijn stof onder andere kan leiden tot klachten van de luchtwegen, neus, ogen, en verminderd welbevinden. Negatieve effecten als gevolg van de blootstelling aan fijn stof kunnen ook optreden bij concentraties onder de wettelijke grenswaarden. De advieswaarde van de WHO ligt voor PM10 op 20 µg/m3 (wettelijke grenswaarde is 40 µg/m3) en voor PM2.5 op 10 µg/m3 (grenswaarde is 25 µg/m3). Voor zowel PM_{10} als $PM_{2.5}$ wordt echter aangenomen dat geen drempelwaarde kan worden aangegeven waaronder er geen effecten meer zullen optreden.

Tabel 6.4 GES-scores luchtkwaliteit

Jaargemiddelde NO_2 (µg/m³)	Jaargemiddelde $PM_{2.5}$ (µg/m³)	Jaargemiddelde PM_{10} (µg/m³)	GES-score
0,04 – 3	< 2	< 4	2
4 – 19	2 – 9	4 – 19	3
20 – 29	10 – 14	20 – 29	4
30 – 39	15 – 19	25 – 34	5
40 – 49	20 – 24	35 – 39	6
50 – 59	25 – 29	40 – 49	7
≥ 60	≥ 30	≥ 50	8

De achtergrondconcentratie NO_2 binnen het plangebied ligt rond de 17 µg/m³ (GES-score 3, milieugezondheidskwaliteit ‘vrij matig’) en zal de komende jaren verder dalen. Op korte afstand van de hoofdinfrastructuur ligt de concentratie NO_2tussen de 20 en 29 µg/m³ (GES-score 4, milieugezondheidskwaliteit ‘matig’).De achtergrondconcentratie PM_{10} binnen het plangebied ligt rond de 16 µg/m³ (GES-score 3, milieugezondheidskwaliteit ‘vrij matig’) en ook deze concentratie zal de komende jaren verder dalen. Op korte afstand van de hoofdinfrastructuur ligt de concentratie PM_{10} wat hoger, maar in geen geval boven de 19 µg/m³. De ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt kunnen plaatselijk leiden tot een beperkte toename van de concentraties luchtverontreinigende stoffen. Het maximale effect wordt beoordeeld als beperkt negatief (-/0). In het realistische ontwikkelingsscenario is geen sprake van relevante negatieve effecten op de gezondheidssituatie (0).

6.4. Externe veiligheid

6.4.1. Beoordelingskader

Wet- en regelgeving / beleid

Bij ruimtelijke plannen wordt ten aanzien van externe veiligheid naar verschillende aspecten gekeken, namelijk:

- bedrijven waar opslag, gebruik en/of productie van gevaarlijke stoffen plaatsvindt;
- vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen, spoor, water of leidingen.

Risicovolle inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (hierna: Bevi) geeft een wettelijke grondslag aan het externe veiligheidsbeleid rondom risicovolle inrichtingen. Op basis van het Bevi geldt voor het PR rondom een risicovolle inrichting een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. Beide liggen op een niveau van 10^{-6} per jaar. Bij een ruimtelijke ontwikkeling moet aan deze normen worden voldaan. Het Bevi bevat geen grenswaarde voor het GR; wel geldt op basis van het Bevi een verantwoordingsplicht ten aanzien van het GR in het invloedsgebied rondom de inrichting. De in het externe veiligheidsbeleid gehanteerde norm voor het GR geldt daarbij als oriëntatiewaarde.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Per 1 april 2015 is het Besluit externe veiligheid transportroutes (BEVT) en het Basisnet in werking getreden. Het BEVT vormt de wet- en regelgeving, en de concrete uitwerking volgt in het Basisnet. Met het inwerking treden van het BEVT vervalt de circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet beoogt voor de lange termijn duidelijkheid te bieden over het maximale aantal transporten van, en de bijbehorende maximale risico's die het transport van gevaarlijke stoffen mag veroorzaken. Het Basisnet is onderverdeeld in drie onderdelen: Basisnet Spoor, Basisnet Weg en Basisnet Water.

Het BEVT en het bijbehorende Basisnet maakt bij het PR onderscheid in bestaande en nieuwe situaties. Voor bestaande situaties geldt een grenswaarde voor het PR van 10^{-5} per jaar ter plaatse van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten en een streefwaarde van 10^{-6} per jaar. Voor nieuwe situaties geldt de PR 10^{-6} waarde als grenswaarde voor kwetsbare objecten, en als richtwaarde bij beperkt kwetsbare objecten. De PR 10^{-6} contour wordt gemeten vanuit het midden van de transportroute.

Tevens worden in het Basisnet de plasbrandaandachtsgebieden benoemd voor transportroutes. Hiermee wordt geanticipeerd op de beperkingen voor ruimtelijke ontwikkelingen die samenhangen met deze plasbrandaandachtsgebieden.

Besluit externe veiligheid buisleidingen

Per 1 januari 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) in werking getreden. In dat besluit wordt aangesloten bij de risicobenadering uit het Bevi zodat ook voor buisleidingen normen voor het PR en het GR gelden. Op advies van de minister wordt bij de toetsing van externe veiligheidsrisico's van buisleidingen al enkele jaren rekening gehouden met deze risicobenadering.

Onderzoeksmethodiek

In het externe veiligheidsbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Het PR is de kans per jaar dat een persoon op een bepaalde plaats overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen, indien hij onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting of langs een vervoersas. Het GR drukt de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen.

In deze paragraaf wordt op basis van de informatie die beschikbaar is via de provinciale risicokaart (www.risicokaart.nl) inzicht gegeven in de risicobronnen in en rond het plangebied. Op hoofdlijnen wordt inzicht gegeven in het PR en GR.

6.4.2. Referentiesituatie

Inrichtingen

Binnen het plangebied zijn meerdere risicorelevante inrichtingen aanwezig. Het gaat hierbij met name om propaantanks bij agrarische bedrijven. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere risicorelevante inrichtingen gelegen, waaronder tankstations en een bedrijven die zijn gevestigd op het zeehaven- en industrieterrein Sloegebied. Voor het Sloegebied is een veiligheidscontour vastgesteld, die over een klein deel van het plangebied is gelegen.

Transport van gevaarlijke stoffen

Transport over de weg

Binnen het plangebied vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats over delen van de N254 en de N62. Ook over andere wegen binnen het plangebied kan op beperkte schaal transport van gevaarlijke stoffen plaatsvinden (onder andere in verband met de binnen het plangebied aanwezige propaantanks).

Volgens het Basisnet Weg is er bij voor de N62 geen sprake van een PR 10^{-6} risicocontour die buiten de weg is gelegen. Wel is er sprake van een plasbrandaandachtsgebied van 30 m aan weerszijden van de weg. Deze afstand geldt alleen voor nieuwe situaties en kwetsbare objecten. Vanwege het vervoer van de stofklasse LT2 is er sprake van een invloedsgebied van 880 m. Delen van het plangebied liggen dan ook binnen het invloedsgebied van de weg. Gezien de personendichtheid in de omgeving zal er naar verwachting geen sprake zijn van een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.

Daarnaast is de rijksweg A58 ten noorden van het plangebied een transportroute voor gevaarlijke stoffen. Voor de rijksweg A58 betreft het de wegvakken Ze49, Ze50 en Ze9 tussen afrit 38 Arnestein en afrit 35 ’s Gravenpolder. De PR 10^{-6} risicocontour is plaatselijk buiten de weg gelegen en maximaal 5 m. Binnen deze contour zijn geen (beperkt) kwetsbare objecten gelegen. Daarnaast is er sprake van een plasbrandaandachtsgebied van 30 m. Deze afstand geldt alleen voor nieuwe situaties en kwetsbare objecten. Vanwege het vervoer van de stofklasse GT4 is er sprake van een invloedsgebied van meer dan 4.000 m. Grote delen van het plangebied liggen dan ook binnen het invloedsgebied van de weg. Gezien de relatief lage personendichtheid in de omgeving zal geen sprake zijn van een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.

Transport over het spoor

In en langs het plangebied vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaatse over de spoorlijn Sloehaven – Roosendaal West. De PR 10^{-6} risicocontour is niet buiten het spoor gelegen. Daarnaast is er geen sprake van een plasbrandaandachtsgebied. Door het vervoer van de stofklasse D4 is er sprake van een invloedsgebied van meer dan 4.000 m. Delen van het plangebied liggen dan ook binnen het invloedsgebied van het spoor. Gezien de personendichtheid in de omgeving van het spoor zal er naar verwachting geen sprake zijn van een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.

Transport over het water

Over de Westerschelde, ten zuiden van het plangebied vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. De vaarweg is in het Basisnet opgenomen als belangrijke toegang voor diverse havens. De plaatsgebonden risicocontour komt niet verder dan de oever. Er is sprake van een plasbrandaandachtsgebied van 40 m.

Het invloedsgebied voor het groepsrisico (1% letaliteit) reikt ter hoogte van het buitengebied van de gemeente Borsele over het algemeen niet tot ver op de oever. Alleen in het uiterste zuidwesten van het plangebied (rond de kern Borsele) ligt een deel van het buitengebied binnen het invloedsgebied.

Transport door buisleidingen

Binnen en in de omgeving van het plangebied vindt tevens vervoer van gevaarlijke stoffen plaats door meerdere leidingen, waaronder hoofdtransport aardgasleidingen en olieleidingen. De gegevens van de aanwezige leidingen zijn weergegeven in tabel 6.5. Uit de tabel blijkt dat plaatselijk de PR 10^{-6} risicocontour buiten de leidingen ligt. Binnen deze contour zijn enkele beperkt kwetsbare objecten

gelegen (agrarische bedrijven met bijbehorende bedrijfswoning). Het gaat hierbij om bestaande situaties. Delen van het plangebied liggen daarnaast binnen het invloedsgebied van de leidingen. Gezien de personendichtheden in de omgeving van de leidingen zal de hoogte van het groepsrisico beperkt zijn.

Tabel 6.5 Leidinggegevens

Leiding	PR 10^{-6} contour (m)	Druk (bar)	Diameter (inch)	Invloedsgebied	Hoogte groepsrisico
K1 Dow Propylene Zinker 4304	0	100	6,63	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K1 Naphta Zinker 4279	0	100	6,63	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K1 Naphta Leiding 11056	12	60	8,66	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K1 Crude oil 11030	25	60	24	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K2 leiding 11071-73	5	30	10,75	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K2 leiding 11073-73	5	30	14	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K2 Leiding 11075-73	5	30	14	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K2 Leiding 11068-73	5	30	10,75	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K3 leiding Jetty 91	5	30	20,51	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
K3 leiding Jetty 92	5	30	20,51	Enkele meters	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding A-535	0	66,2	17,99	240 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding 52444- A515	0	80	47,24	580 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding 52445- A515	0	80	47,24	580 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding 52446-A515	0	80	47,24	580 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding 12299-A513	0	80	10	160 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding Z-567-05	0	40	6,61	70 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding Z-567-21	0	66,2	15,98	210 m	<0,1 maal oriënterende waarde
Gasleiding Z-567-23	0	40	8,62	95 m	<0,1 maal oriënterende waarde

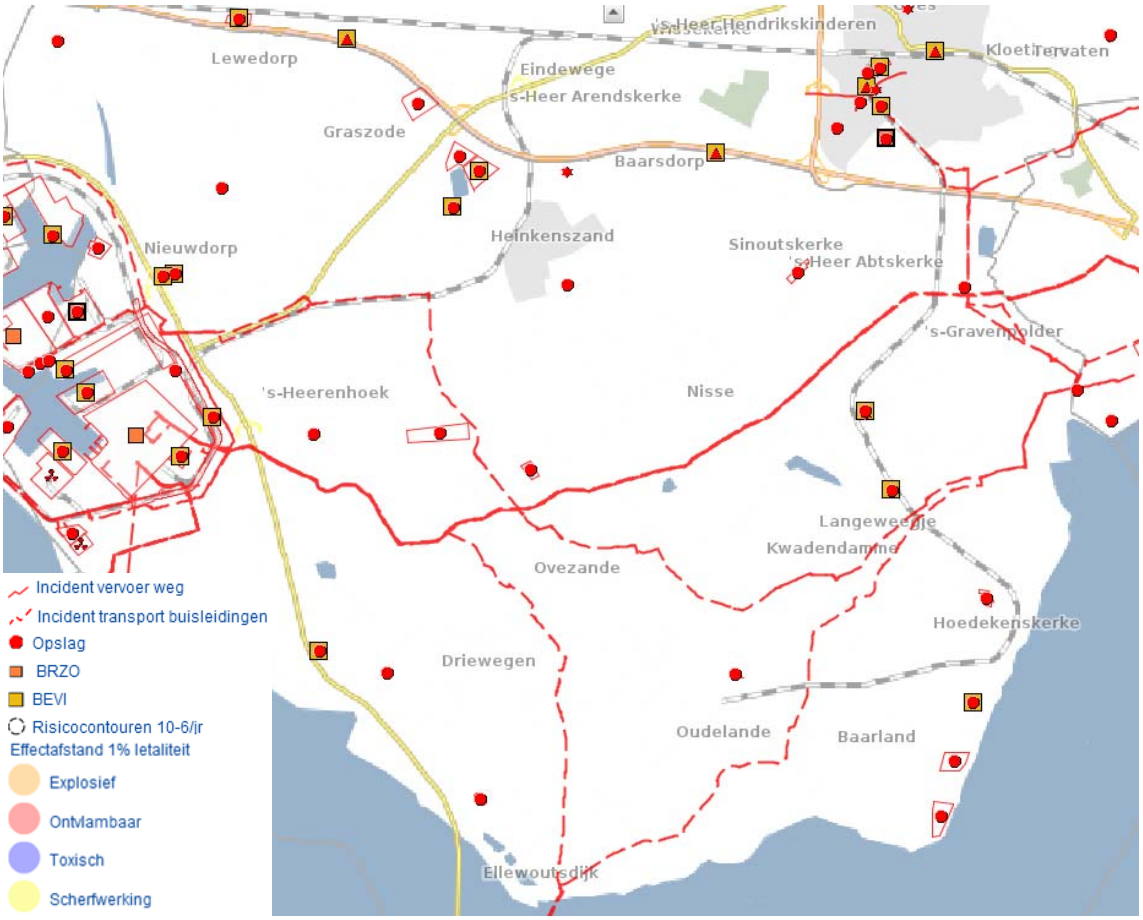

Figuur 6.7 Risicobronnen (bron: www.risicokaart.nl)

6.4.3. Effecten omgevingsplan

Maximaal ontwikkelingsscenario

Inrichtingen

Het omgevingsplan biedt geen mogelijkheden voor de vestiging van inrichtingen die vallen onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Wel is het mogelijk dat binnen de kaders van het bestemmingsplan nieuwe risicobronnen worden gerealiseerd zoals bijvoorbeeld propaantanks bij agrarische bedrijven.

Het omgevingsplan maakt geen nieuwe kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk binnen de PR 10^{-6} contouren van de op dit moment in en rond het plangebied aanwezige risicovolle inrichtingen. Ook worden er geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die kunnen leiden tot een relevante toename van de personendichtheden in het gebied. De neven- en vervolgfuncties kennen een dermate beperkte omvang dat deze geen gevolgen hebben voor de hoogte van het GR (0).

Transport van gevaarlijke stoffen

Het omgevingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een relevante toename van de personendichtheden in het invloedsgebied van de buisleiding, het spoor, de weg en het water. De uitvoering van het omgevingsplan zal dan ook geen gevolgen hebben voor de hoogte van het GR (0).

Realistisch ontwikkelingsscenario

Ook het realistische ontwikkelingsscenario heeft geen relevante gevolgen voor de risicosituatie (0).

6.4.4. Gezondheid

Binnen de GES-methodiek wordt de milieugezondheidskwaliteit beoordeeld op basis van het plaatsgebonden risico, het groepsrisico en het invloedsgebied voor het groepsrisico. Als de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico wordt overschreden wordt altijd GES-score 6 toegekend. Wanneer geen PR 10^{-8}-contour of PR 10^{-7}-contour bekend is wordt een GES-score van 2 toegekend (bij een ligging binnen het invloedsgebied, dan wel binnen 200 meter van een transportroute.

Tabel 6.6 GES-scores externe veiligheid

Plaatsgebonden risico	Plaatsgebonden risico en invloedsgebied	Overschrijding oriëntatiewaarde groepsrisico	GES-score
$< 10^{-8}$	Inrichtingen: buiten het invloedsgebied Transport: > 200 meter	nee	0
$10^{-8} – 10^{-7}$	Inrichtingen: binnen invloedsgebied, PR ≤ 10^{-6} Transport: ≤ 200 m - PR ≤ 10^{-6}	nee	2
$10^{-7} – 10^{-6}$	-	nee	4
$> 10^{-6}$	PR > 10^{-6}	ja	6

Het grootste van de kwetsbare en beperkt-kwetsbare objecten in het buitengebied van de gemeente Borsele ligt buiten het invloedsgebied van de verschillende risicobronnen. Hier treden geen relevante gezondheidseffecten op.

Een deel van de objecten is binnen het invloedsgebied voor het groepsrisico van een risicobron (of meerdere risicobronnen) gesitueerd, maar niet binnen de PR10^{-6}-contour. Op grond van de GES-methodiek wordt de milieugezondheidkwaliteit in deze situaties als ‘redelijk’ beoordeeld.

Tot slot is er een klein aantal beperkt kwetsbare objecten gelegen binnen de PR10^{-6}-contour van een risicorelevante transportleiding. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om verspreid liggende woningen. Bij situering binnen de PR10^{-6}-contour wordt de milieugezondheidskwaliteit beoordeeld als ‘onvoldoende’.

6.5. Geluidhinder

6.5.1. Beoordelingskader

Wet- en regelgeving / beleid

Wet geluidhinder

Langs wegen, spoorwegen en industrieterreinen bevinden zich op grond van de Wet geluidhinder (Wgh) geluidszones waarbinnen de geluidhinder moet worden getoetst. Bij het mogelijk maken van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen, dient de geluidbelasting ter plaatse te worden getoetst aan de normen uit de Wgh.

Stiltegebieden

In de Provinciale Milieuverordening zijn regels omtrent stiltegebieden opgenomen. Stiltegebieden zijn gebieden van (minimaal) enkele kilometers grootte waar de natuurlijke geluidsbelasting door de afwezigheid van stationaire geluidsbronnen relatief laag is (minder dan 40 dB(A)). Het ruimtelijk beleid voor stiltegebieden is gericht op handhaving en versterking van het landelijk karakter, het tegengaan van vormen van recreatie die lawaai veroorzaken en het weren van lawaaimakende menselijke activiteiten.

Bedrijven en milieuzonering

In de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) zijn richtafstanden opgenomen voor allerlei functies, waaronder agrarische bedrijven. De richtafstanden hebben betrekking op verschillende milieuaspecten, waaronder geluid. Een richtafstand wordt beschouwd als de afstand waarbij

onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. In geval van een gemengd gebied kan worden gewerkt met een verkleinde richtafstand.

Gemeentelijke geluidsverordening
De gemeente Borsele heeft een geluidsverordening vastgesteld. De huidige geluidsverordening biedt in delen van het buitengebied van Borsele meer en in andere delen minder geluidsruimte voor inrichtingen om geluid te produceren. Een van de belangrijke doelstellingen van het omgevingsplan is om de geluidsverordening te integreren in het omgevingsplan. Een andere doelstelling van het omgevingsplan is om regelgeving op elkaar af te stemmen en dubbele regelgeving te voorkomen. De geluidsverordening is dan ook geëvalueerd. In de zones 1 en 2 waar meer ruimte werd geboden om geluid te produceren, blijkt van deze mogelijkheid niet of nauwelijks gebruik te zijn gemaakt. Zone 3 heeft weinig betekenis omdat hier de wettelijke normen gelden en er geen sprake was van een verruiming of vermindering van de mogelijkheid om geluid te produceren. Zone 4 heeft tot doel de stilte te behouden en biedt minder ruimte dan wettelijk toegestaan om geluid te produceren. Samenvattend is het behoud van de geluidsverordening voor zone 4 zinvol en wenselijk; voor de overige gebieden kan de verordening komen te vervallen.

Ook de beleidsregel voor het toepassen van antihagelgeneratoren is in het plan verwerkt. In de regels is voor het gebied waar strengere normen gelden dan wettelijk is vastgelegd, opgenomen dat de strengere normen voor geluid niet van toepassing zijn op antihagelgeneratoren.

Onderzoeksmethodiek
In het planMER wordt op hoofdlijnen ingegaan op de akoestische situatie binnen het plangebied en de mogelijke gevolgen van het omgevingsplan. Gedetailleerde toetsing vindt plaats op het moment dat sprake is van een concreet initiatief.

6.5.2. Referentiesituatie
Binnen het plangebied en in de directe omgeving daarvan zijn verschillende geluidbronnen gelegen, waaronder gezoneerde wegen en het gezoneerde industrieterrein Sloegebied.

Verder zijn in en rond het plangebied door de provincie Zeeland verschillende gebieden aangewezen als ‘stiltegebied’ (zie figuur 6.8).

Figuur 6.8 Stiltegebieden (bron: www.atlasleefomgeving.nl)

6.5.3. Effecten omgevingsplan

Maximaal ontwikkelingsscenario

Geluidgevoelige functies

In de toekomst worden mogelijk nieuwe geluidsgevoelige functies gerealiseerd, zoals bedrijfswoningen. Het omgevingsplan zal geen rechtstreekse bouwmogelijkheden voor de nieuwbouw van woningen bieden waardoor een akoestisch onderzoek achterwege kan blijven. In het omgevingsplan is vastgelegd dat voor nieuwe geluidsgevoelige objecten of de wijziging/uitbreiding van bestaande geluidsgevoelige objecten dient te worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde of de vast te stellen hogere waarde. Toetsing (en vaststelling van eventuele hogere waarden) vindt plaats op het moment dat sprake is van een concreet initiatief.

Uitgaande van het maximale ontwikkelingsscenario kan een toename van het aantal (potentieel) geluidgehinderden plaatsvinden, zowel door nieuwe functies binnen de geluidzone langs wegen als ter plaatse van bestaande geluidgevoelige functies (door de verkeersgeneratie als gevolg van het omgevingsplan). Het maximale effect wordt beoordeeld als beperkt negatief (-/0).

Bedrijfsactiviteiten

Rond veehouderijen en andere agrarische bedrijven kan sprake zijn van een zekere geluidbelasting. In de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering zijn richtafstanden opgenomen voor agrarische activiteiten ten opzichte van woningen (gebiedstype ‘rustige woonwijk’). De richtafstand voor het aspect geluid varieert van 30 meter tot 50 meter. In een gemengd gebied kunnen deze richtafstanden worden verkleind. In het maximale ontwikkelingsscenario kan een beperkte toename van geluid als gevolg van uitbreiding van bedrijfsactiviteiten niet worden uitgesloten (-/0).

Realistisch ontwikkelingsscenario
In het realistische ontwikkelingsscenario zullen de akoestische gevolgen zeer beperkt zijn. De trend van schaalvergroting zal verder doorzetten, waarbij een aantal bedrijven de activiteiten zal beëindigen en een aantal bedrijven verder zal doorgroeien. Lokaal kunnen akoestische effecten ontstaan, maar op gebiedsniveau zal geen wezenlijke verandering van de akoestische situatie optreden (0).

6.5.4. Gezondheid

Geluid kan nadelige gezondheidseffecten met zich meebrengen, waaronder verschillende hinderaspecten en slaapverstoring. Deze effecten kunnen ook optreden bij geluidbelastingen onder de wettelijke grenswaarden. Ook zijn er bij hogere geluidbelastingen aanwijzingen voor een causaal verband tussen geluidbelasting en hart- en vaatziekten.

Tabel 6.7 en tabel 6.8 geven inzicht in de relatie tussen de optredende geluidbelastingen als gevolg van wegverkeer en industrie en de daarmee samenhangende kans op ernstige hinder of slaapverstoring (bron: Handboek Gezondheidseffectscreening - gezondheid en milieu in ruimtelijke planvorming, 2012). Ter aanvulling daarop dient te worden opgemerkt dat het geluid van windturbines als aanzienlijk meer hinderlijk wordt ervaren dan het geluid van industrie of wegverkeer.

Tabel 6.7 **GES-scores wegverkeerslawaai**

Ernstig gehinderden		Ernstig slaapverstoorden		GES-score
Geluidbelasting* L_{den} (dB)	Percentage (%)	Geluidbelasting L_{night} (dB)	Percentage (%)	
<45	0	<36	< 2	0
45 – 49	1 – 4	36 – 40	2 – 3	1
50 – 54	4 – 6	41 – 45	3 – 4	2
55 – 59	6 - 10	46 – 50	4 – 6	4
60 – 64	10 - 16	51 – 55	6 – 9	5
65 – 69	16 - 25	56 – 60	9 – 12	6
70 - 74	25 – 37	61 – 65	12 – 16	7
≥ 75	≥ 37	≥ 66	≥ 16	8

* Exclusief aftrek artikel 110g Wgh

Er is geen akoestisch onderzoek uitgevoerd om de geluidbelasting binnen het plangebied in beeld te brengen. Reden is dat gezien de aard en omvang van de ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, geen sprake zal zijn van relevante gevolgen voor de akoestische situatie. Ten behoeve van de realisatie van nieuwe geluidgevoelige functies dient op het moment dat sprake is van een concreet initiatief middels onderzoek te worden aangetoond dat wordt voldaan aan de voorwaarden zoals vastgelegd in het omgevingsplan.

Op veel van de wegen binnen het buitengebied van de gemeente Borsele zijn de verkeersintensiteit en de daarmee samenhangende geluidbelasting beperkt (en zal sprake zijn van GES-score 1 of zelfs 0). Alleen in de zone langs de A58 aan de noordzijde van de gemeente en op korte afstand van de hoofdinfrastructuur in het buitengebied (waaronder de N62, N254, N665, N666, N667 en N669) zal sprake zijn van een relevante geluidbelasting. Het aantal geluidgevoelige functies langs deze routes is zeer beperkt.

Tabel 6.8 **GES-scores industrielawaai**

Ernstig gehinderden		Ernstig slaapverstoorden		GES-score
Geluidbelasting L_{etm} (dB)	Percentage (%)	Geluidbelasting $L_{Aeq,\ 23\text{-}7}$ (dB)	Percentage (%)	
< 45	< 2	< 37	< 2	0
45 – 49	2 – 4	37 – 41	2 – 3	1
50 – 54	4 – 7	42 – 46	3 – 4	3
55 – 64	7 – 18	47 – 56	4 – 9	5
65 – 69	18 – 25	57 – 61	9 – 13	6
≥ 70	≥ 25	≥ 62	≥ 13	7

Het meest westelijke deel van het plangebied ligt binnen de geluidzone van het Sloegebied. Ter plaatse kan binnen de geluidzone een geluidbelasting hoger dan 50 dB(A) optreden (GES-score 3, milieugezondheidskwaliteit 'vrij matig'). In dit deel van het plangebied is het aantal gevoelige functies beperkt.

6.6. Gezondheid (overige aspecten)

6.6.1. Beoordelingskader

Wet- en regelgeving / beleid

Omgevingswet

Met de Omgevingswet krijgen overheden meer mogelijkheden om bij ruimtelijke ontwikkelingen te sturen op gezondheid. Deze extra mogelijkheid betekent ook extra verantwoordelijkheid om gezondheidsaspecten mee te wegen bij ruimtelijke besluiten. Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving is een van de maatschappelijke doelen van de omgevingswet. Dat gezondheid hierbij een belangrijke rol speelt, komt al in artikel 1.3 van de wet terug.

Artikel 1.3 (maatschappelijke doelen van de wet)

- Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, gericht op het in onderlinge samenhang:
  a. bereiken en in stand houden van een veilige ***en gezonde*** fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit,

en

  b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies.

Vervolgens komt gezondheid in een aantal onderdelen van de wet expliciet terug: bij het toedelen van functies en bij vergunningverlening. Zo moeten bestuursorganen bij het toedelen van functies rekening houden met het belang van het beschermen van de gezondheid. Dit kan breed zijn en geeft een bestuursorgaan veel ruimte voor interpretatie. Het kan gaan om de meer traditionele onderwerpen, zoals luchtkwaliteit, externe veiligheid of geluid. Het kan ook veel breder. Draagt een project wel voldoende bij aan het tegengaan van obesitas? Dat lijkt misschien wat ver te gaan, maar het past bij de gedachte achter de wet: een grote bestuurlijke afwegingsruimte. Het zal mogelijk zijn om andere gezondheidsaspecten toe te voegen aan de afweging, ook als ze nog niet voldoende met wetenschappelijk aanvaarde normen zijn voorzien. Hoe ver een bestuursorgaan kan gaan, zal blijken.

Gemeentelijk beleid

Het is belangrijk dat op basis van het omgevingsplan gezondheidsbevorderende voorzieningen en activiteiten zo eenvoudig mogelijk kunnen worden gerealiseerd en dat voorzieningen en activiteiten die een negatieve invloed hebben op de gezondheid zo veel mogelijk worden beperkt.

Onderzoeksmethodiek
In de voorgaande paragrafen is voor de thema's geur, luchtkwaliteit, externe veiligheid en geluid reeds aandacht besteed aan de gezondheidseffecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de gezondheidssituatie in brede zin. Het RIVM heeft een gezonde leefomgeving omschreven als: een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Meer concreet is een gezonde leefomgeving een leefomgeving die:

- schoon en veilig is;
- uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten;
- fietsen, wandelen en OV-gebruik stimuleert en zorgt voor goede bereikbaarheid;
- er voor zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- rekening houdt met de behoeften van de (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (kinderen, ouderen, chronisch zieken, gehandicapten, lagere inkomensgroepen);
- een goede milieukwaliteit (geluid, lucht, bodem, externe veiligheid) heeft;
- voldoende groen, natuur en water en aandacht voor klimaatadaptatie heeft;
- gezonde en duurzame woningen heeft;
- een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte heeft;
- een gevarieerd aanbod aan voorzieningen (bijvoorbeeld woningen, scholen, winkels, cultuur, bedrijven, openbaar vervoersvoorzieningen, sport) heeft.

Gezondheid heeft dus zowel betrekking op de fysieke als sociale omgeving. In de omschrijving van een gezonde leefomgeving zitten drie componenten: welbevinden/ kwaliteit, gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming. Bij beschrijving van de gezondheidssituatie binnen de gemeente Borsele wordt gebruik gemaakt van beschikbare basisgegevens en studies, waaronder onderzoeksgegevens van de GGD.

Ook komt in deze paragraaf een aantal specifieke gezondheidgerelateerde onderwerpen aan de orde.

Gezondheid in brede zin
De Zeelandscan[3] (www.zeelandscan.nl) en de Regionale Volksgezondheid Toekomstverkenning Zeeland (2012) geven inzicht in de gezondheidssituatie binnen de gemeente Borsele. Hieruit blijkt dat de eigen gezondheid door ruim 80% van de bewoners als (zeer) goed wordt ervaren. Dit percentage ligt hoger dan het provinciale gemiddelde. De levensverwachting is hoog en op veel gezondheidsaspecten scoort Borsele beter dan het Zeeuwse gemiddelde. Het bewegen (door volwassenen) vormt een belangrijk aandachtspunt.

Hoogspanningsverbindingen
Het toenmalige Ministerie van VROM (inmiddels Ministerie van Infrastructuur en Milieu) heeft in 2005 advies uitgebracht aan gemeenten en provincies over het omgaan met ruimtelijke ontwikkelingen in de buurt van bovengrondse hoogspanningsleidingen. Zij adviseert om geen nieuwe gevoelige functies (functies waar kinderen van 0 tot 15 jaar langdurig kunnen verblijven, zoals wonen, scholen en kinderopvangvoorzieningen) te realiseren binnen de 0,4 microtesla zone rond een hoogspanningslijn. Aanleiding voor dit rijksbeleid voor hoogspanningsleidingen vormen mogelijke gezondheidsrisico's bij langdurige blootstelling van kinderen aan elektromagnetische velden.

Het buitengebied van de gemeente Borsele wordt doorsneden door diverse hoogspanningsverbindingen. Het betreft een 380 kV-verbinding (rood aangeduid op figuur 6.9) en 150 kV-verbindingen (blauw aangeduid op figuur 6.9). Voor de 380 kV-verbinding is sprake van een (indicatieve) magneetveldzone van 160 meter aan weerszijden en voor de 150 kV-verbindingen van een (indicatieve) magneetveldzone van 80 meter aan weerszijden. In de referentiesituatie is nauwelijks bebouwing aanwezig binnen de magneetveldzone.

In het plangebied wordt ook de aanleg verwacht van:

[3] Ontwikkeld door GGD Zeeland, ZB|planbureau en Robuust.

- nieuwe 150 kV- en 380 kV-hoogspanningsverbindingen, in combinatie met het buiten bedrijf stellen van bestaande hoogspanningsverbindingen; het rijksinpassingsplan 'Zuid-West 380kV west' is op 4 november 2016 vastgesteld;
- een ondergrondse hoogspanningsleiding die toekomstige windturbines op zee moet verbinden met het landelijke hoogspanningsnet; het hiervoor opgestelde inpassingsplan 'net op zee, Borssele' is op 27 juni 2016 vastgesteld.

Zonder nadere voorwaarden kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt in het maximale ontwikkelingsscenario leiden tot een toename van het aantal gevoelige functies binnen de magneetveldzones (-/0). In het realistische ontwikkelingsscenario zal deze toename verwaarloosbaar zijn (0).

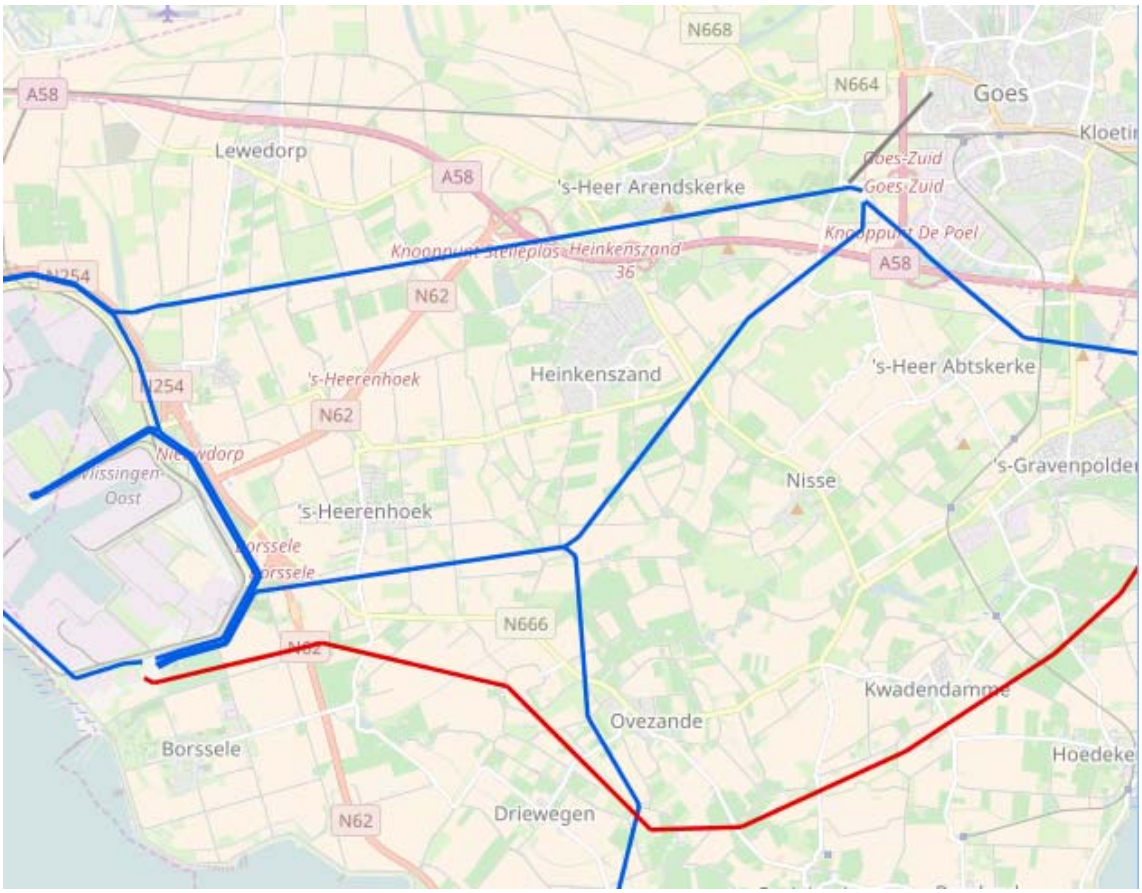

Figuur 6.9 Hoogspanningsverbinding (bron: http://geodata.rivm.nl/netkaart.html)

Gewasbeschermingsmiddelen

Binnen het plangebied vindt gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen plaats. Er is op dit moment nog veel onduidelijk over de gevolgen van het gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen voor omwonenden. Er wordt een (door RIVM gecoördineerd) onderzoek uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in deze gevolgen.

Veehouderijen

In de voorgaande paragrafen is reeds ingegaan op de gezondheidseffecten die samenhangen met de geurbelasting door veehouderijen en de concentraties luchtverontreinigende stoffen. Rond veehouderijen kunnen ook andere gezondheidseffecten een rol spelen, bijvoorbeeld als het gaat om verhoogde concentraties endotoxinen en verspreiding van zoönosen. Gezien de aard en omvang van de veehouderijsector binnen de gemeente Borsele en de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen, wordt hier in het planMER niet nader op ingegaan.

6.7. Sturing in het omgevingsplan

Algemene voorwaarden
In het omgevingsplan wordt aan veel van de flexibiliteitsbepalingen de algemene voorwaarde gekoppeld dat geen sprake mag zijn van 'onevenredige overlast op het gebied van geur, stof, geluid, gevaar, verkeer of vergelijkbare gevolgen voor de fysieke leefomgeving'. In aanvulling daarop zijn diverse specifieke voorwaarden opgenomen.

Externe veiligheid
In de regels van het omgevingsplan is uitgesloten dat er kwetsbare objecten binnen de PR 10^{-6}-contouren van risicobronnen worden gerealiseerd. Tevens is vastgelegd dat zo nodig een verantwoording van het groepsrisico plaatsvindt.

Geluid
In het omgevingsplan is vastgelegd dat voor zover sprake is van een nieuw geluidsgevoelig object wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde of een nog vast te stellen hogere waarde

Verder zijn specifieke voorwaarden opgenomen voor activiteiten binnen de zone 'relatief stil gebied'. Inrichtingen binnen dit gebied dienen aan striktere geluidnormen te voldoen dan wettelijk vastgelegd. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

Hoogspanningsverbindingen
In het omgevingsplan is een regeling opgenomen om te voorkomen dat binnen de magneetveldzones van hoogspanningsverbindingen functies worden gerealiseerd waar kinderen langdurig verblijven.

Bestrijdingsmiddelen
In het bestemmingsplan is vastgelegd dat bij de aanleg van nieuwe fruitboomgaarden een uit het oogpunt van volksgezondheid minimale afstand van 50 m tot woningen en daarbij behorende erven en tuinen in acht moet worden genomen. Daar kan onder voorwaarden (afdoende afschermende maatregelen) van worden afgeweken. Op deze wijze worden nieuwe ongewenste situaties voorkomen.

Gezonheid in brede zin
De inrichting, het behoud en de versterking van de kwaliteiten van het Borselse landschap vormt een belangrijke voorwaarde voor een gezonde fysieke leefomgeving. Verder is het vanuit het oogpunt van gezondheid wenselijk om voorzieningen zoals nieuwe fiets-, wandel- en ruiterpaden en nieuwe natuurgebieden of ondersteunende recreatieve voorzieningen eenvoudig te kunnen realiseren, zodat het buitengebied nog meer uitnodigt om daar al recreëerend gebruik van te maken.

6.8. Samenvattende beoordeling

De voorgaande effectbeschrijving leidt tot de beoordeling voor het woon- en leefklimaat en gezondheid zoals opgenomen in tabel 6.11. In het maximale ontwikkelingsscenario zijn negatieve effecten niet uitgesloten (maar over het algemeen beperkt). In het realistische ontwikkelingsscenario zal nauwelijks sprake zijn van negatieve effecten. Met de kaders zoals opgenomen in het omgevingsplan kunnen relevante negatieve effecten worden uitgesloten.

Tabel 6.11 Effectbeoordeling woon- en leefklimaat

Aspect	Beschrijving van het effect (t.o.v. de referentiesituatie)	Beoordeling van het effect		
		maximaal	realistisch	kaders
Geurhinder	- geurbelasting	-/0	0	0
	- aantal geurgehinderden / gezondheid	-/0	0	0
Luchtkwaliteit	- concentraties luchtverontreinigende stoffen	-/0	0	0
	- gezondheid	-/0	0	0
Externe veiligheid	- plaatsgebonden risico	0	0	0
	- groepsrisico	0	0	0
	- gezondheid	0	0	0
Geluid	- geluidbelasting	-/0	-0	0
	- gezondheid	-/0	0	0
Gezondheid	- gezondheid in brede zin	0	0	+
	- gevoelige objecten binnen magneetveldzones hoogspanningsverbindingen	-/0	0	0
	- (overige) gezondheidseffecten veehouderijen	0	0	0

7. Bodem en Water

7.1. Beoordelingskader

7.1.1. Wet- en regelgeving / beleid

Bodem

De overheid streeft naar duurzaam gebruik van de bodem. Dit door middel van het schoonmaken van ernstig verontreinigde grond (saneren), licht verontreinigde grond blijvend te beheren en schone grond schoon te houden. Deze algemene landelijke doelstellingen zijn vastgelegd in het Nationaal Milieubeleidsplan. In diverse wet- en regelgeving zijn deze doelstellingen nader uitgewerkt.

Water

Diverse beleidsdocumenten op verschillende bestuursniveaus liggen ten grondslag aan de uitgangspunten op het gebied van duurzaam waterbeheer:

Europa:

- Kaderrichtlijn Water (KRW)

Nationaal:

- Nationaal Waterplan (NW)
- Waterbeleid voor de 21ste eeuw (WB21)
- Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)
- Waterwet.

De provincie Zeeland en het waterschap Scheldestromen hebben deze uitgangspunten verder doorvertaald in regionaal beleid en uitvoeringsplannen. Wettelijke verankering van het waterbeleid vindt plaats in de Waterwet en onderliggende uitvoeringsregels. De regels die zijn vastgelegd in een verordening van de waterschappen, worden 'de Keur' genoemd. De Keur geeft met verboden aan welke activiteiten in de buurt van water en waterkeringen niet zijn toegestaan. Daarnaast geeft de Keur met geboden aan welke onderhoudsverplichtingen eigenaren en gebruikers van wateren en waterkeringen hebben. De Waterwet kent één watervergunning, de voormalige Keurvergunning is hierin opgenomen.

De watertoets is een proces waarmee in ruimtelijke plannen de mogelijke risico's (zoals waterveiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging en verzilting van grond- en oppervlaktewater) en kansen van water vroegtijdig in beeld worden gebracht in overleg met de waterbeheerders. In het kader van het omgevingsplan buitengebied vindt afstemming plaats met de waterbeheerders, in dit geval het waterschap Scheldestromen, verantwoordelijk voor het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer van regionale wateren.

7.1.2. Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk wordt op basis van beschikbare basisgegevens en studies ingegaan op de bodemopbouw, bodemkwaliteit en waterhuishouding. De mogelijke effecten van het omgevingsplan worden op hoofdlijnen beschreven.

7.2. Referentiesituatie

7.2.1. Bodem

Het gebied waarin de gemeente Borsele ligt, bestond omstreeks het begin van onze jaartelling uit een groot veenmoeras achter een stelsel van strandwallen die werden doorsneden door stroomgeulen, waaronder de Schelde. Als gevolg van de stijgende zeespiegel sloeg de zee grote bressen in de strandwallen. Door de uitschurende werking van de getijdenstroom vormden zich in het veen diepe kreken. Het vloedwater voerde zand en slib aan. De oevers van de kreken overstroomden bij vloed, waarna de stroomsnelheid van het water en dus het transporterend vermogen afnam. Het grovere materiaal bezonk het eerst, vlak langs de kreek en vormde daar een oeverwal. Op grotere afstand van de stroomdraad, waar de stroomsnelheid onder meer door de aanwezige begroeiing nog verder verminderde, werd het fijnste materiaal (zware klei) afgezet. Daar vormde zich op het veen een kleilaag. Gedurende een fase van minder snelle zeespiegelstijging verlandden de kreken en werd de bedding opgevuld. Aanvankelijk met zand en later ook met zavel of klei.

Door bedijking en ontginning begon de inklinking van het veen. De oeverwallen en de verlande kreekbeddingen zakten maar weinig. Daardoor liggen deze nu als ruggen in het landschap en omsluiten de laaggelegen poelgronden.

Uit de Bodemkaart van Nederland blijkt dat de bodem in de gemeente Borsele bestaat uit zavel met homogeen profiel. Ook komen de grondsoorten klei op fijn zand, leemarm zand in stuifduinen en stranden, lichte klei met homogeen profiel en klei met zware tussenlaag of ondergrond voor (figuur 7.1).

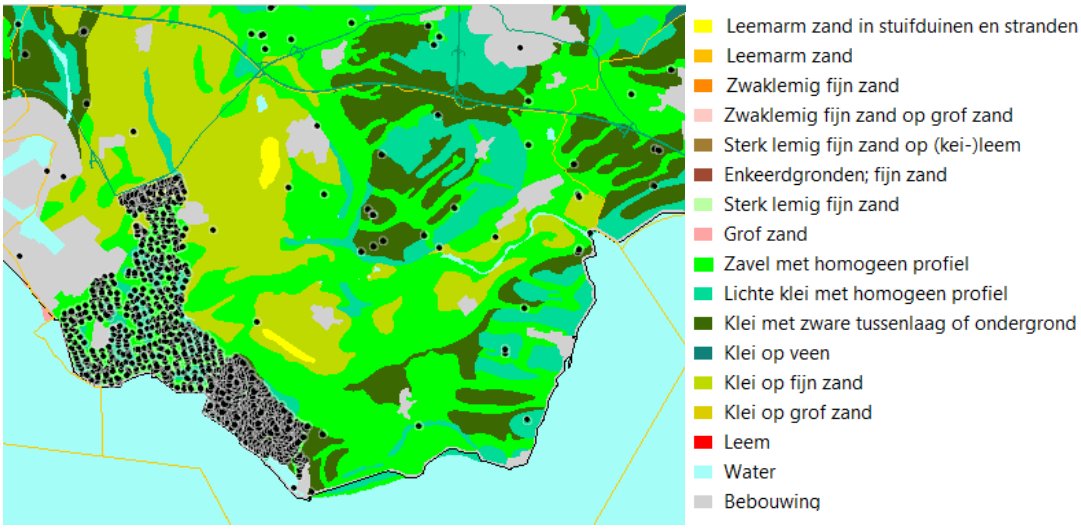

Figuur 7.1 Bodemsoort (www.bodemdata.nl)

Uit het Bodemloket (www.bodemloket.nl) blijkt dat in delen van het plangebied historische activiteiten bekend zijn die mogelijk hebben geleid tot bodemverontreiniging. Plaatselijk zijn enkele gebieden aanwezig die in het verleden zijn onderzocht op bodemverontreiniging waar geen vervolg noodzakelijk bleek of die nog in procedure zijn. Er zijn tevens enkele gebieden die zijn gesaneerd.

7.2.2. Water

Watersysteem

Binnen het plangebied komen meerdere grondwatertrappen voor. De grondwatertrap VI komt in het grootste deel van het plangebied voor (figuur 7.2). Dit houdt in dat de gemiddelde hoogste grondwaterstand varieert tussen 0,4 en 0,8 m beneden maaiveld en dat de gemiddelde laagste grondwaterstand op meer dan 1,2 m beneden het maaiveld is gelegen. Verder komen ook de grondwatertrappen II, III, IIIb, VIb en VII voor.

In het plangebied is over het algemeen geen sprake van zoute kwel. Bij de inlagen in het zuidwestelijk gedeelte van het plangebied is lokaal wel sterke, veelal matige tot afnemend geringe kwel aanwezig tot circa 1000 meter landinwaarts. Aan de zuidoostkust zijn bandstroken zoute kwel aanwezig, met name in de zware schorgronden en de oude kreekbeddingen. De zoute kwel is hier tot circa 2200 meter landinwaarts aanwezig.

In het kreekruggen- en kreekopvullingensysteem rondom De Poel komt een zoetwaterbel voor. Overmatige grondwateronttrekking in dit gebied heeft een sterke stijging van het zich onder de zoetwaterbel bevindende zoute grondwater tot gevolg. In dit gebied is het beleid er dan ook op gericht om een gelijkblijvende omvang van de zoetwaterbel te behouden en het beperken van de vermenging van zoet water met zout water.

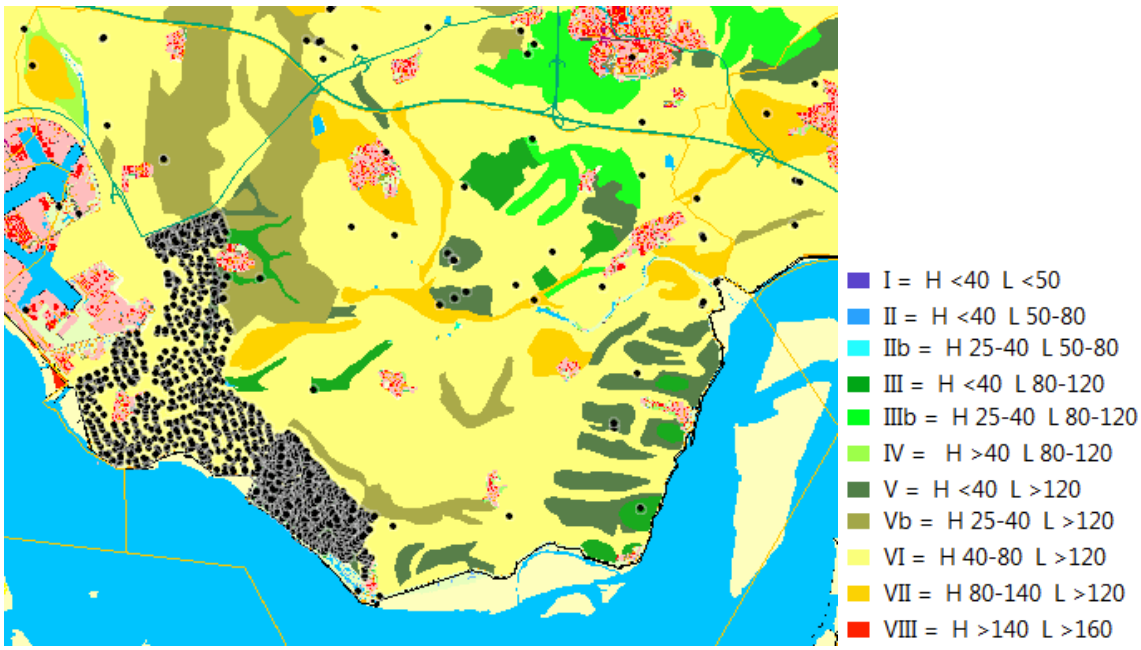

Figuur 7.2 Grondwatertrappen (www.bodemdata.nl)

Waterlopen

Het plangebied bestaat uit het buitengebied van Borsele inclusief een deel van de Westerschelde. Binnen het gebied komen verschillende waterafvoergebieden voor, te weten De Poel, Maelstede, Van Borsele, Groenewege, Hellewoud, Baarland en Coudorpe. Deze gebieden wateren bijna allemaal af op de Westerschelde. Het afvoergebied Baarland watert af op het gebied Hellewoud en Maelstede ontvangt het water van De Poel.

Het plangebied wordt doorkruist door meerder primaire watergangen. Daarnaast komen ook talrijke andere oppervlakte wateren voor (figuur 7.3). Tevens komen op diverse plaatsen welen voor, zoals de welen aan de Brilletjesdijk, de polder ’t Vlaandertje en de Westeindse weel. Een weel is een voormalig kolkgat, dat is ontstaan bij een dijkdoorbraak of een dijkval. Naast deze welen komen er in het plangebied ook voormalige kreken en kreekrestanten voor. Dit zijn langgerekte wateren, omzoomd door rietkragen en/of drassige oeverlanden en laaggelegen graslanden.

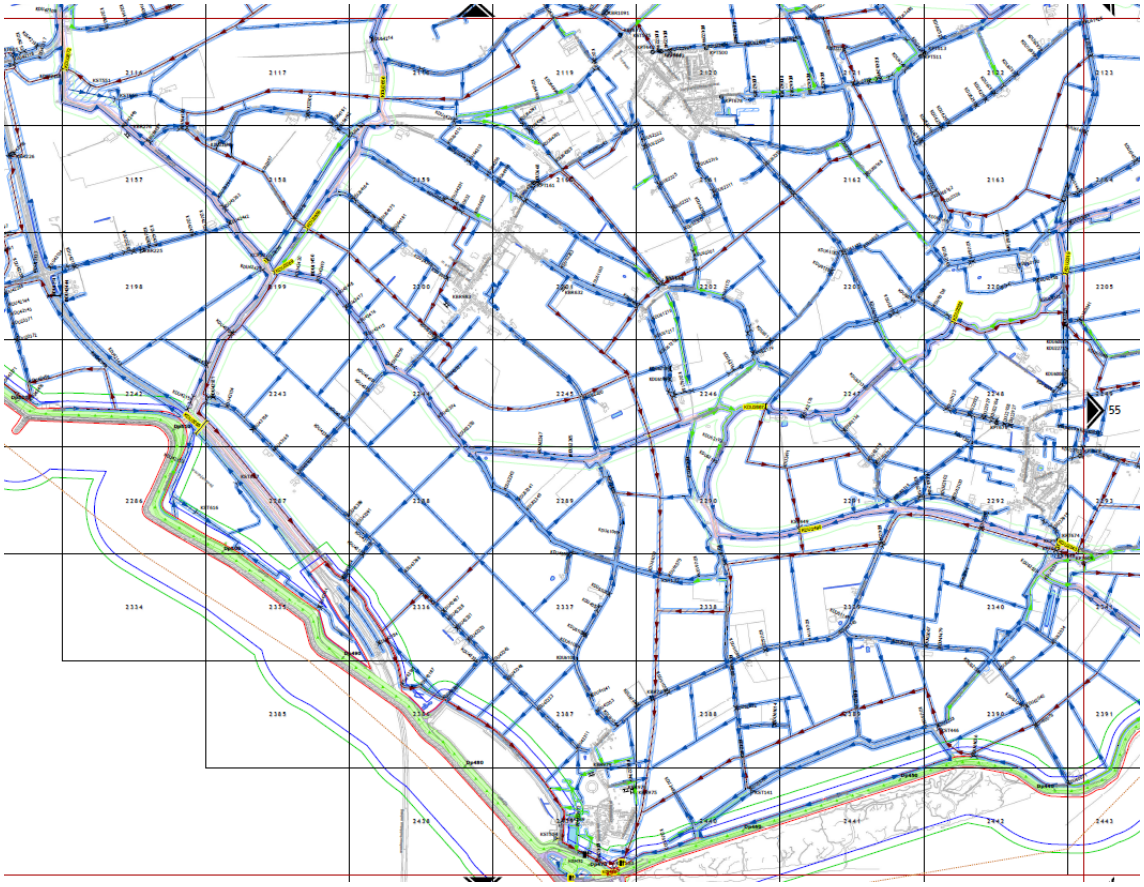

Figuur 7.3 Watergangen (Legger waterschap Scheldestromen)

Waterveiligheid

De kust langs de Westerschelde wordt volledig begrensd door een primaire waterkering. Binnen het plangebied zijn verder nog verschillende regionale keringen gelegen. Rondom deze keringen is sprake van beschermingszones waarbinnen beperkingen gelden voor bouwen en aanleggen. Delen van het plangebied zijn binnen deze zones gelegen.

De overstromingsrisico's binnen het plangebied zijn relatief beperkt. Figuur 7.4 geeft een beeld van de omvang van de overstroming bij overstromingen met een kleine kans. Wel is binnen dit gebied sprake van een relatief grote overstromingsdiepte.

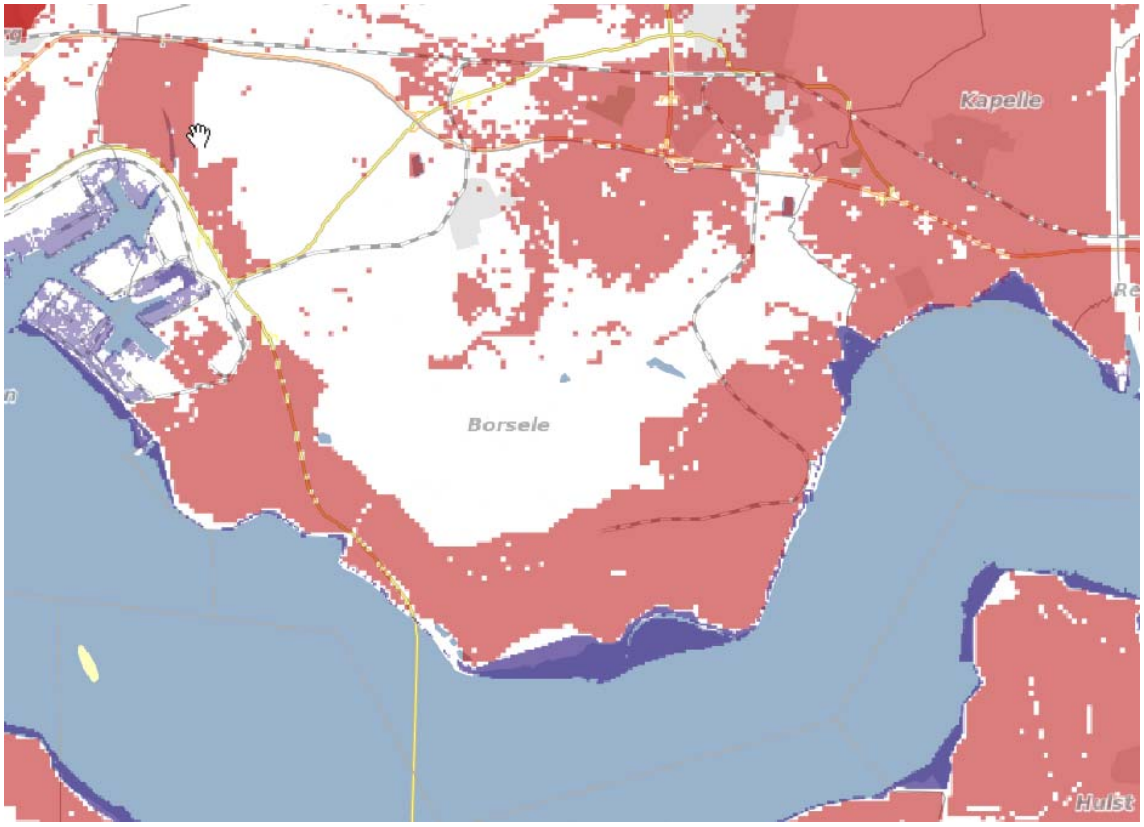

Figuur 7.4 Overstromingsgebied bij overstroming met kleine kans (bron: www.risicokaart.nl)

Afvalwaterketen en riolering
Het plangebied is deels aangesloten op een gemengd rioleringsstelsel. Een ander deel van de panden in het buitengebied loost het afvalwater via een septictank.

7.3. Effecten omgevingsplan

7.3.1. Maximaal ontwikkelingsscenario

Bodem
In het bestemmingsplan worden geen functiewijzigingen bij recht mogelijk gemaakt. Bodemonderzoek is om deze reden in het kader van het omgevingsplan niet noodzakelijk. In het omgevingsplan worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die bijdragen aan vervuiling van de bodem. Ten aanzien van agrarische activiteiten gelden voorschriften vanuit onder andere het Activiteitenbesluit en het Besluit mestbassins milieubeheer, zoals het toepassen van vloeistofdichte vloeren en dergelijke, om bodemverontreiniging te voorkomen.

De ontwikkelingen die worden geboden in het omgevingsplan hebben dan ook geen negatieve gevolgen voor de bodemkwaliteit ter plaatse. (0)

Water
Waterkwantiteit
Toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot een toename van het verhard oppervlak. In de Richtlijn waterbeheer voor planontwikkeling geeft het waterschap Scheldestromen aan waarmee rekening moet worden gehouden bij de ontwikkeling van een ruimtelijk plan. Hierin is opgenomen dat de gemeente, bevoegd gezag in de ruimtelijke ordening, daar waar nieuwverharding plaatsvindt aan de veroorzaker de verplichting oplegt tot aanleg van compensatieberging. Door deze compensatieberging worden negatieve effecten op de waterkwantiteit geneutraliseerd (0).

Het waterschap adviseert bij de compensatieplicht de gemeente door middel van het wateradvies, dat tot stand komt in de procedure van de watertoets. De aanleg van bergingen binnen een plan is bij de meeste initiatieven goed uitvoerbaar, maar bij een zeker aandeel van alle ruimtelijke initiatieven kan door eigenschappen als geringe omvang, intensief bodembeslag of andere, niet op doelmatige wijze waterberging binnen de plangrenzen plaatsvinden. Bovendien leidt het afzonderlijk compenseren van diverse kleine initiatieven nogal eens tot versnippering. Voor deze gevallen is het waterbergingsfonds opgericht. Het waterbergingsfonds opent de mogelijkheid van afkoop van de verplichting om compenserende maatregelen te treffen door de desbetreffende initiatiefnemers, en overname van die verplichting door de gemeente (in overleg met het waterschap). De gemeente spaart een aantal van zulke verplichtingen in een deelgebied op, met de bijbehorende afkoopsommen. Met het opgespaarde realiseren gemeente en waterschap samen een oplossing op optimale ruimtelijke schaal. Ook de mogelijke negatieve effecten van kleine ontwikkelingen met een toename in verharding, die in de praktijk niet altijd onder ogen van het waterschap komen, worden hiermee gecompenseerd, waardoor negatieve effecten worden geneutraliseerd.

Het omgevingsplan maakt tevens de vestiging van teeltondersteunende voorzieningen mogelijk. Bij grootschalige teeltondersteunende voorzieningen wordt het hemelwater dat op de verharding terecht komt, opgevangen in een waterbassin waarvan het water wordt gebruikt om de planten te sproeien. Er wordt dan ook geen grondwater onttrokken. Er zal wel sprake zijn van verminderde infiltratie, waardoor de lokale kwelstromen af kunnen nemen. De afstand tussen infiltratie- en kwelgebied is relatief kort.

Waterkwaliteit
Het is van belang om bij toekomstige initiatieven diffuse verontreinigingen te voorkomen door het gebruik van duurzame, niet-uitloogbare materialen (geen zink, lood, koper en PAK's-houdende materialen), zowel gedurende de bouw- als de gebruiksfase. Eventueel benodigde maatregelen worden in overleg met de waterbeheerder vastgesteld.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw die in het omgevingsplan worden geboden, kunnen resulteren in groei van de veestapel. Door intensivering van de landbouw worden er meer meststoffen verspreid. Dit kan leiden tot een zwaardere belasting van het oppervlaktewater met vermestende stoffen (N en P) via af- en uitspoeling en van het grondwater door infiltratie en kwel. In het maximale ontwikkelingsscenario is sprake van een negatief effect op de waterkwaliteit. (-)

Keur
Voor aanpassingen aan het bestaande watersysteem dient bij het waterschap vergunning te worden aangevraagd op grond van de 'Keur'. Dit geldt dus bijvoorbeeld voor het graven van nieuwe watergangen, het aanbrengen van een stuw of het afvoeren van hemelwater naar het oppervlaktewater. In de Keur is ook geregeld dat een beschermingszone voor watergangen en waterkeringen in acht dient te worden genomen. Dit betekent dat binnen de beschermingszone niet zonder ontheffing van het waterschap gebouwd, geplant of opgeslagen mag worden. Hiermee worden negatieve effecten op het watersysteem voorkomen (0).

7.3.2. Realistisch ontwikkelingsscenario
Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat de effecten op bodem en water over het algemeen beperkt zijn. Uitzondering vormen de mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit door een toename van meststoffen. Uitgaande van een meer realistisch ontwikkelingsscenario voor de veehouderijsector en rekening houdend met de omvangrijke voorwaarden die binnen het omgevingsplan en daarbuiten worden gesteld aan toekomstige veehouderij-initiatieven, zal ten opzichte van de referentiesituatie naar verwachting geen verslechtering optreden (en mogelijk op termijn zelfs een verbetering).

7.4. Sturing in het omgevingsplan

Bodem
In het omgevingsplan is vastgelegd dat bij functieveranderingen de kwaliteit van de ondergrond voldoende moet zijn voor de beoogde activiteit.

Water
In de regels van het omgevingsplan zijn voorwaarden opgenomen om ongewenste effecten voor de waterhuishouding te voorkomen. Het betreft de volgende voorwaarden:
- de kwaliteit van de ondergrond moet voldoende zijn voor de voorgenomen activiteit;
- er vindt geen onevenredige aantasting plaats van de waterkwaliteit;
- er is sprake van een hydrologisch neutrale ontwikkeling.

Tevens is een beschermende regeling opgenomen voor de waterkeringen.

Met deze voorwaarden is voldoende geborgd dat geen ongewenste situaties ontstaan.

Kwaliteitsverbetering
Voor de ontwikkelingen die worden toegestaan via delegatie is van belang dat sprake dient te zijn van een kwaliteitsverbetering. Bij deze kwaliteitsverbetering kan het bijvoorbeeld gaan om de realisatie van extra waterberging of het treffen van maatregelen met een positief effect op de waterkwaliteit.

7.5. Samenvattende beoordeling

De voorgaande effectbeschrijving leidt tot de volgende beoordeling.

Tabel 7.1 Effectbeoordeling bodem en water

Aspect	Beschrijving van het effect (t.o.v. de referentiesituatie)	Beoordeling van het effect		
		maximaal	realistisch	kaders
Bodem	- bodemkwaliteit	0	0	0
Water	- waterkwaliteit	-	0	0(0/+)
	- waterkwantiteit	0	0	0 (0/+)
	- watersysteem	0	0	0 (0/+)

8. Verkeer en vervoer

8.1. Beoordelingskader

8.1.1. Wet- en regelgeving / beleid

Op basis van de Wro dient in het kader van een ruimtelijk plan de aanvaardbaarheid van het effect van nieuwe ontwikkelingen op de verkeersafwikkeling, bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te worden onderbouwd.

8.1.2. Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk wordt op basis van beschikbare basisgegevens en studies ingegaan op de ontsluiting en bereikbaarheid van het plangebied (gemotoriseerd verkeer, langzaam verkeer en openbaar vervoer) en de verkeersveiligheidssituatie. De mogelijke effecten van het omgevingsplan worden op hoofdlijnen beschreven.

8.2. Referentiesituatie

Ontsluiting gemotoriseerd verkeer

De gemeente Borsele is bereikbaar via de A58 en de Westerscheldetunnel (N62). De hoofdstructuur voor het gemotoriseerd verkeer door het buitengebied van Borsele bestaat uit de N62. Vanaf de N62 is de N254 bereikbaar (zie figuur 8.1). Deze wegen vormen in het zuiden een verbinding in de richting van Terneuzen en in het noordwesten in de richting van Vlissingen.

Binnen het buitengebied vormen de N665, N666 en N667 belangrijke verbindingswegen. De overige wegen in het buitengebied dienen hoofdzakelijk ter ontsluiting van de woningen, boerderijen en aanliggende percelen.

Figuur 8.1 Ontsluitingsstructuur plangebied (bron: google)

Ontsluiting langzaam verkeer
Het langzaam verkeer maakt over het algemeen gebruik van dezelfde wegen als het gemotoriseerd verkeer met uitzondering van de hoofdstructuur en de belangrijkste lokale wegen. Langs deze wegen kan het langzaam verkeer gebruikmaken van vrij liggende fietspaden, fiets suggestiestroken of secundaire wegen.

Het fietsnetwerk is opgebouwd uit primaire, secundaire en toeristische fietsroutes. Het fietsknooppuntennetwerk is sterk vertegenwoordigd binnen het buitengebied van Borsele. De (elektrische) fiets zal in het buitengebied dan ook, vooral op recreatief gebied, kunnen concurreren met de auto.

Ontsluiting openbaar vervoer
Op het gebied van openbaar vervoer wordt de gemeente Borsele ontsloten door meerdere lijnbussen. De lijnbussen verbinden Borsele met onder andere Terneuzen en anderzijds met of Goes of Vlissingen. Verder is sprake van verschillende buurtbuslijnen.

8.3. Effecten omgevingsplan

8.3.1. Maximaal ontwikkelingsscenario

De ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt, kunnen bij maximale benutting leiden tot een grote toename van het aantal vervoersbewegingen. Daarbij kan het gaan om transportbewegingen die samenhangen met de uitbreiding van agrarische activiteiten, transport bewegingen door niet-agrarische bedrijfsactiviteiten en extra verkeersbewegingen als gevolg van nevenfuncties en vervolgfuncties. Een grote toename van verkeer op de wegen in het buitengebied van de gemeente Borsele kan negatieve effecten met zich meebrengen. Over het algemeen hebben de wegen voldoende

capaciteit om het extra verkeer af te wikkelen (-/0). Wel kennen verschillende wegen een relatief smal wegprofiel waardoor problemen kunnen ontstaan op het gebied van de verkeersveiligheid (-).

8.3.2. Realistisch ontwikkelingsscenario

Uitgaande van een meer reële ontwikkelingsscenario zal naar verwachting geen sprake zijn van relevante negatieve gevolgen (0). De verkeerstoename op de wegen in en rond het plangebied is in dit ontwikkelingsscenario zeer beperkt.

8.4. Sturing in het omgevingsplan

In de verschillende flexibiliteitsbepalingen in het omgevingsplan zijn voorwaarden opgenomen om ongewenste effecten te voorkomen. Het betreft de volgende voorwaarden:

- de verkeersveiligheid is in voldoende mate gewaarborgd;
- er is in voldoende mate sprake van parkeervoorzieningen op eigen terrein;
- er is sprake van een beperkte verkeersaantrekkende werking.

Hiermee is geborgd dat geen ongewenste situaties ontstaan. Aanvullende maatregelen worden niet noodzakelijk geacht.

8.5. Samenvattende beoordeling

De voorgaande effectbeschrijving leidt tot de volgende beoordeling.

Tabel 8.1 Effectbeoordeling verkeer en vervoer

Aspect	Beschrijving van het milieueffect (t.o.v. de referentiesituatie)	Beoordeling van het effect		
		maximaal	realistisch	Kaders
Verkeer en vervoer	- verkeersafwikkeling - verkeersveiligheid	-/0 -	0 0	0 0

9. Conclusies en doorvertaling omgevingsplan

9.1. Conclusies planMER en passende beoordeling

In het planMER en de passende beoordeling zijn de milieugevolgen van het omgevingsplan in beeld gebracht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een maximaal en een realistisch ontwikkelingsscenario. Op basis van de sectorale boordelingen van de (potentiële) effecten kunnen op hoofdlijnen de volgende conclusies worden getrokken.

Maximaal ontwikkelingsscenario
In een planMER voor een 'regulier' bestemmingsplan is het vereist om bij de toetsing van de mogelijke gevolgen uit te gaan van de (theoretische) situatie waarin alle geboden ontwikkelingsruimte en flexibiliteit maximaal worden benut. Om inzicht te geven in de bandbreedte aan mogelijk milieugevolgen is ook in het voorliggende planMER ten behoeve van het omgevingsplan Buitengebied 2018 dit maximale ontwikkelingsscenario in beeld gebracht.

Uit de resultaten van de effectbeoordeling voor het maximale ontwikkelingsscenario blijkt dat uitbreidingsmogelijkheden en omschakelingsmogelijkheden voor veehouderijen kunnen leiden tot significante negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden in de ruime omgeving van het plangebied. Cumulatief kan bij maximale groei van de veestapel een grote toename van stikstofdepositie optreden in situaties binnen Natura 2000 waar reeds sprake is van een overbelasting. In het maximale ontwikkelingsscenario is als gevolg van de mogelijkheden voor veehouderijen sprake van beperkte negatieve gevolgen voor de geurbelasting, de concentraties fijn stof en de daarmee samenhangende gezondheidssituatie.

Niet alleen de veehouderijsector is bepalend voor de mogelijke milieugevolgen van het omgevingsplan. Ook bouw- en gebruiksmogelijkheden die samenhangen met neven- en vervolgfuncties kunnen ongewenste effecten met zich meebrengen. Zo kan in het maximale ontwikkelingsscenario sprake zijn van negatieve effecten op beschermde soorten (flora en fauna), water en de verkeerssituatie (en de daarmee samenhangende effecten). Tevens kunnen ongewenste landschappelijke gevolgen optreden.

Realistisch ontwikkelingsscenario
Zoals uit het voorgaande blijkt kunnen in het maximale ontwikkelingsscenario negatieve effecten optreden. Het is echter de vraag of deze (vaak theoretische) maximale situatie in alle gevallen leidend moet zijn voor de wijze waarop de uitkomsten uit het planMER worden doorvertaald in het omgevingsplan. Om een meer genuanceerd beeld te geven van de mogelijke milieugevolgen is ook een meer realistisch ontwikkelingsscenario onderzocht. Daarbij is rekening gehouden met trends in de agrarische sector en specifieke gebiedskenmerken. Uit de beoordeling van de effecten voor dit realistische ontwikkelingsscenario blijkt dat de milieugevolgen over het algemeen aanzienlijk minder negatief worden beoordeeld dan de effecten van het maximale ontwikkelingsscenario.

9.2. Sturing in het omgevingsplan

Het omgevingsplan maakt ontwikkelingen met een melding, via afwijking en via delegatie mogelijk. Om ongewenste effecten te voorkomen en te borgen dat ontwikkelingen een bijdrage leveren aan de gewenste omgevingskwaliteit worden voorwaarden verbonden aan nieuwe initiatieven. Uitgangspunt voor het omgevingsplan is het vastleggen van de kaders waarbinnen toekomstige ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. De verschillende omgevingsaspecten spelen een belangrijke rol bij de uitwerking van de voorwaarden, regels en onderzoeksverplichtingen. Toetsing vindt plaats op het moment dat sprake is van een concreet initiatief en gebruik wordt gemaakt van de flexibiliteitsbepalingen.

Algemene voorwaarden
In de regels is een set van voorwaarden opgenomen die (voor zover relevant/van toepassing) gekoppeld zijn aan de verschillende mogelijkheden voor functieveranderingen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om voorwaarden als:
- de activiteiten mogen geen onevenredige overlast op het gebied van geur, stof, geluid, gevaar, verkeer of vergelijkbare gevolgen voor de fysieke leefomgeving veroorzaken; bij het indienen worden de benodigde inhoudelijke gegevens en bescheiden aangeleverd om dit te beoordelen;
- de verkeersveiligheid is in voldoende mate gewaarborgd;
- er vindt geen onevenredige aantasting plaats van aanwezige natuur- en/of landschapswaarden;
- de kwaliteit van de ondergrond is voldoende voor de voorgenomen activiteit;
- er is sprake van een hydrologisch neutrale ontwikkeling;
- er vindt geen onevenredige aantasting plaats van de waterkwaliteit
- er is geen sprak van kwetsbare objecten binnen 10^{-6}-contouren van inrichtingen of leidingen gerealiseerd en voorkomen wordt dat door conversie van beperkt kwetsbare objecten, kwetsbare objecten binnen 10-6-contouren ontstaan;
- er vindt indien nodig een verantwoording plaats van het groepsrisico;
- er is sprake van een goede landschappelijke inpassing.

Meerwaarde
Voldoen aan de voorwaarden alleen is niet voldoende: om medewerking te verkrijgen is het ook noodzakelijk dat er sprake is van een meerwaarde voor het buitengebied. Het staat de initiatiefnemer vrij om te kiezen voor een (combinatie van) financieel-economische, maatschappelijke of ruimtelijke meerwaarde. Van een ruimtelijke meerwaarde is bijvoorbeeld sprake indien natuurwaarden of cultuurhistorische waarden worden versterkt.

Passende beoordeling
De veehouderijsector levert een belangrijke bijdrage aan de stikstofdepositie binnen Natura 2000. Mede naar aanleiding van de resultaten van de passende beoordeling is besloten in het omgevingsplan geen mogelijkheden te bieden voor omschakeling naar veehouderij of nieuwvestiging van veehouderij. Daarnaast dienen voorwaarden te worden verbonden aan de uitbreiding van bestaande veehouderijen. De gemeente kiest er voor om in de regels vast te leggen dat de emissies op perceelsniveau niet mogen toenemen. Dit betekent niet dat alle veehouderijen 'op slot' worden gezet. Uitbreiding is mogelijk door het treffen van voldoende stikstofreducerende maatregelen (toepassen van emissie-arme stalsystemen). Op deze wijze is in het omgevingsplan geborgd dat geen verdere verslechtering zal optreden en op termijn de depositie zal afnemen. Niet alleen kunnen nieuwe initiatieven leiden tot een daling van de emissies en daarmee tot een afname van de emissie, maar situaties waarin sprake is van bedrijfsbeëindiging kunnen positieve gevolgen hebben voor de stikstofdepositie binnen Natura 2000.

Binnenplans wordt onder voorwaarden een toename van emissie toegestaan. Een toename van emissie is aanvaardbaar mits de daarmee samenhangende gevolgen voor de stikstofdepositie binnen Natura 2000 uitvoerbaar zijn binnen de kaders van het programma aanpak stikstof (PAS). In dat geval is via de PAS-maatregelen geborgd dat geen sprake is van significante negatieve effecten.

9.3. Monitoring en evaluatie

Het omgevingsplan biedt op onderdelen meer flexibiliteit en ontwikkelingsmogelijkheden dan een 'regulier' bestemmingsplan. Daarnaast is de looptijd van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de crisis- en herstelwet 20 jaar (voor een 'regulier' bestemmingsplan 10 jaar). Voor verschillende milieuthema's en criteria is er sprake van een relatief grote onzekerheidsmarge als het gaat om de optredende effecten. Deze worden ook beïnvloed door allerlei ontwikkelingen buiten de scope van het omgevingsplan, zoals ontwikkelingen in wet- en regelgeving, economische ontwikkelingen en technologische ontwikkelingen. Het is daarom noodzakelijk om tijdens de looptijd van het omgevingsplan vinger aan de pols te houden en te monitoren hoe de milieusituatie binnen het studiegebied zich ontwikkelt en of de optredende milieugevolgen vragen om een bijsturing door aanpassing van de kaders in het omgevingsplan.

Voor de monitoring en evaluatie zijn zowel de gevolgen van agrarische initiatieven als de gevolgen van niet-agrarische functies van belang. Voorgesteld wordt om iedere 5 jaar een integrale monitoring uit te voeren. Mochten actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven dan kan vanzelfsprekend voor specifieke thema's tussentijdse monitoring plaatsvinden. Bij de monitoringsrondes wordt het volgende in beeld gebracht:

- overzicht van de initiatieven binnen de monitoringsperiode;
- overzicht van de actuele milieusituatie (leefomgevingsfoto);
- overzicht van relevante ontwikkelingen (wet- en regelgeving, technologisch, economisch) die van belang zijn voor de kaders in het omgevingsplan. Daarbij kan het ook gaan om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven die op dit moment nog niet kunnen worden voorzien;
- toets van de initiatieven en ontwikkelingen in de omgevingskwaliteit aan de doelstellingen en ambities en de beschikbare milieugebruiksruimte, waarbij onderscheid wordt gemaakt in de verschillende deelgebieden;
- beoordeling op basis van de voorgaande onderdelen of aanpassing in het omgevingsplan noodzakelijk is (toevoegen, schrappen of aanpassen van de gestelde kaders).

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Bijlagen

Bijlage 1 Bronnenlijst

Algemeen
- www.cbs-statline.nl
- https://www.zeeland.nl/kaarten-en-cijfers/kaarten

Ecologie
- www.ravon.nl;
- www.verspreidingsatlas.nl;
- www.waarneming.nl;
- www.zoogdieratlas.nl
- www.aerius.nl

Woon- en leefklimaat en gezondheid
- www.risicokaart.nl
- www.nsl-monitoring.nl
- www.zeelandscan.nl

Bodem en water
- www.bodemdata.nl
- www.bodemloket.nl

Bijlage 2 Drempels Besluit Milieueffectrapportage

Mer-plichtig	Mer-beoordelingsplichtig
De oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan:	*De oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan:*
1. 85.000 stuks mesthoenders (Rav[1)] cat. E 3 t/m 5); 2. 60.000 stuks hennen (Rav cat. E 1 en E2); 3. 3.000 stuks mestvarkens (Rav cat. D3); 4. 900 stuks zeugen (Rav cat. D 1.2 en D 1.3).	1. 40.000 stuks pluimvee (Rav[4)] cat. E, F, G en J); 2. 2.000 stuks mestvarkens (Rav cat. D.3); 3. 750 stuks zeugen (Rav cat. D.1.2, D.1.3 en D.3 voor zover het opfokzeugen betreft); 4. 3.750 stuks gespeende biggen (biggenopfok) (Rav cat. D.1.1); 5. 5.000 stuks pelsdieren (fokteven) (Rav cat. H.1 t/m H.3); 6. 1.000 stuks voedsters of 6.000 vlees- en opfokkonijnen tot dekleeftijd (Rav cat. I.1 en I.2); 7. 200 stuks melk-, kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar (Rav cat. A.1 en A.2); 8. 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (Rav cat. A 3); 9. 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (Rav cat. A 1, A 2 en A 3); 10. 1.200 stuks vleesrunderen (Rav cat. A.4 t/m A.7); 11. 2.000 stuks schapen of geiten (Rav cat. B.1 en C.1 t/m C.3); 12. 100 stuks paarden of pony's (Rav cat. K.1 en K.3), waarbij het aantal bijbehorende dieren in opfok jonger dan 3 jaar niet wordt meegeteld (Rav cat. K.2 en K.4); 13. 1.000 stuks struisvogels (Rav cat. L.1 t/m L.3).

4) Regeling ammoniak en veehouderij.

Bijlage 3 Passende beoordeling

Bijlage 4 Inventarisatie veehouderijen

Adres	NH3-emissie (kg/jr)	Geuremissie (OU/s)	Fijn stof emissie (g/jr)
Burgemeester Vogelaarstr 17 Baarland	2142	0	24780
Lange Zuidweg 6 Borssele	263	2188	31250
Waardweg 1 Hoedekenskerke	248	0	6804
Trenteweg 1 Ellewoutsdijk	148	0	2290
Trenteweg 3 Ellewoutsdijk	70	780	0
Weelweg 11 Borssele	1248	7832	39141
Wolphaartsweg 9 Borssele	528	712	5882
Trenteweg 5 Driewegen	4	39	0
Trenteweg 2 Driewegen	42	285	1361
Bimmelsweg 3 's-Heer Abtskerke	275	0	8505
Grotedijk 1 's-Heer Abtskerke	1232	0	15854
Kerkepolderweg 7 Baarland	9141	69943	465445
Noordhoekweg 1A 's-Heer Abtskerke	856	0	11500
(Schoorkenszandweg) Provincialeweg 's-Gravenpolder	249	9	5557
Weeldijk 2 's-Gravenpolder	632	0	7316
Vroonhoek 1 's-Heerenhoek	2780	16680	1390000
Noordhoekweg 3 's-Heer Abtskerke	640	0	6830
Noordweg 2 's-Heer Abtskerke	27	178	851
Noordweg 3 's-Heer Abtskerke	757	0	8651
West Langeweg 2 's-Heerenhoek	2970	22770	151470
Sinoutskerksezandweg 3 's-Heer Abtskerke	142	0	0
Westhofsezandweg 2 's-Heer Abtskerke	934	0	9836
Beeldhoeveweg 10 's-Heerenhoek	488	0	9698
West Langeweg 3 's-Heerenhoek	909	1068	43353
Maalweg 6 Lewedorp	451	3026	14458
Nassauweg 30 's-Heerenhoek	1166	7832	37421
Vleugelhofweg 1 's-Heerenhoek	16	0	76
Stelleweg 4 Heinkenszand	171	961	4593
Vlaandertsedijk 3 Heinkenszand	388	0	8324
Plattendijk 3 Heinkenszand	250	0	0
Striepseweg 4 Baarland	856	0	10324
Quistkostsedijk 8 Kwadendamme	526	0	9900
Haverhoekseweg 4 Hoedekenskerke	123	0	2104

Vrouwenweg 3 Hoedekenskerke	206	0	3693
Dekkersweg 3 Lewedorp	116	0	860
Siguitsedijk 15 Kwadendamme	131	1459	0
Dekkersweg 7 Lewedorp	2253	18778	268250
Slabbekoornseweg 1 Kwadendamme	70	0	1124
Maalweg 15 Lewedorp	2334	17894	119034
Dekkersweg 6 Lewedorp	123	0	2580
Oostketelaarweg 3 Lewedorp	6696	25296	4836000
Nieuwe Kraaijertsedijk 22 Lewedorp	479	0	5965
Oude Veerweg 8 Lewedorp	934	0	10160
Oude Zandweg 4 Lewedorp	32	351	0
Oude Zandweg 17 Lewedorp	42	468	0
Quarlespolderweg 13 Lewedorp	558	0	15308
Vlaamseweg 8 Lewedorp	3120	23920	159120
Havenweg 63 Nieuwdorp	643	0	7434
Hertenweg 5 Nieuwdorp	912	0	9970
Paul Krügerstraat 36 Nisse	924	2800	110000
Lewedijk 25 Nieuwdorp	39	0	492
Kasteelweg 3 Nieuwdorp	86	0	1173
Kamerpolderdijk 10 Oudelande	69	772	0
Brilletjesdijk 3 Nisse	132	0	0
Vijfzoodijk 3 Oudelande	717	1938	108360
Notenboomdijk 3 Nisse	35	390	0
Zuidweg 8 Nisse	491	0	5986
Korte Zuidweg 5 Borssele	2285	14	185779
Oude Noordweg 2 Ovezande	3205	28	46280
Zuidweg 20 Nisse	136	854	4158
Grindweg 5 Ellewoutsdijk	627	20292	12540
Korte Zuidweg 12 Borssele	21100	0	675200
Oude Polderdijk 4 Baarland	180	0	0
Trenteweg 2A Driewegen	385	4290	0
Gerbernesseweg 21A Nisse	322	0	0
Korte Zuidweg 30 Borssele	36	2808	10800
Westdorpseweg 4 Baarland	124	0	2150
Lewedijk 33 Nieuwdorp	30	0	0
Lange Zuidweg 5 Borssele	11000	0	352000

Bijlage 5 Onderzoek geurhinder

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van het rekenmodel V-stacks gebied. Met dit rekenmodel kunnen meerdere veehouderijen worden opgenomen in het rekenmodel om op die manier ook inzicht te geven in een eventuele cumulatie van geurbelastingen. Voor de vergunde situatie is aangesloten bij de gegevens over de geuremissie per veehouderij die zijn aangeleverd door de gemeente.

De maximale situatie is bepaald aan de hand van de volgende uitgangspunten:

- Voor de intensieve veehouderijen is voor de maximale situatie uitgegaan van een uitbreiding met vleesvarkens. Voor maximale uitbreiding tot ten hoogste 5.000 m^2 bedrijfsvloeroppervlak is uitgegaan van 5.000 vleesvarkens. Daarnaast is voor de geuremissiefactor per dier 23 ouE/m^3 aangehouden (worstcase op grond van emissiefactoren uit de Regeling geurhinder en veehouderij). De totale geuremissie voor intensieve veehouderijen komt hierbij op 115.000 ouE/m^3;
- Voor bedrijven met een intensieve neventak is voor de maximale situatie uitgegaan van een uitbreiding met vleesvarkens. Voor maximale uitbreiding tot ten hoogste 2.100 m^2 bedrijfsvloeroppervlak is uitgegaan van 2.100 vleesvarkens. Daarnaast is voor de geuremissiefactor per dier 23 ouE/m^3 aangehouden (worstcase op grond van emissiefactoren uit de Regeling geurhinder en veehouderij). De totale geuremissie voor de bedrijven met een intensieve neventak komt hierbij op 48.300 ouE/m^3;

Tabel 1 geeft een overzicht van de emissies per veehouderij in de vergunde situatie en in de maximale situatie waarin gebruik wordt gemaakt van de bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Met behulp van V-stacks gebied zijn geurcontouren berekend. De berekeningsresultaten zijn weergegeven in paragraaf 6.2.

Tabel 1 Geuremissie veehouderijen (in OU/s)

Straat	Vergunde situatie	Voornemen	Bedrijfstype
Waardweg 1, Hoedekenskerke	0	48300	IV neventak
Oude Hoondertsedijk 1, ’s-Gravenpolder	8400	48300	IV neventak
Weelweg 11 Borsele	7832	48300	IV neventak
Wolphaartsweg 9 Borsele	712	48300	IV neventak
Kerkepolderweg 7 Baarland	69943	115000	IV
Vroonhoek 1 's-Heerenhoek	16680	115000	IV
West Langeweg 2 's-Heerenhoek	22770	115000	IV
Nassauweg 30 's-Heerenhoek	7832	48300	IV neventak
Dekkersweg 7 Lewedorp	18778	115000	IV
Maalweg 15 Lewedorp	17894	48300	IV neventak
Oostketelaarweg 3 Lewedorp	25296	115000	IV
Quarlespolderweg 13 Lewedorp	0	48300	IV neventak
Vlaamseweg 8 Lewedorp	23920	48300	IV neventak
Paul Krügerstraat 36 Nisse	2800	115000	IV
Korte Zuidweg 5 Borsele	14	115000	IV

Straat	Vergunde situatie	Voornemen	Bedrijfstype
Korte Zuidweg 12 Borsele	0	115000	IV
Korte Zuidweg 30 Borsele	2808	48300	IV neventak
Lange Zuidweg 5 Borsele	0	115000	IV
Grindweg 5 Ellewoutsdijk	20292	115000	IV
Quistkotsedijk 8 Kwadendamme	16020	115000	IV

Bijlage 6 Onderzoek luchtkwaliteit

Grondgebonden veehouderijen
In de Handreiking fijn stof en veehouderijen (Infomil, mei 2010) zijn vuistregels opgenomen om zonder verdere berekeningen vast te kunnen stellen of een project niet in betekenende mate (nibm) bijdraagt. Met behulp van de emissiefactorenlijst van het voormalige Ministerie van VROM kan de emissie van de uitbreiding van het aantal stuks vee in beeld worden gebracht en af worden gezet tegen de vuistregels. Tabel 1 geeft een overzicht van de emissie waarbij mogelijk sprake is van een 'in betekende mate' toename van de concentraties fijn stof op een bepaalde afstand gemeten vanaf het dierverblijf. De betreffende emissies zijn worstcase, inclusief een veiligheidsmarge.

Tabel 1 Vuistregel IBM conform Handreiking fijn stof en veehouderijen

afstand tot te toetsen plaats	70 m	80 m	90 m	100 m	120 m	140 m	160 m
totale emissie in g / jr van uitbreiding / oprichting	324.000	387.000	473.000	581.000	817.000	1.075.000	1.376.000

Tabel 2 geeft voor de verschillende diercategorieën een overzicht van de fijn stof-emissie per dierplaats. Voor een aantal diercategorieën (met name varkens en pluimvee) zijn deze emissies sterk afhankelijk van het stalsysteem. De tabel geeft inzicht in de maximale emissie (uitgaande van het minst gunstige stalsysteem).

Tabel 2 Diercategorieën en emissies

Diercategorie	Fijn-stofemissie (g/dier/jaar), afgerond
Pluimvee	
- vleeskuikens	22
- vleeskuikens (luchtmengsysteem)	19
- opfokhennen	84
Varkens	
- gespeende biggen	74
- vleesvarkens	153
- kraamzeugen	160
- guste en dragende zeugen	175
- dekberen	180
Vrouwelijk jongvee	38
Melkrundvee (beweiden)	118

Uitgaand van een maximale invulling met 250 stuks melkrundvee en 175 stuks jongvee bedraagt de emissie van een bouwblok van 1,5 hectare voor een grondgebonden veehouderij 43.650 g/jaar. Op grond van de vuistregels in tabel 1 kan worden geconcludeerd dat een dergelijke emissie slechts een zeer beperkte bijdrage levert aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen. Er zullen dan ook geen knelpunten ontstaan in relatie tot de wettelijke normen.

Intensieve veehouderijen binnen het plangebied
Vanwege de beperkingen van het rekenmodel (voor wat betreft de aantallen te modelleren bronnen) zijn de berekeningen alleen uitgevoerd voor de 25 bedrijven met de hoogste vergunde fijn stof emissie (zie bijlage 4). Voor de referentiesituatie is de fijn stof emissie per veehouderij berekend op basis de emissiefactoren fijn stof voor veehouderij die zijn vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Met behulp van ISL3a zijn contouren van concentraties fijn stof rond de aanwezige veehouderijen (intensieve hoofd- en neventakken) berekend.

De maximale situatie is bepaald aan de hand van de volgende uitgangspunten:

- Voor de maximale uitbreiding tot ten hoogste 5.000 m2 van de bouwblokken met een intensieve veehouderij is uitgegaan van 45.000 leghennen met een emissie van 84 g/jr per dierplaats. De totale fijn stof emissie voor een intensieve veehouderij komt hierbij op 3.780.000 kg/jr.
- Voor bedrijven met een intensieve neventak is voor de maximale uitbreiding tot ten hoogste 2.100 m^2 bedrijfsvloeroppervlak uitgegaan van 18.900 leghennen met een emissie van 84 g/jr per dierplaats. De totale fijn stof emissie voor de bedrijven met een intensieve neventak komt hierbij op 1.587.600 g/jr.

De berekeningsresultaten zijn weergegeven in paragraaf 6.4 van het planMER.

Bijlage 7 Beantwoording reacties Nota reikwijdte en detailniveau

Veiligheidsregio Zeeland

Reactie:

Het advies van de veiligheidsregio heeft betrekking op de NRD en het Omgevingsplan.

a. PlanMER: externe veiligheid opnemen aan de hand van de huidige wet- en regelgeving, waarbij risicobronnen in beeld worden gebracht en worden gewogen aan de hand van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.
b. Omgevingsplan: rekening houden met de veiligheidscontour van het Sloegebied en aandacht voor borgen van open water en wegen binnen het plangebied (ten behoeve van de incidentbestrijding).
c. Verbreding: in een later stadium zal wellicht worden geadviseerd over omgevingsveiligheid in bredere zin.

Beantwoording:

a. Bij de effectbeoordeling in het planMER wordt uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving. Wij geven inzicht in de relevante risicobronnen, de actuele risicosituatie en de mogelijke gevolgen van het omgevingsplan. In het planMER wordt vervolgens beschreven op welke wijze in het omgevingsplan kan worden geborgd dat ongewenste effecten optreden.
b. Dit punt heeft geen relevantie voor de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Bij het uitwerken van de bouw- en gebruiksmogelijkheden in het omgevingsplan houden wij rekening met de veiligheidscontour van het Sloegebied. In overleg met u (onder andere via de klankbordgroep) zullen wij bij het opstellen van het omgevingsplan bekijken op welke wijze de ontsluiting en beschikbaarheid van open water worden geborgd. Zoals in de Nota van Uitgangspunten beschreven en in de klankbordgroep besproken is borging door het opnemen van de functies Verkeer en Water, voor ons niet het uitgangspunt.
c. Wij nemen uw reactie voor kennisgeving aan.

ZLTO, afdeling Borsele

Reactie:

a. Hoewel op grond van jurisprudentie een MER noodzakelijk is, wordt dit inhoudelijk gezien onzin gevonden. Hierdoor ontstaat een dubbele toetsing, terwijl de nieuwe Omgevingswet dit juist zou moeten voorkomen.
b. Het is positief dat in het MER ook een realistisch scenario wordt doorgerekend. Graag levert de ZLTO input voor de uitgangspunten voor dit realistische scenario.
c. De omgevingswet geeft de mogelijkheid onderzoeken naar voren te schuiven. Gevraagd wordt of die mogelijkheid er ook is voor activiteiten die mogelijk significante gevolgen hebben voor Natura 2000.
d. Verzocht wordt om de stikstofgevoeligheid van de genoemde Natura 2000-gebieden nader te duiden en rekening te houden met het feit dat bij meer dan 99% van de gevoelige habitats de stikstofdepositie ver beneden de kritische depositiewaarde blijft.

Beantwoording:

a. Het planMER moet inzicht geven in de milieueffecten van het omgevingsplan en bevat voor de gemeente belangrijke informatie om gemotiveerd het plan te kunnen vaststellen. Uitgangspunt voor het planMER is om dubbele toetsing zoveel mogelijk te voorkomen. Waar mogelijk wordt ingezet op een 'getrapte' toetsing, waarbij in het planMER de globale toetsing is gericht op het in beeld brengen van de kaders en randvoorwaarden waarbinnen ontwikkelingsruimte kan worden geboden. Op het moment dat sprake is van een concreet initiatief vindt een meer gedetailleerde toetsing plaats.
b. Het realistisch scenario wordt bepaald op basis van de trends die volgen uit de CBS-gegevens van afgelopen jaren (specifiek voor de gemeente Borsele) en informatie over de actuele ontwikkelingen in de agrarische sector. Uit deze gegevens blijkt dat weliswaar sprake is van schaalvergroting, maar dat voor de verschillende diercategorieën per saldo op gemeentelijk niveau nauwelijks tot geen sprake is van toenames van dieraantallen.
c. Waar mogelijk worden gedetailleerde onderzoeken vooruitgeschoven naar het moment waarop sprake is van een concreet initiatief. In het planMER dienen echter wel de kaders te worden uitgewerkt waarbinnen ontwikkelingsruimte kan worden geboden. De mogelijke effecten op Natura 2000 spelen daarbij een belangrijke rol. Wij zoeken wel naar mogelijkheden om aan te sluiten bij de grondgedachte achter de nieuwe Omgevingswet. Dat betekent dat het omgevingsplan meer gericht is op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden op het moment dat deze niet 'evident onuitvoerbaar' zijn en minder op het op voorhand aantonen van de (maximale) uitvoerbaarheid.
d. In de passende beoordeling behorende bij het planMER wordt nader ingegaan op de stikstofgevoeligheid van de betreffende gebieden en locaties van de habitats waar de kritische depositie reeds wordt overschreden.

Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland, mede namens Zeeuwse Milieufederatie

Reactie:

a. Verzocht wordt om helder en begrijpelijk taalgebruik te gebruiken, toegankelijk voor gewone mensen.
b. Verzoek om een zorgvuldige toets van relevante aspecten om nieuwe ontwikkelingen te beoordelen. Daarbij moet een kwalitatief oordeel gebaseerd zijn op kwantitatieve gegevens, met name voor de aspecten ecologie, landschap, cultuurhistorie, archeologie, geluid en externe veiligheid.
c. Het heeft de voorkeur om het maximale ontwikkelingsscenario open en duidelijk te beschrijven en dit niet op voorhand in te perken door het zogenaamde realistische scenario.

Beantwoording:

a. De noodzaak voor helder en begrijpelijk taalgebruik wordt onderschreven. Dit neemt niet weg dat het planMER op onderdelen technisch van aard is. Het planMER wordt voorzien van een publieksvriendelijke samenvatting.
b. De reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken sluit aan bij de scope van het omgevingsplan. Kwantitatief onderzoek wordt uitgevoerd voor die milieuthema's waar dat een meerwaarde heeft voor de besluitvorming over het Omgevingsplan. Daarbij gaat het in het bijzonder om de thema's stikstofdepositie, geurhinder en fijn stof. Voor verschillende andere thema's heeft kwantitatief onderzoek in dit stadium geen meerwaarde en vindt kwantitatieve toetsing pas plaats op het moment dat sprake is van een concreet initiatief. In het Omgevingsplan wordt vastgelegd voor welke ontwikkelingen, welke milieuthema's en op welke wijze een nadere toetsing noodzakelijk is. Deze aanpak sluit aan bij de grondgedachte achter de nieuwe Omgevingswet.
c. Het planMER geeft inzicht in de gevolgen van de maximale ontwikkelingsmogelijkheden die het omgevingsplan biedt. Daarnaast wordt echter ook inzicht geboden in een meer realistisch scenario. Op basis van de verschillende scenario's wordt bekeken op welke wijze in het

omgevingsplan kan worden gestuurd in de gewenste ontwikkelingsrichting. Vanzelfsprekend zijn rechtsgelijkheid en rechtszekerheid belangrijke randvoorwaarden voor de regelingen zoals die worden opgenomen in het Omgevingsplan.

Rho

ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE